

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra hudební výchovy

Diplomová práce

Bc. Jan Kada

Kapely a orchestry sportovní organizace Sokol

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jen zdroje uvedené na konci diplomové práce.

V Řetové dne 9. 12. 2020

podpis

Poděkování

Děkuji Mgr. Gabriele Coufalové, Ph.D. za velmi užitečné rady a připomínky při vedení mé práce.

Obsah

Úvod	6
1. Stručná historie Sokola.....	7
2. Nejvýznamnější sokolská hudební tělesa	10
2.1. Bořítov.....	10
2.2. České Budějovice.....	11
2.3. Dobřív	13
2.4. Hostivice	14
2.5. Hradec Králové	15
2.6. Choceň.....	26
2.7. Chrudim.....	27
2.8. Ivančice	29
Trubačský sbor	29
Hudební kroužek	30
Kino-orchester	30
2.9. Jevišovice	32
2.10. Kolín	32
2.11. Kounov	33
2.12. Litomyšl.....	36
2.13. Nasavrky.....	37
Hudební kroužek	37
2.14. Písek	38
Sokolská kapela	38
Trubačský odbor.....	39
2.15. Poděbrady	40
Sokolská kapela	41
Hudební kroužek	42

2.16.	Praha – Praha 7	42
2.17.	Praha – Praha 5 – Zbraslav	43
	První trubačský sbor	43
	Druhý trubačský sbor	44
2.18.	Slaný	47
	První sokolská hudba.....	47
	Druhá sokolská hudba – hudební odbor	48
	Tamburašský odbor	49
	Trubačský sbor	50
	Třetí sokolská hudba – hudební sdružení	53
	Smyčcový orchestr	53
2.19.	Smiřice.....	54
2.20.	Škvorec	57
2.21.	Třebechovice pod Orebem	59
2.22.	Uherské Hradiště	60
	První trubačský sbor	61
	Druhý trubačský sbor a hudební odbor	61
2.23.	Ústí nad Orlicí	62
2.24.	Vodňany	67
2.25.	Shrnutí	67
3.	Ostatní kapely	68
	Závěr	80
	Seznam použitých zdrojů	82
	Anotace	95

Úvod

Název předkládané diplomové práce zní *Kapely a orchestry sportovní organizace Sokol*. Důvodů k výběru tohoto tématu je hned několik. Již na svém předchozím bakalářském studiu jsem psal práci, která mapovala hudební historii orelské sportovní organizace. Jelikož se mi práce s pramenným materiálem – tedy sběr, analýza a následné zpracování informací zalíbila a v oblasti hudební historiografie těchto sportovních organizací jsem našel mezeru, rozhodl jsem se výše zmíněné téma zpracovat v rámci této diplomové práce. Dále se domnívám, že si Sokol jako největší tělovýchovná organizace v České republice zaslouží pozornost i z hudebního hlediska. Tato oblast je velmi opomíjena a v dnešní době se Sokol hudbě téměř nevěnuje.

Cílem práce je vytvořit co nejkomplexnější přehled sokolských kapel, orchestrů a trubačských sborů, které v minulosti působily na území České republiky, a tam, kde je to možné, představit jejich historii. Jako zdroje k práci poslouží archivy sokolských jednot, paměti členů sokola, knihy zabývající se sokolskou tematikou, kroniky jednotlivých jednot a další historické materiály z muzeí a státních okresních archivů. Důležitou složkou práce bude komunikace s jednotlivými sokolskými jednotami, jejichž představitelé nás mnohdy jako první informovali o hudebním tělese v jejich jednotě. Vzhledem k obsahu a charakteru práce nejsou použity žádné zahraniční zdroje.

Zpracování sokolských kapel bude rozděleno na dvě části. V první z nich nalezneme hudební tělesa, o kterých se nám podařilo zjistit větší množství informací, či jsou to kapely a orchestry, o kterých jsme díky členům jednot Sokola a pracovníkům muzeí věděli, že ve své době dosahovaly většího významu.

Ve druhé části se práce se budeme věnovat sokolským kapelám a orchestrům, o kterých se nám nepodařilo zjistit bližší informace, avšak prokazatelně víme, že na našem území existovaly. Zde budeme čerpat z tiskovin a periodik vydávaných v období Rakousko-Uherska a Československé republiky do roku 1948.

V obou částech práce budou kapely, orchestry a trubačské sbory řazeny abecedně dle názvu obcí, pod kterou jednotlivé organizace Sokola místně spadaly.

Závěr práce bude obsahovat shrnutí bádání a informace o tom, jak se podařilo daný cíl naplnit. Součástí práce budou fotografie některých dohledaných kapel.

1. Stručná historie Sokola

Tělovýchovná jednota Sokol vznikla v roce 1862 na území tehdejšího Rakouska-Uherska, v době rozvolňování politických poměrů. Tato příhodná doba dala vzniknout mnoha kulturním, hospodářským a tělocvičným spolkům. Podporoval se všestranný rozvoj člověka a nově se zaměřovala pozornost na kultivaci těla a větší fyzickou zdatnost. Pro lepší organizaci tělocvičných aktivit byly zřizovány tělocvičné ústavy.¹

První dějiny Sokola se psaly v Malypetrově ústavu založeném v roce 1848 v Panské ulici v Praze. Zde, a také v léčebném Schmidově ústavu, cvičili Němci a čeští měšťané. Po rozpadu tělocvičného ústavu se zrodila myšlenka na vznik nezávislého tělocvičného spolku. V tuto chvíli vchází na scénu cvičenec a později i cvičitel Miroslav Tyrš, který navrhuje založit český tělocvičný spolek. Za pomoci přítele Grégra a souhlasu některých významných politiků, Miroslav Tyrš předkládá spolkové osnovy ke schválení a žádá o povolení založení českého tělocvičného spolku. Po schválení osnov byla 16. února 1862 do Malypetrova ústavu svolána ustavující valná hromada. Tento den je považován za den založení Tělocvičné jednoty pražské (nyní Sokol). Z přítomných 75 členů byl do funkce starosty zvolen Jindřich Fügner a místostarosty Miroslav Tyrš.²

Během krátké doby Tyrš navrhuje cvičební rozvrh dle zásad souměrnosti a harmoničnosti, vypracovává české tělocvičné názvosloví a je sepsán řád spolku. Nově se ustanovila funkce náčelníka, předsedy cvičitelského sboru. První cvičení proběhla již 5. března 1862 v místnostech Malypetryho ústavu a po prvních cvičeních je pro velký nárůst počtu cvičenců Fügner donucen pronajímat další prostory.³

První přátelské setkání členů se uskutečnilo 27. března 1862 na Střeleckém ostrově. Jindřich Fügner prosazuje oslovování „bratře“ a vzájemné tykání, rozdávají se první odznaky a rodí se myšlenka na sokolský stejnokroj (dohodnutá je červená košile jako znak svobody a vlastenectví). Fyzické a morální cíle se odrážejí v sokolském mottu: *V zdravém těle zdravý duch! V mysli vlast, v paži sílu!*⁴

¹ Novotný, Jan. *Sokol v životě národa*. Slovo k historii: samostatná příloha deníku Svobodné slovo. Praha: Melantrich, 1990. Č. 25, 40 s., s. 1.

² Tamtéž, s. 5-6.

³ JANDÁSEK, Ladislav. *Přehledné dějiny sokolstva: Část I. Od vzniku Sokoly (1862) do založení České obce sokolské (1889)*. Praha: Československá obec sokolská, 1936. 142 s., s. 16-17. (Dále jen: *Přehledné dějiny sokolstva*)

⁴ Tamtéž, s. 17.

Pohybové aktivity Sokola byly velmi pestré a zahrnovaly prostná a pořadová cvičení, nářad'ovou gymnastiku, atletiku a také úpolové disciplíny. Zpočátku se hodně diskutovalo o celkové náplni spolku. Někteří prosazovali větší náplň tělocvičných aktivit a jiní byli zastánci hojnější účasti na společenském dění. Sokol nebyl pouze tělocvičným spolkem určeným pro členy, ale i organizací, která pořádala pro lidi různé přednášky, vzdělávací akce a nabízela pestré kulturní vyžití, jako jsou plesy, koncerty, divadelní, hudební a pěvecká vystoupení.⁵

Rok 1865, kdy náhle zemřel Jindřich Fügner, pomyslně ohraničuje první období spolku, kterému se podařilo rozšířit členskou základnu i na venkov, uchovat si apolitičnost a upevnit své základy navzdory potížím ze strany úřadů. Tělesná výchova se po celé republice zlepšovala také díky nově postaveným závodním drahám, sportovištím a tělocvičnám (sokolovnám).⁶

V roce 1869 začíná vycházet časopis *Sokol*. V roce 1882 je uspořádáno vystoupení prostných cvičení k jubilejnímu 20. výročí ČOS (České obce sokolské). Tato velkolepá oslava s tisícem cvičenců se považuje za 1. všesokolský slet, jejich pořádání má tradici dodnes.⁷

V období 1. světové války sehrál Pražský Sokol roli při vzniku samostatné československé republiky, protože se sokolové účastnili cizineckých legií. V období mezi válkami se Sokol stává důležitou celonárodní organizací s obrovským dosahem. Navíc se rozšiřuje do západních zemí Evropy a USA.

V pořadí X. všesokolský slet v roce 1938 se stal projevem sounáležitosti v době plné strachu a nejistoty. Po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava (březen 1939) se sokolové aktivně zapojovali do odboje. Nejvýznamnější odbojový čin byla spolupráce při atentátu na Reinharda Heydricha. Ani českému Sokolu se nevyhnuly tvrdé rány osudu a 12. dubna 1941 byla jejich činnost oficiálně území Moravy a Čech zakázána. Majetek byl zabaven a vrcholní představitelé pozatýkáni a převezeni do Osvětimi. Během druhé světové války se sokolové významně zapojovali do bojů za svou vlast a za sokolské ideály. To však přinášelo nemalé oběti.⁸

⁵ Sokol. *Historie Sokola*. [online], [cit. 2020-12-02]. Dostupné z: https://sokol.eu/historie-sokola-pamatky?gclid=Cj0KCQiAqo3-BRDoARIsAE5vnaKcEqen-H_JsjUslKquY0ZpGuOhq1HI9YT0L_kw0bMwKjQ3Hbi57zYaAv5iEALw_wcB

⁶ *Přehledné dějiny sokolstva*, s. 28.

⁷ JANDÁSEK, Ladislav a Jan PELIKÁN. *Stručné dějiny sokolstva*. Praha: Československá obec sokolská, 1946. 67 s, s. 24.

⁸ Tamtéž, s. 25-27.

Po skončení druhé světové války ČSO shromažďovala nejvíce členů ze všech tělovýchovných organizací té doby. Sokol se snažil vyvíjet vlastní činnost a bojovat za své demokratické ideály, a to i přesto, že na něj byl vyvíjen tlak ze stále sílící komunistické strany. Vytvořily se „akční výbory“, které měly ovlivňovat činnost Sokola na všech úrovních organizace a odstraňovat „nevhodné“ členy. I v takto nelehké situaci dokázal Sokol uspořádat XI. všesokolský slet, který se nesl v duchu boje proti vládě. Žižka (2005) ve své knize popisuje závěr další etapy Sokola: „*Na zasedání vlády (10. 11. a 2. 12. 1952) bylo rozhodnuto o nové organizační struktuře pro provádění tělesné výchovy a sportu podle pracovních úseků pod státním vedením. Byl to největší zásah v historii čs. tělesné výchovy a sportu na území naší republiky, který neodpovídal tradicím a životním podmínkám našich občanů. Proto také jeho působení netrvalo dlouho (do roku 1957), ale zanechalo neblahé následky. Činnost Sokola, která byla od roku 1945 stále narušována, nyní zcela skončila na dlouhou dobu 40 let.*“⁹

Vznikl Státní výbor pro tělesnou výchovu a sport, který zastřešoval veškeré tehdejší sportovní organizace. Později byl tento orgán nahrazen Československým svazem tělesné výchovy, který existoval až do roku 1990. V padesátých letech byla uspořádána 1. celorepubliková spartakiáda po vzoru sokolské tradice.¹⁰

Velkým přelomem v naší zemi byl rok 1989 přinášející naději na lepší budoucnost. Sokolové se ještě před úplným pádem komunistického režimu tajně scházeli a nacvičovali na slet, který se odehrál na jaře 1990. Významnou roli v rychlé obnově Sokola u nás zahrály zahraniční jednoty Sokola. ČSO se podařilo získat zpět svoje ústředí – Tyršův dům v Praze. Tělovýchovná jednota Sokol prošla od poslední obnovy mnohými změnami, ale je zachována kulturní a sportovní činnost. Dnes se snaží vyvíjet a přizpůsobovat novým trendům a nabízí také moderní sporty (parkur, cyklokros, moderní šerm,...).¹¹

⁹ ŽIŽKA, Jiří. *Dějiny a současnost Sokola*. Praha: Česká obec sokolská, 2005, 58 s., s. 18.

¹⁰ Tamtéž.

¹¹ Sokol. *Historie Sokola*. [online], [cit. 2020-12-02]. Dostupné z: <https://sokol.eu/historie-sokola-pamatky?gclid=Cj0KCQiAqo3-BRDoARIsAE5vnaKcEqen->

2. Nejvýznamnější sokolská hudební tělesa

V kapitole se věnujeme sokolským kapelám, orchestrům a trubačským sborům, o kterých se nám podařilo dohledat větší množství informací. Informace jsme čerpali ze sokolských archivů, státních okresních archivů a spolupracovali jsme také s muzei v daném regionu.

2.1. Bořitov

První a ustanovující schůze jednoty Bořitov proběhla 23. června 1907. V té době měl Sokol 43 členů a jeho prvním starostou se stal František Kupsa. Činnost jednoty se postupně rozvíjela; byla pořádána různá pravidelná cvičení, hrála se divadla. Konaly se přednášky, besídky a plesy.¹²

Zdrojem informací byl *Almanach vydaný k 100. výročí založení tělovýchovné jednoty Sokol Bořitov* v roce 2007. Almanach vychází z dobových kronik, ze zápisů schůzí a čerpá z dalších materiálů, které jsou k dispozici v bořitovské sokolovně. Žádný z okresních archivů Jihomoravského kraje, ve kterém obec leží, sokolským fondem této jednoty nedisponuje.

Za účelem získání dalších informací jsme kontaktovali Antonína Štrofu, který se zabývá historií Bořitova a okolí. V obecní kronice, kterou A. Šrofa prostudoval, se zmínky o kapele dohledat nepodařilo. Nežijí ani pamětníci, kteří by mohli o historii kapely podat další informace.¹³

Jak se dozvídáme z výročního almanachu, sokolská kapela v Bořitově byla založena v roce 1929. Zakládajícími členy byli bratři Fojt, Kupka, Kupsa, Řehořek, Klon, Konečný, Matoušek a Menšík. Kapelu řídil Vincenc Fučík. Aby mohla existovat, bylo potřeba opatřit hudební nástroje; některé byly zakoupeny (lesní roh, viola klarinet), jiné propůjčeny či jednotě darovány. Zakoupeny byly také noty. Počet členů kapely se během následujících třech let zvyšoval, až se ustálil na počtu 34 členů. „Zvláště pod vedením nadšeného muzikanta br. Karla Trávníčka se vypracovala na kvalitní a vyhledávanou kapelu v okolí.“¹⁴

¹² Kol. autorů. *Almanach vydaný při příležitosti stoletého výročí založení tělovýchovné jednoty SOKOL BOŘITOV 23. 6. 1907 – 23. 6. 2007*, s. 2.

¹³ ŠTROFA, Antonín (regionální historik). E-mailová korespondence, 17. července 2020.

¹⁴ Kol. autorů. *Almanach, vydaný při příležitosti stoletého výročí založení tělovýchovné jednoty SOKOL BOŘITOV 23. 6. 1907 – 23. 6. 2007*, s. 8-9.

Sokol disponoval také úspěšným divadelním odborem. Se vznikem kapely se pozvedla jeho úroveň, protože jednotlivá představení mohla být doprovázena hudbou. Bořitovští sokolští divadelníci využili vzniku kapely k tomu, aby secvičili operety s živou hudbou. Můžeme jmenovat operety *Na tý louce zelený* a *Odtroubeno*. Operety zaznamenaly velký úspěch a hrály se i v blízkých Drnovicích a Kunštátě.¹⁵

Kapela existovala dlouhých 30 let a za tu dobu se v ní vystřídal mnoho hudebníků. Za největší úspěch lze považovat vystoupení kapely na X. všesokolském sletu v roce 1938, kde jí vychválil hudebník František Kmoch.¹⁶ Na následujícím XI. sletu měla bořitovská kapela 25 účinkujících.¹⁷

Mezi nejvýznamnější hudebníky patřil učitel Josef Kašpar, který byl členem kapely a jednatelem Sokola celých 20 let.¹⁸ Další informace týkající se kapely nelze dohledat, a to včetně zmínky o ukončení činnosti či jejím zániku.

2.2. České Budějovice

Historie českobudějovické jednoty se začíná psát v roce 1868. O její založení se zasadil Špinar. Z významných historických faktů stojí za zmínku vznik ženského odboru v roce 1900 a výstavba sokolovny, kterou se podařilo dokončit a slavnostně otevřít až v roce 1947. Největší rozkvět Sokol v Českých Budějovicích zažíval mezi světovými válkami.¹⁹

Dle slov Leoše Nikrmajera, archiváře Jihočeského muzea, který má na starost i část podsbírky Sokola České Budějovice, jsme se dozvěděli, že muzeum žádné dokumenty, plakáty ani další informace o existenci trubačského sboru nemá. Byli jsme odkázáni na Miladu Pospíšilovou, vzdělavatelku českobudějovického Sokola. Ta nám v archivu zpřístupnila výroční zprávy, ze kterých se alespoň strohé informace podařilo dohledat. Původní archiv byl za 1. světové války z části odvezen do Prahy, uložen po půdách a zapomenut nebo byl spálen. Podobný osud potkal archivní dokumenty i za německé okupace. K poslednímu poničení dokumentů došlo při povodních v roce 2002. Státní okresní Archiv České Budějovice vlastní pouze torzovité materiály a zprávy o sokolském hudebním tělese se v něm nenacházejí.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

¹⁷ Tamtéž, s. 11.

¹⁸ Tamtéž, s. 8.

¹⁹ T. J. Sokol České Budějovice. Historie Sokola. [online], [cit. 2020-09-05]. Dostupné z: <http://www.sokol-cbu.cz/sokolcb/organizace/historiesokola/>

Trubačský sbor

Trubačský sbor v Českých Budějovicích vznikl v roce 1919. Toho roku byla zrušena *Stráž Svobody* z důvodu malého množství vycvičených mužů. *Stráže Svobody* byly sokolské vojenské oddíly. *Stráž Svobody* vlastnila hudební nástroje, které předala Sokolu České Budějovice I, a proto zde vznikl trubačský sbor.²⁰ Z roku 1920 existuje informace o sokolském plese. Právě zde trubačský sbor vystupoval. Bližší datum bohužel nevíme.²¹

Činnost trubačského sboru pokračovala i v dalších letech. Dne 2. dubna 1923 koncertoval v Hostinci U Volbrechtů. Zisk z koncertu činil 11,10 Kčs. Koncert s výtěžkem určený pro sokolskou hudbu se uskutečnil 22. dubna 1923.²²

Jak uvádí výroční zpráva, z roku 1926 se dochovalo několik zmínek o vystoupení sokolského trubačského sboru. V tomto roce měl celkem 33 členů. Sbor cvičil pravidelně 1x v týdnu u br. Hromádky. Dne 4. dubna 1926 se konal koncert U Volbrechtů, kde trubači vystupovali. Dne 2. května 1926 se konal sokolský den. Sbor vystupoval i 4. a 5. září při podzimních slavnostech na Sokolském ostrově. Trubačský sbor také vystupoval 5. prosince 1926 při nadílkovém večeru, který se konal U Volbrechtů a nakonec roku na Silvestrovské zábavě.²³ Sbor se účastnil VIII. sletu všesokolského v Praze, koncertoval i při otevření školy v Hodějovicích a při slavnostním odhalení pomníku biskupa J. V. Jirsíka.²⁴

V roce 1927 klesl počet členů na 32. Pravidelné zkoušky se konaly opět u br. Hromádky každý pátek. Jediným zdrojem příjmů jsou dobrovolné dary členů. Trubačský sbor vystupoval na mnoha blíže nespecifikovaných sokolských cvičebních akcích. Mimo nich vystupoval i při otevření školy v Rožnově, 12. srpna 1927. Dne 19. listopadu doprovázel sbor představení loutkového divadla. Představitelé Sokola České Budějovice mrzelo, že ne všichni jeho členové dokážou ocenit přínos trubačského sboru pro jednotu.²⁵

Výroční zprávy uložené v archivu Sokola České Budějovice hovoří o činnosti sboru i v následujících letech. V roce 1929 se konala významná schůze trubačského sboru, na které se požádalo, aby byly o jeho existenci informovány okolní sokolské

²⁰ SMITKA, František. *Státní převrat v Čes. Budějovicích a jihočeské Sokolstvo*, České Budějovice: Sokolská župa Husova, 112 s., 1928, s. 101.

²¹ *Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1920*, s. 15.

²² *Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1923*, s. 30.

²³ *Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1926*, s. 27.

²⁴ *Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1926*, s. 35-36.

²⁵ *Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1927*, s. 34-35.

jednoty. Trubači totiž měli zájem vystupovat na sokolských akcích v celé župě. Sbor měl v této době 30 členů. Zajímavostí je zmínka, že vystupoval všude tam, kde jej o to požádali. Trubačský sbor si sám financoval veškeré náklady. Bezplatně vystupoval na slavnostech jednot Rožnov a České Budějovice II. Předsedou trubačského sboru byl v té době A. Mičan a jednatelem J. Ambrož.²⁶

V roce 1931 měl sbor 30 členů a financování probíhalo stejným způsobem, jak tomu bylo i v předchozích letech. Sbormistrem byl v té době Emil Egner. Trubači vystupovali na Tělocvičné akademii v Jihočeském divadle na zahájení oslav Tyršových, na přátelském večírku Sokola České Budějovice II a při koncertě konaném U Pavlíků.²⁷

V roce 1933 skončil dlouholetý sbormistr, a trubačský sbor tak bojoval o udržení samotné existence. Nakonec se podařilo pro myšlenku vedení trubačského sboru přesvědčit bývalého dirigenta vojenské hudby br. Vyhnálka. V létě vystupoval trubačský sbor na župním sletu v Třeboni a dne 28. října 1933 na slavnostním sázení Slovanských lip.²⁸ Další informace se nám nepodařilo dohledat. Nevíme, kdy k zániku trubačského sboru došlo.

2.3. Dobřív

První valná hromada se konala 24. února 1890 a sešlo se na ní 8 členů. Již na II všesokolském sletu v roce 1891 měla jednota několik svých zástupců. V roce 1905 členové jednoty hráli divadlo a zpívali pod vedením Jana Sedláka. V roce 1910 byl založen ženský odbor Sokola. V období 1. světové války jednota činnost nevykonávala, scházela se však ke členským schůzím. Později byla založena i kapela.²⁹

O existenci kapely jsme se dozvěděli z brožurky *120. výročí tělocvičné jednoty Sokol Dobřív*, kterou napsal Eduard Mašek v roce 2010. Státní okresní archiv Rokycany, pod který Dobřív spadá, nedisponuje žádnými materiály k této sokolské jednotě. Při pátrání jsme neuspěli ani v Archivu města Plzně a Západočeském muzeu v Plzni.

Jak se dozvídáme z publikace Eduarda Maška, v roce 1894 byla zakoupena „trubka“ a byl zvolen trubač jednoty, který Sokoly doprovázel při pochodech

²⁶ *Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1929*, s. 80-83.

²⁷ *Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1931*, s. 45-46.

²⁸ *Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1933*, s. 38-39.

²⁹ MAŠEK, Eduard a výbor T. J. Sokol Dobřív. *120. výročí tělocvičné jednoty Sokol Dobřív*. Dobřív: 2010. s. 7-10.

a cvičeních. Samotná kapela jednoty v Dobřívě vznikla až roku 1922. Jednota nakoupila vlastní hudební nástroje. Kapelu vedl a řídil učitel Emil Pinker, který se stal členem jednoty v roce 1911, kdy do obce přišel za prací. Dále brožura zmiňuje kapelu v roce 1926, kdy účinkuje na sokolském plese.³⁰ Dne 24. června 1934 se konal výlet do Kornic, kterého se účastnilo na 80 členů. „*Celkem 60 účastníků pochodovalo s hudbou Václava Škardy. Tato hudba vznikla z bývalé sokolské kapely, kterou založil a řídil E. Pinker.*“³¹ Je tedy zřejmé, že k rozpadu kapely došlo nejpozději před tímto datem.

2.4. Hostivice

První valná hromada jednoty v Hostivicích se konala 18. září 1892 za účasti 22 členů v hostinci Antonína Kapalína. Zde také později Sokol zdarma cvičil. Starostou byl zvolen Emil Píša. Až později, v roce 1917, vznikl hudební kroužek.³²

O existenci hudebního kroužku jsme se dozvěděli v *Pamětních knihách Sokola Hostivice z let 1892 – 1938*. V současné době již zde Sokol neexistuje, kroniky vlastní TJ Hostivice, která je nástupcem sokolské organizace.

O vzniku hudebního kroužku v Hostivicích nemáme přesnější informace. *Pamětní kniha* obsahuje pouze výčet jednotlivých vystoupení v letech 1917 – 1933. První zmínku o hudebním kroužku v knize obsahují následující řádky: „*Usnesení správního výboru Sokola uspořádán byl pro členy Sokola v úterý dne 20. února 1917 koncert místního hudebního kroužku Sokola v místnosti spolkové u br. K. Nerada.*“³³ Hudební kroužek dále vystoupil 27. ledna 1918 na večírku, který byl pořádán na rozloučenou s Růženou a Ludmilou Juglovými, významnými členkami Sokola, které z Hostivice odcházely na nové působiště, a Sokol Hostivice tím přišel o velmi aktivní a nadějně členky. Ve středu 15. května 1918 probíhal v tělocvičně Karla Nerada *Umělecko-hudební večer*. Hudební kroužek zde vystupoval pod vedením br. Borka.³⁴

V den svátku svatého Václava 28. září 1919 proběhlo veřejné cvičení, které po hudební stránce doprovodil hudební kroužek. Dne 25. listopadu téhož rok na Fügnerově večeru zahrál hudební kroužek pod vedením Aloise Geltnera několik

³⁰ Tamtéž, s. 11-12.

³¹ Tamtéž, s. 13-14.

³² *Pamětní kniha Sokola Hostivice 1892 – 1911*, s. 8-10.

³³ *Pamětní kniha Sokola Hostivice 1912 – 1928*, s. 27.

³⁴ Tamtéž, s. 36.

národních písní.³⁵ Další akcí byl masopustní večer konaný 25. ledna 1921. Tančilo se až do ranních hodin. Tentokrát muzikanty řídil V. Nykles.³⁶

Na valné hromadě 22. ledna 1922 byl správcem hudebního kroužku zvolen František Kubr. Dále se *Pamětní kniha* zmiňuje o společenském večeru konaném při příležitosti narozenin T. G. Masaryka, 7. března 1925. Zde hudební kroužek zahrál skladby od Bedřicha Smetany. Tentokrát dirigoval Antonín Čemus.³⁷

Dne 4. července 1925 se konal oslavný večer s názvem *Oslavný večer zasvěcený památce mučednické smrti Mistra Jana Husa*.³⁸ I zde hudební kroužek vystupoval se skladbami B. Smetany a na závěr zahrál národní hymnu.

Hudebními čísly doprovodil kroužek i *Jiráskův večer* konaný 25. dubna 1931 v tělocvičně, který pořádal vzdělávací odbor jednoty.³⁹ Dne 9. prosince 1933 se v této tělocvičně konala mikulášská zábava. Výtěžek byl věnován na zakoupení nadílky pro sokolské žactvo. Tuto akci kroužek doprovázel hudbou ze svého repertoáru.⁴⁰ Dále se můžeme dočíst, že jednota pořádala velké množství kulturních akcí za účasti hudby. Podrobnější informace o dalším účinkování sokolského kroužku se literatura nezmiňuje. Není tedy jasné, zda se jedná o námi zmiňovaný sokolský hudební kroužek. Nepodařilo se nám vypátrat okolnosti, za jakých kroužek vznikl, ani okolnosti, za kterých kroužek své působení ukončil.

2.5. Hradec Králové

Dějiny Sokola v Hradci Králové se začaly psát v roce 1866; na podzim téhož roku proběhla valná hromada. Jelikož Sokolové neměli vlastní tělocvičnu, cvičili původně v jedné z hradeckých škol.⁴¹ Jednota měla v době svého vzniku 58 členů. V roce 1901 vznikl odbor žen. V roce 1903 dochází ke vzniku loutkařského odboru. Sokolská filharmonie vznikla v roce 1921.⁴²

Informace o Filharmonii Sokola Hradec Králové jsme našli v regionálním tisku z let 1921 – 1941 *Osvěta lidu* a *Kraj Královéhradecký*. Díky těmto materiálům se nám podařilo získat velmi podrobný popis činnosti v jednotlivých letech. Tyto tiskoviny

³⁵ Tamtéž, s. 47.

³⁶ Tamtéž, s. 54.

³⁷ Tamtéž, s. 87.

³⁸ Tamtéž.

³⁹ *Pamětní kniha Sokola Hostivice 1929 – 1938*, s. 24.

⁴⁰ Tamtéž, s. 52.

⁴¹ Župa Orlická. *Sokolská župa Orlická: Počátky Sokola v Hradci Králové*. [online], [cit. 2020-11-21]. Dostupné: <https://www.zupaorlicka.cz/index.php/kronika>

⁴² Atletika Hradec Králové. *Historie tělocvičné jednoty*. [online], [cit. 2020-11-21]. Dostupné z: <http://www.atletikahk.cz/o-oddilu/historie-oddilu/historie-telocvicne-jednoty-sokol-hradec-kralove/>

nám k bádání poskytla Jana Pospíšilová, kurátorka sbírky dějin 20. století z Muzea východních Čech v Hradci Králové. S jednotou Hradec Králové se nám nepodařilo navázat spolupráci, a tak nebylo možné zjistit, jestli vlastní archiv a zda se v něm nachází informace o sokolské filharmonii.

Filharmonie Sokola Hradec Králové byla založena 17. února 1921 a měla 46 členů. Cílem založené filharmonie byla produkce symfonické hudby. Noty a hudební nástroje získali hudebníci z předchozí, dávno zaniklé městské filharmonie. Tento poskytnutý notový fond a hudební nástroje však potřebám hudebníků nevyhovovaly. I přesto došlo ke zkouškám prvních skladeb.⁴³ První veřejné vystoupení, které řídil Ota Kos, se konalo 9. dubna 1921 na hudební akademii Sokola v Klicperově divadle. Zazněly zde skladby: Beethovenova 5. *Symfonie* a Dvořákovy *Slovanské tance*.⁴⁴ Nedlouho poté, 10. května 1921, byl do funkce sbormistra zvolen prof. Karel Hršel, který byl absolventem pražské konzervatoře.⁴⁵

Dne 12. září 1922 se opět po roce konala sokolská akademie, na které filharmonie Sokola koncertovala za „*temperamentního řízení inspektora státních drah Kosa*.“⁴⁶ Tehdy se pravidelné zkoušky sokolské filharmonie konaly vždy v pondělí od 19:30. V té době byla v tisku *Osvěta lidu* zveřejněna výzva ke vstupu nových lidí do řad hudebníků filharmonie. Přihlášky nových zájemců o členství měl na starost br. Studeník.

Rok 1923 zahájila sokolská filharmonie sezónu koncertem 10. ledna. Koncert byl výjimečný vystoupením hostů, kterými byly E. Marešová (klavír) a p. Klementová (harfa).⁴⁷ Pro velký úspěch byl tento koncert opakován o týden později 17. ledna 1923.⁴⁸

Z článku, který vyšel v *Osvětě lidu*, můžeme usuzovat, že v období léta Filharmonie Sokola Hradec Králové se nepořádaly žádné zkoušky. „*Jednota začala pravidelné orchestriální zkoušky k podzimnímu symfonickému orchestru, vyžadující silné obsazení smyčců*.“⁴⁹ Následující rok se konaly Smetanovy oslavy, které „*budou*

⁴³ *Kraj Královéhradecký*. Hradec Králové: M. Leonier – Pavlík, 1939, r. 30, č. 44, s. 5. (Dále jen: *Kraj Královéhradecký*)

⁴⁴ *Osvěta lidu*. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo *Osvěta lidu*, 1921. r. 24., č. 15, s. 5. (Dále jen: *Osvěta lidu*)

⁴⁵ *Kraj Královéhradecký*, 1939, r. 30., č. 44, s. 5.

⁴⁶ *Osvěta lidu*, 1922, r. 25, č. 57, s. 3.

⁴⁷ *Osvěta lidu*, 1923, r. 26, č. 2, s. 4.

⁴⁸ *Osvěta lidu*, 1923, r. 26, č. 3, s. 4.

⁴⁹ *Osvěta lidu*, 1923, r. 26, č. 56, s. 4.

vyžadovat pilnou a svědomitou docházkou na všechny zkoušky a nezištně a cele se každý člen hudebník bude věnovat oslavné činnosti filharmonie.“⁵⁰

Podzimní, již čtvrtý veřejný koncert sokolské filharmonie se konal opět v Klicperově divadle. Posluchači mohli slyšet známé skladby: *Symfonii D-dur* č. 2 od J. Haydna, *Houslový koncert E-moll s doprovodem orchestru* od F. Mendelssohna-Bartholdyho a od P. I. Čajkovského *Symfonii VI.*⁵¹

V květnu roku 1924 vystupovala sokolská filharmonie v Adalbertinu na Smetanových oslavách. Koncert byl velmi pozitivně hodnocen nejen veřejností, ale i významným českým dirigentem Václavem Talichem (25. května 1883 – 16. března 1961). Mělo se jednat o nejpovedenější vystoupení sokolské filharmonie za celou dobu její existence. Skladby byly velmi dobře nastudovány nejen technicky, ale i dynamicky. Nejvíce posluchače zaujaly symfonické básně *Vyšehrad*, *Vltava* a *Z českých luhů a hájů.*⁵²

Další dva koncerty filharmonie proběhly v roce 1925. První z nich se konal při zahájení župního sletu Sokolské župy Orlické. Přesnou sletu dataci neznáme. Provedení symfonických skladeb bylo velmi kladně hodnoceno a koncert měl vysokou uměleckou hodnotu, která se od filharmonie v té době již očekávala. „*Sólistkou při skladbě Mozartova koncertu d-moll byla Máňa Divecká, absolventka klavírního odd. pražské konzervatoře.*“⁵³

O druhém koncertu konaném v listopadu 1925 informuje *Osvěta lidu* č. 73, kde je umístěna recenze na vystoupení. „*Filharmonie podala důkaz svých seriózních snah a pokroku k jejich splnění. U amatérského sdružení imponuje poměrně dobrý zvuk, čistá intonace, uznáníhodná snaha po rytmické přesnosti.*“⁵⁴ Dále jsou v tisku rozebírány a hodnoceny jednotlivé skladby. Jediný kritický moment se objevuje při Dvořákově symfonii *Z Nového světa*, při které došlo k drobnému rozladění dechových nástrojů. Koncert se odehrál pod taktovkou Karla Hršela. V recenzi je i jeho výkonu věnována pochvalná pozornost.⁵⁵

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ *Osvěta lidu*, 1923, r. 26, č. 82, s. 3.

⁵² *Osvěta lidu*, 1924, r. 27, č. 31, s. 3.

⁵³ *Osvěta lidu*, 1925, r. 28, č. 46, s. 25.

⁵⁴ *Osvěta lidu*, 1925, r. 28, č. 73, s. 8.

⁵⁵ Tamtéž.

Další koncert filharmonie Sokola byl pořádán ve spolupráci s pěveckým sdružením 2. června 1926. Konal se v Grand Bio Sokol při příležitosti oslavy památky hudebního skladatele Zdeňka Fibicha. Dirigentem byl Ota Kos, který se na této pozici s prof. Karlem Hršelem pravidelně střídá.⁵⁶ Orchester čítal 65 hudebníků. Nejzdařilejší ze všech skladeb byla selanka *V Podvečer*. Koncert byl výjimečný tím, že se konal ve spolupráci se smíšeným sborem. V publiku sedělo téměř 1000 osob.⁵⁷

Pozvánka uložená ve sbírkách muzea v Hradci Králové v sekci hudebnin informuje o prvním výjezdním vystoupení, které se konalo 9. prosince 1926 v Pardubicích. Organizátorem koncertu byl Pardubický akademický spolek. Při tomto koncertu u některých skladeb docházelo k dojmu, že skladby nejsou pečlivě natrénovány a objevuje se tak první výraznější kritika.⁵⁸

Dne 12. dubna 1927 se konal další koncert, který byl do posledního místa vyprodán. Filharmonie je po tomto koncertu kladně hodnocena. O výkonu hudebníků se hovoří v *Osvětě lidu* jako o „*velmi sympatickém a imponujícím*.“⁵⁹

Mezi další významné události se zařadil koncert konaný 11. listopadu 1927 připomínající 100. výročí úmrtí L. van Beethovena. Koncert byl velmi vydařený, zazněla zde *Symfonie č. 3 Eroica*, jejíž provedení bylo obdivuhodné.⁶⁰ Další skladbou byla koncertní árie *Ah! Perfido* pro soprán a orchestr, kterou zazpívala sopranistka Hana Sladká. Na housle hrál sbormistr filharmonie Karel Hršel.⁶¹

V roce 1928 se nám podařilo dohledat pouze jeden koncert ze dne 3. května 1928. Informace o něm se dozvídáme v *Osvětě lidu*. Koncert se konal v Grand Bio Hradec Králové. „*Na pořadu Smetana, Čajkovský, Rossini, Mascagni, Mozart, Liszt, Strauss. Do pořadu zařazena skladba místního talentovaného skladatele p. Tvrdého, dirigenta vojenské hudby.*“⁶²

V roce 1929 začala být činnost Filharmonie Sokola Hradec Králové o poznání bohatší. Sezónu zahájili koncertem 14. února. Vystoupení bylo slavnostním závěrem oslav 10. výročí vzniku Československé republiky. Místo události není v *Osvětě lidu*

⁵⁶ *Osvěta lidu*, 1926, r. 29, č. 41, s. 4.

⁵⁷ *Osvěta lidu*, 1926, r. 29, č. 43., s. 2.

⁵⁸ *Pozvánka na koncert 9. prosince 1926*. Východočeské muzeum Hradec Králové, inv. č. HU/02-723, 314.

⁵⁹ *Osvěta lidu*, 1927, r. 30, č. 31, s. 7.

⁶⁰ *Osvěta lidu*, 1927, r. 30, č. 79, s. 6.

⁶¹ *Pozvánka na koncert*. Východočeské muzeum Hradec Králové, inv. č. HU/02-289.

⁶² *Osvěta lidu*, 1928, r. 31, č. 26, s. 3.

uvedeno.⁶³ Dne 17. února se konal koncert se stejným programem, tentokrát však v Kuklenách U Zelinků.⁶⁴ V Klicperově divadle byl 24. února 1929 uveden další z řady koncertů. Zazněl zde cyklus symfonických básní *Má vlast* od Bedřicha Smetany. Výtěžek byl věnován „*ve prospěch české menšiny v Moravském Šumperku.*“⁶⁵

V periodiku *Osvěta lidu* č. 38 se dočteme o proběhnutém koncertu *Na paměť 25. výročí úmrtí Mistra dra Ant. Dvořáka* 17. dubna 1929 v Klicperově divadle. Zazněl následující program: „*A. Dvořák Symfonie č. 5 (Z nového světa), Adagio - Allegro molto, Largo, Scherzo, Allegro noc fuoco; Svatební košile, balada na slova K. Erbena pro sola, sbor a orchestr.*“⁶⁶

Jak dokládá fotografie obr. 1, sokolská filharmonie vyrazila 5. května 1929 do Žamberka, aby odehrála v Divišově divadle koncert.

Obr. 1: Filharmonie Sokola Hradec Králové v Žamberku

Dne 15. června 1929 se konala *Živnostensko-čtenářská beseda v Hradci Králové*. Tato akce byla uspořádána při příležitosti 60. výročí od doby jejího vzniku. Beseda proběhla v Klicperově divadle. Na úvod zahrála sokolská filharmonie předeheru k *Hubičce* a taktéž předeheru k opeře *Semiramis*. Koncert byl výjimečný celkovým počtem vystupujících. Účinkovaly zde i pěvecké sbory *Smetana* a *Vlastimil*.⁶⁷ Poslední koncert tohoto roku se konal 17. prosince 1929 v Grand Bio Sokol Hradec Králové.

⁶³ *Osvěta lidu*, 1929, r. 32, č. 15, s. 2.

⁶⁴ *Osvěta lidu*, 1929, r. 32, č. 16, s. 6.

⁶⁵ Tamtéž, s. 7.

⁶⁶ *Osvěta lidu*, 1929, r. 32, č. 38, s. 3.

⁶⁷ *Osvěta lidu*, 1929, r. 32, č. 47, s. 2.

Zazněly skladby od známých autorů, jako jsou Beethoven, Wagner, Čajkovský, Saint-Saëns.⁶⁸

Jak uvádí *Osvěta lidu*, konal se dne 9. března 1930 výlet filharmonie do Hořic, kde zahrála koncert k oslavě 80. narozenin prezidenta T. G. Masaryka.⁶⁹ Jarní koncert byl uskutečněn 28. dubna 1930. Jelikož sokolská filharmonie neměla k dispozici klavír na dostatečně vysoké úrovni pro takovéto vystoupení, byl hudební nástroj zapůjčen z královéhradecké celosvětově známé firmy Petrof.⁷⁰

Zajímavý článek o podpoře kultury a sokolské filharmonie vyšel v 75. čísle *Osvěty lidu*. Je zde konstatováno, že vynikajících výsledků sokolské filharmonie není možné dosáhnout pouze pílí hráčů, ale je nutný také velký finanční obnos na zabezpečení chodu takto mohutného tělesa. Je zde také vyslovena myšlenka, proč je sokolská filharmonie dosahující takového významu stále pouze dobrovolnou aktivitou muzikantů. Náklady na jeden odehraný koncert se vyšplhaly k 3000 Kč (v tehdejší době vysoká částka), a tak koncerty často končily dluhem. Ve zmíněné části je zahrnut pronájem koncertních prostor, uhrazení topení a elektřiny.

Někdy bylo nutné, aby si sokolská filharmonie zaplatila profesionální hudebníky, které nebylo možné zařadit z vlastních řad. Jednalo se především o harfisty. Za zmínku stojí také fakt, že přestože filharmonie spadala pod hlavičku Sokola, nebyla z jeho peněžních prostředků financována, a musela tak být finančně nezávislá. I cena notových materiálů byla vysoká, a proto nebylo možné pořizovat tolik nových skladeb, které by se chtěli hudebníci naučit. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem, nebylo možné činnost rozvíjet do takové míry, jak by bylo pro sokolskou filharmonii potřeba. Článek končí nápadem na uskutečnění akce, která by finanční stav filharmonie zlepšila.⁷¹

První koncert v roce 1931 byl odehrán 3. března v Grand Bio Sokol toho roku. V publiku sedělo velké množství lidí. Všech 70 účinkujících bylo pro dirigenta občas těžké uřídit. Problém nastal především ve skladbách s jemnějším provedením (*Ouvertura „1812“* od Čajkovského). Zazněly zde i nově secvičené skladby: předehra

⁶⁸ *Osvěta lidu*, 1929, r. 32, č. 89, s. 6.

⁶⁹ *Osvěta lidu*, 1930, r. 33, č. 19, s. 5.

⁷⁰ *Osvěta lidu*, 1930, r. 33, č. 32, s. 3.

⁷¹ *Osvěta lidu*, 1930, r. 33, č. 75, s. 2.

k operetě *Cikánský baron* a valčík *Povídky z vídeňského lesa* od hudebního skladatele J. Strausse.⁷²

V *Osvětě lidu* se dočteme informace o výročním koncertu. Ten se konal 17. listopadu 1931 při příležitosti 10. výročí existence Filharmonie Sokola Hradec Králové v místním v Grand Bio Sokol. Na úvod koncertu všechny přítomné pozdravil tehdejší starosta jednoty Sokola p. Jetmar. Také zde promluvili zástupci města a dalších spolků. Odborná kritika zveřejněná v *Osvětě lidu* popisovala koncert těmito slovy: „*U ochotnického souboru nevšední zvuková vyrovnanost orchestru, sytost zvuku a pružná poddajnost smyčcového sboru. Citlivá akomodace orchestru k osobě dirigenta.*“ Koncert dirigoval Ota Kos.⁷³

K desetiletému výročí existence sokolské filharmonie byla vydána kniha s názvem *Deset let Filharmonie Sokola v Hradci Králové 1921-1931*. Nepodařilo se nám ji však dohledat. V publikaci je shrnuta historie filharmonie, seznam tehdejších členů orchestru, koncertů, odehraných skladeb a nejdeme zde článek o hlavním dirigentovi O. Kosovi. Také dle slov Jany Pospíšilové, nás publikace informuje o 56 samostatných koncertech.⁷⁴

Na koncertě filharmonie pořádaném 20. května 1932 vystoupil prof. Karel Petr, klavírní virtuos, zpěvák a dirigent. Při této příležitosti představil posluchačům ukázkou hry na moderní nástroj radioklavír. Blíže nebyl tento nástroj specifikován.⁷⁵

V roce 1932 dochází k založení *Sdružení pěveckých spolků v Hradci Králové*. Ke spolupráci s nimi je oslovena i sokolská filharmonie, která však tuto nabídku pro velké množství vlastních aktivit a programů musí odmítnout. Nově vzniklé sdružení však znovu reaguje; vyzývá sokolskou filharmonii ke spolupráci právě proto, že se jedná taktéž o amatérské sdružení a neradi by sokolskou filharmonii nahrazovali jiným, profesionálním tělesem. Plánovaná spolupráce byla následovná: skladby bez účasti pěveckého sboru bude filharmonii řídit sokolský dirigent, při vystoupení se zpěváky by naopak filharmonii řídil sbormistr pěveckého sdružení. O tom, že se podařilo spolupráci

⁷² *Osvěta lidu*, 1931, r. 34, č. 19, s. 5-6.

⁷³ *Osvěta lidu*, 1931, r. 34, č. 80, s. 2.

⁷⁴ POSPÍŠILOVÁ, Jana (kurátorka sbírky dějin 20. století z Muzea východních Čech v Hradci Králové). E-mailová korespondence, 20. září 2020.

⁷⁵ *Osvěta lidu*, 1932, r. 35, č. 39, s. 4.

navázat, se dočítáme ve zprávách publikovaných o několik let později opět v *Osvětě lidu*.⁷⁶

Dalším uvedeným koncertem v *Osvětě lidu* je koncert ze dne 1. června 1933. Koncert se konal, jako mnoho dalších, v Grand Bio Sokol. Na tomto symfonickém koncertu spoluúčinkovala Cyrillská jednota a také Nepasičtí pěvci. Nejvíce oceňovanou částí sokolské filharmonie při tomto koncertu byl smyčcový sbor, na který se mohou hudebníci z ostatních sekcí vždy spolehnout.⁷⁷ O následující činnosti z roku 1933 nemáme zmínky.

Koncert k výročí 30 let od úmrtí skladatele Antonína Dvořáka se konal 20. března 1934. Opět vystupuje Ota Kos, co by sbormistr orchestru. Ve slavnostní podvečer zazněly skladby *Slovanské tance, op. 72, č. 1,2,3* a přede hry *Husitská Karneval*.⁷⁸ Dne 17. května 1934 se v sokolovně konal koncert k 50. výročí od úmrtí Bedřicha Smetany. V programu nechyběl světově známý cyklus *Má vlast*.⁷⁹

Společný koncert pěveckých sdružených spolků a sokolské filharmonie se konal 26. října 1934. Vystupovaly zde pěvecké sbory Libuše, Nepasičtí pěvci, Cyrillská jednota a Smetana. Sokolská filharmonie zahrála Fibichovu přede hru k *Noci na Karlštejně* a Bendlovu *Jihoslovanskou rapsodii*. Ve druhé části ženský sbor zapěl Dvořákovy *Moravské dvojzpěvy*.⁸⁰

O den později byl naplánován výjezdní koncert do Trutnova. Sálem Augarten zněl krásný koncert pořádaný českým osvětovým výborem a dalšími spolky, které článek v *Osvětě lidu* již více neupřesňuje. Autor zprávy by si přál, aby se takovéto zdařilé česko-německé koncerty konaly i v Liberci, Jablonci a České Lípě.⁸¹

V roce 1935 byl uveden první letošní koncert sokolské filharmonie v Grand Bio Sokol již 17. ledna. Kritici nešetřili chválou. Jednalo se o „reprodukčně jeden z nejzdařilejších koncertů v řadě minulých sezon, provedení neobyčejně pečlivé

⁷⁶ *Osvěta lidu*, 1932, r. 35, č. 12, s. 2.

⁷⁷ *Osvěta lidu*, 1933, r. 36, č. 42, s. 2.

⁷⁸ *Osvěta lidu*, 1934, r. 37, č. 24, s. 2.

⁷⁹ *Osvěta lidu*, 1934, r. 37, č. 36, s. 3.

⁸⁰ *Osvěta lidu*, 1934, r. 37, č. 73, s. 2.

⁸¹ *Osvěta lidu*, 1934, r. 37, č. 74, s. 4.

(přesnost v souhře vyrovnanost ve zvuku a dynamice).“⁸² Velice nevídaná a nečekaná byla apatie publika.⁸³

V sále Grand Bio Sokol byl odehrán i další z řady koncertů, který se konal 11. dubna 1935. Tyto koncerty již měly svoje stálé publikum i výraznou popularitu mezi tehdejšími posluchači. Odměnou jim byla stále zvyšující se kvalita filharmonie. Program koncertu sestával ze skladeb, které sokolská filharmonie hrála poprvé, či po dlouhé době. Hostem se stala klavíristka Ema Marešová. Autor kritika, jehož jméno neznáme, vytknul koncertu zbytečnou dominanci orchestru nad klavírem, který měl být důležitějším prvkem koncertu. Dále byly slyšet přehry k operám *Lazebník sevillský* a *Šelma sedlák*.⁸⁴

Na sokolském stadionu se 19. června 1935 konala večerní akademie Sokola. Na úvod večera zahrála sokolská filharmonie, která následně doprovázela cvičence při jednotlivých cvičebních vystoupeních.⁸⁵

K uctění památky hudebních skladatelů Otakara Ostrčila a Josefa Suka se 16. ledna 1936 se uspořádal památeční koncert.⁸⁶ Bylo vzpomenuo také na Antonína Dvořáka. Vzhledem k faktu, že Otakar Ostrčil i Josef Suk kladou ve svých skladbách velké nároky na hudebníky, je obdivuhodné, jak zdařile se veškeré skladby filharmonikům podařilo zahrát.⁸⁷

Až *Osvěta lidu* (ročník 39, č. 10) z roku 1936 nám podává bližší podrobnosti o filharmonii samotné. Filharmonie Sokola Hradec Králové měla v roce 1935 celkem 81 aktivních hudebníků, kteří se sešli k 51 zkouškám. Jednotlivé sekce filharmonie cvičily samostatně. Poté, co jednotlivé sekce skladbu dobře zvládaly, konaly se zkoušky společné. V majetku filharmonie je také notový archiv, jehož hodnota přesahuje 57 000 Kč. Filharmonie nemá vyrovnaný rozpočet. Kvůli velkým nákladům na koncerty by její hospodaření skončilo za rok 1935 v záporných číslech. Tomu však zabránila městská rada a Městská spořitelna Hradec Králové, které na činnost filharmonie

⁸² *Osvěta lidu*, 1935, r. 38, č. 6, s. 3.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ *Osvěta lidu*, 1935, r. 38, č. 30, s. 4.

⁸⁵ *Osvěta lidu*, 1935, r. 38, č. 48, s. 3.

⁸⁶ *Pozvánka na koncert k uctění památky skladatelů*. Východočeské muzeum Hradec Králové, inv. č. HU/02147.

⁸⁷ *Osvěta lidu*, 1936, r. 39, č. 6, s. 3.

doplácela. Jediným výrazným soukromým sponzorem toho roku byl Jiří Sommer, který filharmonii daroval 300 Kč.⁸⁸

Mezi nejvýznamnější vystoupení se zařadil slavnostní koncert ze dne 23. dubna 1936. Připomenulo se výročí 15 let existence sokolské filharmonie. Účinkovalo zde 80 muzikantů. Všichni byli členy Sokola, na čemž si filharmonie zakládala. Dirigentem byl Ota Kos. Filharmonie dostala za dobrou prezentaci královéhradeckého Sokola vavřínový věnec od jejího tehdejšího starosty. Program byl následující: „*předehra Coriolan od L. van Beethovena, klavírní koncert, dílo 16 E. Griega s doprovodem orchestru, Jos. Machoň suita V říši loutek, skladby F. Mendlssohn-Bartholdyho Notturmo z 5dílné orchestrální suity k Shakespearově hře Sen noci svatojánské, Bacchanale z opery Samson a Dalila od Saint-Saënsa.*“⁸⁹

Další koncert se odehrál 3. prosince 1936. Sólistou večera byl hráč na housle Karel Hršel. Toto hudební vystoupení však nepřineslo žádné nové skladby a byl spíše průměrný. Místy docházelo k disonanci jednotlivých hudebních nástrojů, což působilo rušivým dojmem.⁹⁰

V roce 1937 se v lednu neodehrál žádný vzpomínkový koncert na některého z významných českých skladatelů, jak tomu bylo v předchozích letech. Jak se dozvídáme z dochované pozvánky uložené ve sbírkách Muzea východních Čech v Hradci Králové, první vystoupení filharmonie se odehrálo v komornějším duchu 13. března 1937. Výtěžek večera putoval na opravu sokolovny v Kostelci nad Orlicí.⁹¹ Výše zmíněná pozvánka, z níž jsme čerpali tyto informace, je jediným dohledaným zdrojem popisu činnosti filharmonie za rok 1937.

Činnost sokolské filharmonie od roku 1938 také nově popisuje další zdroj cenných informací, a tím je regionální tisk *Kraj Královéhradecký*. Taktéž je uložen v knihovně Muzea východních Čech v Hradci Králové, stejně jako *Osvěta lidu*. Obě periodika referují od tohoto roku o stejných událostech a obdobným způsobem.

Dne 7. dubna 1938 byl odehrán jarní koncert v Grand Bio Sokol. V tisku *Kraj Královéhradecký* nalézáme zmínku o novém dirigentovi Svatopluku Kneprovi a tom, že

⁸⁸ *Osvěta lidu*, 1936, r. 39, č. 10, s. 2.

⁸⁹ *Osvěta lidu*, 1936, r. 39, č. 33, s. 2.

⁹⁰ *Osvěta lidu*, 1936, r. 39, č. 85, s. 4.

⁹¹ *Pozvánka na koncert 13. března 1937*. Východočeské muzeum Hradec Králové, inv. č. HU/02-134.

zde zazněl sokolský slavnostní pochod *V nový život*.⁹² Jedná se o ojedinělou zprávu, že filharmonie přímo na koncertě hrála své sokolské písně. Doposud jsme žádnou zmínku v *Osvětě lidu* neměli. Nový dirigent v *Osvětě lidu* je vyzdvihován za to, že dokázal mohutný orchestr dobře vést a správně procítit jednotlivé skladby. I přesto, že návštěva posluchačů na koncertě byla slabší, atmosféra v publiku byla vynikající.⁹³ V roce 1938 se po delší době vyskytuje výzva, že filharmonie hledá a přijímá nové členy na smyčcové či dechové hudební nástroje.⁹⁴

V roce 1939 byla sokolská filharmonie dle dochovaných zpráv nejvíce aktivní za celou dobu své existence. Dne 16. ledna 1939 se konal rozlučkový večer s Otou Kosem, který se odstěhoval do Moravské Ostravy. Ve filharmonii Sokola působil jako dirigent 18 let a dirigoval již na 60 koncertech.⁹⁵ V listech *Kraj Královéhradecký* se o Otovi Kosovi mluví jako o „vzácném příteli a společníkovi, ale nekompromisním a přísném dirigentovi.“⁹⁶

Již tradiční jarní koncert se konal v Grand Bio Sokol 23. března 1939. Svůj druhý koncert v roli dirigenta filharmonie zde absolvoval Svatopluk Knepr, který řídil 70 hudebníků.⁹⁷ Koncert pořádaný 4. dubna téhož roku v Klicperově divadle byl jedinečný sólovým vystoupením Věry Thier-Urbichové na harfu.⁹⁸ Během měsíce dubna vystupovala filharmonie Sokola v Novém Bydžově a ve Smiřicích.⁹⁹ Následovaly koncerty ve Dvoře Králové (2. června 1939), v Jaroměři (3. června 1939), v Úpici (27. června 1939). Na všech místech zazněla Smetanova *Má vlast*.¹⁰⁰

Dne 7. října 1939 měla sokolská filharmonie koncert ve Vamberku. Stejný koncert byl uveden i 26. října 1939 v Grand Bio Sokol Hradec Králové. Jelikož byl vyprodán, bude pro svůj úspěch v listopadu znovu zopakován. Výnos ze zisku byl věnován na sociální účely a na vánoční nadílku dětem.¹⁰¹ Na pozvání skautů zahrála

⁹² *Kraj Královéhradecký*, 1938, r. 29, č. 27, s. 6.

⁹³ *Osvěta lidu*, 1938, r. 41, č. 30, s. 2.

⁹⁴ *Kraj Královéhradecký*, 1938, r. 29, č. 63, s. 3, taktéž *Osvěta lidu*, 1938, r. 41, č. 63, s. 2.

⁹⁵ *Osvěta lidu*, 1939, r. 42, č. 5, s. 1.

⁹⁶ *Kraj Královéhradecký*, 1939, r. 30, č. 2, s. 4.

⁹⁷ *Osvěta lidu*, 1939, r. 42, č. 21, s. 2 a 5, taktéž *Kraj Královéhradecký*, 1939, r. 30, č. 10, s. 9.

⁹⁸ *Kraj Královéhradecký*, 1939, r. 29, č. 12, s. 6.

⁹⁹ *Osvěta lidu*, 1939, r. 42, č. 35, s. 1-2.

¹⁰⁰ *Kraj Královéhradecký*, 1939, r. 30, č. 20, s. 9, taktéž *Osvěta lidu*, 1939, r. 42, č. 38, s. 2.

¹⁰¹ *Osvěta lidu*, 1939, r. 42, č. 61, s. 4.

sokolská filharmonie 21. října v Jičíně. Vystoupení mělo obrovský úspěch. V tomto roce začala filharmonie s větším počtem výjezdních koncertů.¹⁰²

Na rok 1940 bylo naplánováno 18 výjezdních koncertů. Prvním z nich byl 5. března 1940 koncert v Hořicích u příležitosti oslav 75. výročí vzniku Sokola Hořice.¹⁰³ O čtyři dny později filharmonie účinkovala ve Vamberku a její vystoupení ohodnotili následovně: „*Již první tanec Furiant C dur posluchače přímo elektrizoval.*“¹⁰⁴

Osvěta lidu uvádí, že 4. dubna 1940 se konal slavnostní koncert, na kterém slavila jednota Sokola Hradec Králové 75. výročí. Koncert byl považován za zdařilý.¹⁰⁵ Vystoupení konané 17. května 1940 v Klicperově divadle řídil dirigent Rudolf Dušek.¹⁰⁶ Hostem koncertu ze dne 19. prosince 1940 byl violoncellista Bohuš Heran.¹⁰⁷

Spolupráce s Bohušem Heranem probíhá i začátkem roku 1940. Na koncertě dne 11. února 1941 v Klicperově divadle opět doprovázel svým sólem spoluhráče filharmonie. Koncert připomínal 100. výročí narození Antonína Dvořáka. Dirigentem byl Svatopluk Knepr.¹⁰⁸ Skladby secvičila sokolská filharmonie spolu s dramatickým odborem Sokola Hradec Králové. Vystoupení proběhla nejen v Hradci Králové, ale i v Třebechovicích pod Orebem.¹⁰⁹

Poslední číslo *Osvěty lidu* vychází 10. května 1941. Další zmínku se dočítáme až v listu *Kraj Královéhradecký*. Zde je ohlášen konec Sokola Hradec Králové, který je rozpuštěn a všechen jeho majetek propadnul Říši. Ze zabaveného majetku sokolské filharmonie zakoupilo město Hradec Králové hudební nástroje a založilo tak Filharmonii města Hradec Králové. Po 2. světové válce již k obnovení Filharmonie Sokola Hradec Králové nedochází.¹¹⁰

2.6. Choceň

V jednotě Sokol Choceň kapela existovala, ale nedochovaly se nám o ní téměř žádné informace. Veškeré kroniky jsou uloženy v Orlickém muzeu Choceň.

¹⁰² *Osvěta lidu*, 1939, r. 42, č. 66, s. 2.

¹⁰³ *Osvěta lidu*, 1940, r. 43, č. 9, s. 4.

¹⁰⁴ *Osvěta lidu*, 1940, r. 43, č. 12, s. 3.

¹⁰⁵ *Osvěta lidu*, 1940, r. 43, č. 15, s. 2.

¹⁰⁶ *Osvěta lidu*, 1940, r. 43, č. 20, s. 3.

¹⁰⁷ *Osvěta lidu*, 1940, r. 43, č. 51, s. 2.

¹⁰⁸ *Osvěta lidu*, 1941, r. 44, č. 7, s. 4.

¹⁰⁹ *Kraj Královéhradecký*, 1941, r. 32, č. 11, s. 8.

¹¹⁰ *Kraj Královéhradecký*, 1941, r. 32, č. 42, s. 3-4.

Kontaktovali jsme tedy muzeum s prosbou o bližší informace. Bylo nám potvrzeno, že zde sokolská kapela působila, ale že se informace o této kapele téměř nedochovaly.

Pan Karel Drtina, současný starosta jednoty, nám existenci sokolské kapely taktéž potvrzuje. Karel Drtina se o historii Sokola ve městě zajímá delší dobu a je také starostou místní jednoty. Dle jeho slov působení kapely spadá do období Rakousko-Uherska a do počátků první republiky.¹¹¹ Při svém bádání pročetl všechny výše uvedené kroniky. Jedinou publikovanou zmínkou jsou oslavy z roku 1910, kdy se v Chocni konaly oslavy 40 let od založení místního Sokola. Oslavy vyvrcholily cvičením a průvodem do obce Peliny, kde program doprovázela právě sokolská kapela jednoty Choceň.¹¹²

2.7. Chrudim

Historie chrudimského Sokola se začíná psát v roce 1867, kdy dochází k jeho založení. Prvním starostou byl Alois Gallát. Jednou z hlavních činností v počátcích spolku bylo pořádání výletů, ačkoliv jim tehdejší úřady pro jejich okázalost nepřály. Největšího rozvoje chrudimský Sokol dosáhl po roce 1885, kdy se starostou stal Dr. Karel Pippich. Pod jeho vedením byla uspořádána sbírka na Národní divadlo, ustanoven ženský odbor a byla vybudována také sokolovna.¹¹³

Pátrání po existenci chrudimského hudebního tělesa nebyl úkol jednoduchý. TJ Sokol s námi nekomunikoval a nebylo tedy možné zjistit, zda ve svém archivu mají informace týkající se sokolské kapely. V SOKA Chrudim existuje fond s historickými materiály. Obsahuje některé výroční zprávy (k nimž nám bližší informace nebyly poskytnuty), kroniku, korespondenci a další dokumenty o činnosti jednoty. Fond není zpracován a nebylo tedy možné do něho nahlédnout a získat tak potřebné informace. Obrátili jsme se tedy na Regionální muzeum v Chrudimi. Kurátorka sbírkových fondů a archivářka muzea PhDr. Veronika Lánská nám poskytla hledané informace o sokolské kapele, respektive trubačském sboru. Ve sbírkách muzea nalezneme dobové fotografie a sborník s názvem *Sborník: 80 let Sokola Chrudimského* z roku 1947, ze kterého jsme mohli informace čerpat.

K historii sboru se váže významná osobnost sokolské hudby – Jaromír Lahulek. Ten byl členem Sokola Chrudim po vystudování obchodní školy v letech 1912 – 1914.

¹¹¹ DRTINA, Karel (starosta jednoty v Praze 7). Osobní výpověď, 8. srpna 2020.

¹¹² *Choceňský zpravodaj*, č. 6, Choceň: červen 2020, 52 s., s. 13.

¹¹³ T. J. Sokol Chrudim. *Tělocvičná jednota sokol Chrudim: Historie Sokola Chrudim*. [online], [cit. 2020-10-20]. Dostupné z: <https://tjsokolchrudim.estranky.cz/>

Příznivcem byl již o několik let dříve, ale při docházce na obchodní školu nemohl být členem žádného spolku. V té době v Sokole působil jako klavírista a skladatel. Příležitostně upravoval hudbu pro cvičení mužů, žen i dorostenců, kterou komponoval tehdejší náčelník Bohumír Štumfa.

Touha po založení sokolské kapely se objevila u Jaromíra Lahulka v roce 1914; tehdy Chrudimsko navštívil vinohradský Sokol, který doprovázel i vlastní trubačský sbor. „*Ten byl sestaven podobně jako c. k. zeměbranecké hudby, jímž se říkalo hudba na hřebeny.*“¹¹⁴ Hudba neobsahovala žádné píšťaly a bubny. Její členové měli pouze trumpety, úzké menzury. Takové nástrojové obsazení dobře sloužilo k pochodům a jako doprovod na výlety.

Sokol Vinohrady zorganizoval v chrudimské sokolovně akademii, kde trubačská kapela zahrála nejen sokolské písně. Jaromíra Lahulka toto vystoupení natolik uchvátilo, že se rozhodl založit hudební odbor v Chrudimi.¹¹⁵

Nástroje si odbor půjčoval z *Orchestrálního sdružení*, které taktéž Jaromír Lahulek řídil. Dobrovolně se přihlásilo dvanáct hudebníků a začalo secvičovat nejen sokolské skladby. Jejich jména nejsou známa, dochovala se pouze zmínka o Josefu Holubovi a Janu Rychetském. Jan Rychetský hrál na basový pozoun a Jaromír Lahulek jej na tento nástroj učil. Nejlepším trubačem byl pan Pöpper. Nebyl členem Sokola, ale velmi rád si s trubači zahrál. Později se však i on členem stal. K tomuto kroku ho přesvědčil právě dirigent Lahulek, který mu v dopise vysvětlil důvody, proč by měl členem jednoty být. Sbor nejprve zkoušel vsedě, jelikož se v takové pozici hudebníkům lépe hrálo. Až poté, co jednotlivé skladby secvičili, trénovali hru za pochodu v sokolovně. „*Byl tehdy nářek veliký, že se to při pochodu špatně hraje.*“¹¹⁶

Následovala mobilizace a slibný rozvoj trubačského sboru v Chrudimi zastavila válka. Po návratu dorostenců a mladíků z války došlo k obnovení sboru. V té době Jaromír Lahulek působil v Ústí nad Orlicí. Hudební odbor řídil br. Linhart. Finančně jeho existenci podporoval Ladislav Prokop.¹¹⁷

Činnost trubačského sboru v meziválečném období nikdo neshrнул ani nezpracoval. Další podrobnosti by se daly dohledat v kronice, která je bohužel nepřístupná v archivu SOkA Chrudim. Z dobových fotografií (obr. 2) lze usoudit, že trubačský sbor měl kolem 35 hudebníků, kteří hráli na dechové nástroje, buben

¹¹⁴ *Sborník: 80 let Sokola Chrudimského*. Chrudim: Sokol Chrudim, 1947, s. 55.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 56-57.

¹¹⁷ Tamtéž.

a činely. Na trumpetě hrálo asi 8 členů, na klarinet 3 členové. Další hudebníci se věnovali hře na baryton a heligón.

Obr. 2: Trubačský sbor Sokola Chrudim

2.8. Ivančice

Sokol v Ivančicích byl oficiálně založen 6. března 1887, kdy se konala první valná hromada. Na tu dorazilo 36 členů, kteří byli pro sokolskou myšlenku velice nadchnuti. Jednota pravidelně cvičila, pořádala plesy, zábavy, hrála divadlo, tvořila kulturní a společenský život ve městě. Kromě trubačského sboru zde působil také pěvecký sbor.¹¹⁸

Veškeré informace lze dohledat v SOkA (státní okresní archiv) Brno-venkov, který sídlí v Rajhradě. Jsou zde deponovány dokumenty z dějin Sokola Ivančice. Mezi ně patří *Kronika tělocvičné jednoty Sokol Ivančice*, zápisy ze schůzí z let 1887 – 1938, výroční zprávy z valných hromad, pohlednice, fotografie, plakáty a dobová korespondence. Fond obsahuje také knihy účetní a evidenční. Právě ve výročních zprávách a zápisech ze schůzí se nám podařilo dohledat potřebné historické údaje.

Trubačský sbor

Nedlouho po založení jednoty vznikl trubačský sbor. O prvním jednání o jeho zřízení se dozvídáme ze zápisu z výborové schůze z 8. března 1887. Bylo osloveno několik hudebníků, zda by byli ochotni sbor založit.¹¹⁹ Již o pět dní později se jednalo o zakoupení prvních hudebních nástrojů. Výbor rozhodl o nákupu trumpet z Hradce

¹¹⁸ *Kronika Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice*. SOkA Brno-venkov, fond G-127, inv. č. 20, s. 11-12.

¹¹⁹ *Zápis o výborové schůzi konané 8. března 1887*. SOkA Brno-venkov, fond G-127, inv. č. 1. *Zápisy o schůzích výboru a valných hromadách. Zápisy z let 1887 – 1891*.

Králové od firmy *Červený a synové*.¹²⁰ Na přelomu měsíců dubna a května téhož roku začíná sbor pravidelně cvičit. Ke zkouškám se hudebníci scházeli dvakrát v týdnu, a to v úterý a pátek. Kde zkoušky probíhaly, není známo. Jelikož sbor neměl svého vedoucího, ujal se této role Jan Remunda.¹²¹

Trubačský sbor doprovázel všechny sokolské výlety a významné události. Stal se důležitou součástí jednoty.¹²² Poslední zmínku o něm nacházíme ve výroční zprávě jednoty z roku 1927, kde se uvádí: „*Hudba a zpěv v jednotě vymřely. Nebýti pohřbů některých členů, ani by zpěváci o sobě nevěděli. Hudbu pěstuje jen občas trubačský sbor, jenž obětavě vypomáhá při vystoupeních.*“¹²³

Hudební kroužek

Hudební kroužek vznikl v jednotě Ivančice v roce 1922. V hudebním kroužku nepůsobili pouze členové Sokola, ale také jeho příznivci. Dirigentem a kapelníkem se stal Karel Hönig.¹²⁴ Protože se nejednalo ryze o dechovou hudbu (obsahoval i smyčcové nástroje), měl být záběr tohoto kroužku co nejširší. Vystupoval tedy při hodech, zábavách, věnečcích, oslavách, na Silvestra a také při promítání v biografu.¹²⁵ V dalších letech však nejsou o činnosti kroužku žádné zmínky. Pouze v roce 1925 se ve vzdělávací zprávě Sokola Ivančice dočteme, že hudební uskupení již neexistuje.¹²⁶

Kino-orchester

K opětovnému rozvoji hudby v jednotě došlo v roce 1928. Byl založen několikačlenný orchestr. Jelikož jeho původním účelem bylo doprovázení filmů v kině, nazýval se tedy kino-orchester. Dirigování a vedení sboru se ujal Alois Švarc. Orchestr se scházel pravidelně v sokolovně, kde cvičil. V tomto roce se sešel asi k 17 zkouškám.¹²⁷

¹²⁰ Tamtéž. *Zápis o výborové schůzi konané 13. března 1887.*

¹²¹ Tamtéž. *Zápis o výborové schůzi konané 12. dubna 1887.*

¹²² *Expedice Sekulum: Putování za záhadami a zajímavostmi regionu „Zrcadlo“. Historie Sokola Ivančice 1887 – 1918 I.* [online], [cit. 2020-10-10]. Dostupné z: http://archiv.zrcadlo.info/expedice/90expedice10_08.pdf

¹²³ *Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice.* Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1927, s. 10.

¹²⁴ *Zpráva Hudebního kroužku Sokola v Ivančicích za rok 1922.* SOKA Brno-venkov, fond G-127, inv. č. 77, *Valné hromady – podklady: Podklady z let 1920- 1929.*

¹²⁵ *Expedice Sekulum. Putování za záhadami a zajímavostmi regionu „Zrcadlo“. Historie Sokola Ivančice 1887 - 1918 I.* [online], [cit. 2020-11-10]. Dostupné z: http://archiv.zrcadlo.info/expedice/90expedice10_08.pdf

¹²⁶ *Vzdělávací zpráva za rok 1925.* SOKA Brno-venkov, fond G-127, inv. č. 77, *Valné hromady – podklady: Podklady z let 1920- 1929.*

¹²⁷ *Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice.* Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1928, s. 11.

V následujícím roce 1929 se kino-orchester sešel k 40 zkouškám. Patří tak mezi velmi pilné odbory jednoty. Proběhlo pět zábav, kde orchestr účinkoval. Byly to 4 zábavy taneční a jedna silvestrovská.¹²⁸

V následujícím roce (1930) řídil orchestr zkušený br. Švarc. Pod jeho vedením proběhlo 45 zkoušek, o případných vystoupeních kino-orchestrů jsme však nenalezli žádné informace.¹²⁹

Z výroční zprávy z roku 1931 vyplývá, že pozice řídicího zůstala beze změny: „Orchestr kinový řídil a obětavě organizoval opět br. A. Švarc.“¹³⁰ Je zde také oceněna dlouhodobá a vytrvalá práce orchestru a jeho dirigenta, která je vidět na stoupající kvalitě sokolské hudby.¹³¹

Ve výročních zprávách z dalších let (1932 – 1937) se o orchestru nenacházejí žádné zmínky. Pouze v hospodaření lze vždy nalézt částku pohybující se kolem 1000 Kč za hudebniny. Není zde však žádná bližší specifikace.

Vzhledem k pochvalným komentářům z předchozích let je to poněkud překvapivé. V roce 1933 byl kulturních akcí menší počet, jelikož probíhala finanční krize. Za zmínku stojí čajový dýchánek žactva, věneček a sokolské hody, které v Ivančicích dosahovaly velkého významu. Nepodařilo se dohledat, zda na těchto akcích orchestr účinkoval.¹³²

Rok 1934 byl na kulturu o poznání bohatší. Byly pořádány 4 taneční zábavy. Zábavy se nesly v duchu tehdejších tradic, jak napovídají názvy *Masopustní*, *Pomlázková*, *Hodová* a *Silvestrovská*. Jak je uvedeno ve výroční zprávě z roku 1934, žactvo dostalo od Sokola dárky na Vánoční besídce, kde zazněla hudební čísla.¹³³

Výčet zábav v roce 1935 byl bohatý. Můžeme jmenovat maškarní zábavu, věneček, hody, kateřinskou, mikulášskou zábavu dorostenek a Silvestr.¹³⁴

Z posledního zápisu (ve výroční zprávě z roku 1937), který se nám podařilo dohledat, jsme zjistili, že si dorostenci a dorostenkyně uspořádali samostatný večírek. Pro dospělé byly organizovány šibřinky, sokolské hody a silvestrovský večer.¹³⁵

Ve výčtu kulturních akcí od roku 1933 tedy nemáme na základě výročních zpráv o činnosti orchestru žádnou zmínku. Můžeme se domnívat, že vystupoval i nadále na

¹²⁸ Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1929, s. 10-11.

¹²⁹ Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1930, s. 11.

¹³⁰ Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1931, s. 12.

¹³¹ Tamtéž, s. 12.

¹³² Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1933, s. 12.

¹³³ Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1934, s. 12-13.

¹³⁴ Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1935, s. 10-11.

¹³⁵ Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1937, s. 14.

výše zmíněných akcí, protože tomu tak bylo pravidelně do r. 1931. Je však rovněž možné, že se orchestr rozpadl a zmíněné akce doprovázely nesokolské kapely. Toto tvrzení nemůžeme ničím podložit.

2.9. Jevišovice

Sokol v Jevišovcích byl založen 13. listopadu 1898. Zajímavostí bylo, že se první ustanovující schůze konala na městské radnici. Sokol měl v den zahájení činnosti 19 členů. Jednota nejen cvičila, ale hrála se zde i divadla. Brzy byla založena sokolská kapela.¹³⁶

O existenci sokolské kapely Jevišovice jsme se dozvěděli od starosty jednoty Jana Vajčnera. Informace pocházejí z archivu jednoty. Zdrojem informací jsou jednotlivě uložené listiny, které nemají žádné evidenční číslo ani jiné místo uložení či identifikace. SOKA Znojmo, kam obec spadá, nevlastní žádné materiály zabývající se sokolskou jednotou Jevišovice.

Kapela byla založena v roce 1904. Byla také nazývána hudebním kroužkem. Brzy po svém založení se stala významnou a chvalně známou nejen v Jevišovcích, ale i blízkém okolí. Jak uvádí Ladislav Audy, prvním kapelníkem byl učitel Sedlák z Újezda. V té době čítala kapela kolem 30 členů neznámého obsazení.¹³⁷

K výročí 25 let fungování jednoty byl uspořádán koncert, který se konal v sobotu 23. června 1923 v sále Komenia v Jevišovcích. Vystupovala též kapela br. Sedláka.¹³⁸

Dle slov Jana Vajčnera, starosty Sokola Jevišovice, fungovala sokolská kapela v obci i po sjednocení tělovýchovy v roce 1957. Kapela se pravidelně scházela ke zkouškám a hrála při různých příležitostech ještě v 80. letech minulého století. V 90. letech postupně svou činnost ukončila.¹³⁹

2.10. Kolín

V Kolíně patřil k významným sokolským kapelám Kmochův sokolský dechový orchestr. Jeho dirigentem byl František Kmoch (1. srpna 1848 – 30. dubna 1912). O tomto orchestru a osobnosti Františka Kmocha bylo napsáno několik publikací. Jmenujme například bakalářské práce *Kolínský Sokol a František Kmoch* od Kateřiny

¹³⁶ T. J. Sokol Jevišovice. *Historie Sokola v Jevišovcích*. [online], [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://sokoljevisovice.cz/historie-sokola-v-jevisovicich/>

¹³⁷ AUDY, Ladislav. *Dokument o historii T. J. Sokol Jevišovice*, 1968. Archiv Sokol Jevišovice.

¹³⁸ *Pozvánka na oslavy 25. výročí jednoty*. Jevišovice: 1923. Archiv Sokola Jevišovice.

¹³⁹ VAJČNER, Jan. Osobní výpověď, 13. června 2020.

Lískové a *Městská hudba Františka Kmocha* od Kláry Buckové. Mnoho zpráv nalezneme v publikaci vydané v roce 1971 Karlem Chvalovským: *František Kmoch: život českého muzikanta a vlastence*.

2.11. Kounov

V prvních letech činnosti měl Sokol Kounov 30 členů. V roce 1920 jejich počet stoupá na 50. Mimo cvičení má místní jednota také vlastní zábavní a vzdělavatelský odbor, knihovnu a pořádala vzdělavatelskou školu pro členy.

O vzniku a historii sokolského trubačského sboru obce Kounov jsme se dočetli z dobové kroniky, která byla psána v letech 1919 – 1970. V současnosti je uložena ve Státním okresním archivu Rakovník. Fond TJ Sokol Kounov je nezpracován; kromě zmiňované kroniky obsahuje matriku členů z let 1919 – 1926 a pohlednice ze všesokolských sletů z let 1907 – 1937. Tyto části však o trubačském sboru kounovského Sokola nepojednávají.

Vznik trubačského sboru je dle kroniky kounovského Sokola datován ke konci školního roku 1924, kdy se na jeho založení domluvil náčelník jednoty Antonín Kejla s panem Emilem Šípkem. Podle jejich myšlenky sem měly chodit hrát jak starší členové, tak i dorost. Emil Šípek přislíbil, že trénovat se sborem bude bez nároku na odměnu.

Členy trubačského sboru byli: Šípek, Lorbér, bratři Kejlové, Kruliš, Kaiser, Ryska, Šobek, Tschernay, Elstner, Dubš, Müller, Jirásek. Tehdy si kronikář přál, aby kapela byla přínosnou a vzornou součástí kounovského Sokola.¹⁴⁰

Trubačům se však nedostávalo peněz na hudební nástroje. „*Nástroje koupené p. Šípkem v Lounech u fy. Zmítka měly cenu 4350 Kč a zaplatil jen 1700 Kč.*“¹⁴¹ Na činnost trubačského sboru bylo potřeba sehnat další finance, aby měli členové za co pořídit hudební nástroje. Jednota tedy zapůjčila členům 1300 Kč a též zaplatila p. Zmítkovi 3000 Kč. Ani tato splátka však nebyla dostačující a p. Zmítek se musel připomínat o zaplacení dluhu. Již tehdy byly s financováním sboru velké potíže.

Již první zmínka v kronice z roku 1925 je věnována trubačskému sboru. „*Trubačský sbor, jehož zřízení jsme všichni rádi viděli, a kterému jednota naše vyšla ochotně vstříc poskytnutím půjčky na koupi nástrojů, nesplnil naděje naše, že jeho*

¹⁴⁰ *Kronika jednoty 1919 – 1970*. SOkA Rakovník, fond Tělocvičná jednota Sokol Kounov, nečíslováno, s. 34-35.

¹⁴¹ Tamtéž.

spolupráce v jednotě přispěje k oživení života v ní.“¹⁴² Krátce po založení vznikaly mezi hudebníky spory a vedoucím p. Šípkem. Spory však byly vedeny také mezi jednotou Sokola a sborem samotným. Sbor chtěl vystupovat a vydělávat samostatně, ačkoliv bylo dojednáno, že sbor bude fungovat právě pod sokolskou záštitou.¹⁴³

Další z událostí, při níž je v kronice jednoty zmíněn tubačský sbor, byl dětský den v Žatci, který se konal 7. června 1925. Zástupci jednoty se na něj vypravili na povozech. Při návratu zpět do Kounova je při příjezdu vítal tubačský sbor.¹⁴⁴ Veřejné cvičení bylo uspořádáno 26. července. Zde vystupoval Sokolský tubačský sbor z Rakovníka, který doplnili členové z Kounova. I přes velký déšť byla akce hodnocena jako vydařená. Dne 28. října 1925 se vydal do Svojetína průvod, který tubačský sbor doprovázel. Zde mělo proběhnout slavnostní otevření školy.¹⁴⁵

Kronika zmiňuje přetrvávající finanční potíže tubačského sboru, který ještě rok po svém založení dluží 200 Kč za buben, který stál 440 Kč. Finanční neshody s jednotou mají také někteří členové jednoty – bratr Kruliš dluží částku 100 Kč, jejíž vymáhání je v kronice komentováno jako bezvýsledné. Další komplikovaný vývoj poměrů v tubačském sboru je popisován následovně: *„Tubačský sbor nebyl organizací klidnou, jednota musila stále mezi členy urovnávat spory i po odchodu p. Šípka, po němž ujal se vedení a cvičení br. Kaiser.*“¹⁴⁶

Událostí, která celou situaci vyhrotila, byl věneček v roce 1925 na oslavu odvedenců na vojnu, který chtěl tubačský sbor uspořádat sám. Nebylo mu to však umožněno, jelikož k samostatnému působení neměl od Sokola povolení. Nakonec se však výbor jednoty usnesl, že tuto akci povolí. Podmínkou bylo, že v případě finanční ztráty jí uhradí přímo tubačský sbor. Ze zisku měla být uhrazena sletová daň a přebytek si mohl sbor ponechat. Akce se vydařila a došlo k naplnění všech slíbených závazků. Jak dále uvádí kronika sokolské jednoty, 6. října 1925 došlo na výborové schůzi k další rozepři, kdy se zástupcům hudby nelíbilo, že museli věnovat 40 Kč na sletovou daň. Dokonce popřeli, že by byla dohoda o takovém postupu předem dojednána. Došlo ke slovním neshodám, které byly zakončeny následujícím řešením: *„K návrhu bratra*

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž, s. 37.

¹⁴⁴ Tamtéž, s. 38.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 39.

¹⁴⁶ Tamtéž, s. 40.

*Potůčka bylo oněch 40 Kč sboru vyplaceno, aby nemístný a jistě nechutný spor byl ukončen.*¹⁴⁷

V roce 1926 trubači vystupovali na plese, který byl uspořádán 9. ledna.¹⁴⁸ V témže roce dochází k dalším neshodám uvnitř trubačského sboru. Kronika dokladuje různé potyčky a osočování; urážky mezi členy pokračovaly. Poslední „kapkou“ bylo urážlivé vyjadřování br. Kaisera vůči br. Lehoučkovi. Tento spor vyvrcholil na mimořádné schůzi, kde mělo dojít k vyřešení situace. Členové sboru našli neshodu v „*panovitém jednání bratra K. vůči ostatním.*“¹⁴⁹ Na schůzi však k dohodě nedošlo. Pan Kaiser se cítil ukřivděný z nařčení, že chce rozvrátit trubačský sbor, a vzdává se členství v trubačském sboru. „*Vedením pověřeni bratři Lobnér a Kejla – ale zdá se, že trub. sbor zanikne.*“¹⁵⁰ Spory ve sboru měly vliv i na chod jednoty. Otec myšlenky založení trubačského sboru, náčelník Kejla, jsa mrzutý z dané situace, se své funkce vzdává.¹⁵¹

V roce 1927 sbor pouze skomíral. Opustilo ho několik členů a tímto krokem sbor zanikl. Jak uvádí kronika: „*Zůstala po něm křídlovka, pulty a noty, které sbor jednotě zanechal.*“¹⁵² Antonín Kejla si vypůjčil od jednoty 750 Kč na baskřídlovku. Peníze nevrátil, a proto bylo rozhodnuto o prodeji jeho nástroje. Přislíbil, že z prodeje dluh uhradí. Tyto nástroje, noty, činely a křídlovku zakoupil Sokol Podmokly. K úhradě částky mělo dojít do 31. 12. 1928.¹⁵³

Problémy s odprodejem nástrojů však pokračovaly, když Sokol v Podmoklech za tyto nástroje v termínu nezaplatil. Po výzvě ke vrácení byla dodána část not, rozbitá křídlovka a činely. Opravenou křídlovku jednota následně zapůjčila br. Kaiserovi, který chtěl znovuobnovit trubačský sbor. To se mu však nepodařilo a veškerý inventář sboru uložen u br. Kejly.¹⁵⁴

I přes předchozí dlouhodobé neshody jak v souboru samotném, tak v jeho vztahu k sokolské jednotě Kounov, dochází v roce 1931 k obnovení trubačského sboru. Jednota trubačskému sboru zapůjčila peníze na nákup kontrabasů a byly opraveny starší poničené hudební nástroje. I se znovuobnoveným sborem byly problémy, což dokazuje následující citace: „*Za to mnozí členové obnoveného trub. sboru nechovali se jako*

¹⁴⁷ Tamtéž, s. 40.

¹⁴⁸ Tamtéž, s. 39.

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 46.

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž, s. 52.

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ Tamtéž, s. 57.

*Sokolové, ač jednota vycházela jim vstříc, jak jen bylo možno.*¹⁵⁵ Sbor vystupoval bez souhlasu jednoty a opět porušoval dojednanou dohodu. Vše vyvrcholilo, když sbor vystupoval na zábavě sociálních demokratů, kteří se, jak uvádí kronika, sokolských akcí neúčastní ani je nijak nepodporují.¹⁵⁶

Další zmínka o trubačském sboru se v kronice nevyskytuje. Trubačský sbor byl nejspíše po výše zmíněném incidentu rozpuštěn. Historie tohoto souboru je plná neshod, hádek a rozepří. O jejich akcích se dozvídáme málo. Bez nadsázky můžeme říci, že Sokol Kounov měl se svými muzikanty samé problémy. Činnost souboru bez komentářů a hodnocení shrnuje lakonická zmínka v textu k 80. výročí otevření místní sokolovny: „*Ve 20. a 30. letech po nějakou dobu působil v rámci kounovské jednoty i trubačský sbor.*“¹⁵⁷

2.12. Litomyšl

Založení jednoty v Litomyšli proběhlo 17. července 1870. Starostou byl zvolen Jan Buchtele. Jednota cvičila v místnostech reálky. V prvních letech byl kladen důraz na tělovýchovu, později se členové věnovali spíše kultuře, organizovali výlety a plesy.¹⁵⁸

Dle slov Ing. Jiřího Randáka, starosty Sokola Litomyšl, nemá místní Sokol vlastní archiv historických dokumentů. Regionální muzeum v Litomyšli vlastní cvičební pomůcky, které Sokol využíval, nikoliv však tiskoviny, ze kterých bychom mohli čerpat informace. Ve Státním okresním archivu Svitavy se sídlem v Litomyšli mají uložený fond TJ Sokol Litomyšl. Čítá celkem 164 knih a 116 kartonů. Žádný z dokumentů se však samostatně nevěnuje sokolské hudbě.

Jednou z mála dohledaných zmínek o existenci trubačského sboru je plakát z roku 1911. Dne 29. června 1911 se konalo v Litomyšli na Hluchandě veřejné cvičení, kterého se účastnily i ostatní sokolské jednoty z okolí. Trubačský sbor Sokola Litomyšl na této události koncertoval.¹⁵⁹ V *Sokolském věstníku* z roku 1946 se dočítáme,

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 80.

¹⁵⁶ Tamtéž.

¹⁵⁷ HARTL, Roman. *80. let výročí otevření sokolovny v Kounově*. Kounov: Obec Kounov, 2017, s. 5.

¹⁵⁸ *Kronika tělocvičné jednoty Sokol v Litomyšli 1870 – 1910*. SOkA Svitavy, Tělocvičná jednota Sokol Litomyšl, inv. č. 1, kniha č. 456.

¹⁵⁹ *Plakát veřejného cvičení v Litomyšli z roku 1911*. [online], [cit. 2020-10-20] Dostupné z: <https://www.terryhopenozky.cz/serie/250-ceskoslovenske-sokolske-plakaty?page=2>.

že v témže roce doplnil litomyšlský sokolský dorost trubačský sbor a založil vlastní taneční soubor.¹⁶⁰

2.13. Nasavrky

Sokolská jednota ve městě vznikla 4. srpna 1906, kdy proběhla ustanovující valná hromada. V té době se k ní hlásilo 43 členů a starostou byl zvolen notář Eduard Pinz. Pohybová aktivita se zaměřovala na prostná cvičení a cvičení na nářadí. Postupem času se přidával odbor lyžařský, odbor volejbalu a hrálo se také divadlo. V roce 1925 došlo k založení odboru hudebního.¹⁶¹

Hudební kroužek.

Informace o existenci hudebního odboru v Nasavrkách jsme získali od Jaroslavy Žemličkové, která je archivářkou TJ Sokol Nasavrky. V archivu se nachází několik plakátů z let 1925 – 1966, kde se o vystupování hudebního odboru dočteme. Další zmínky nalezneme v almanachu *60 let TJ Sokol Nasavrky*. Posledním, neméně důležitým pramenem, byla osobní výpověď archivářky Sokola Nasavrky, Jaroslavy Žemličkové.

Prvním iniciátorem myšlenky založení hudebního odboru byl dirigent Rudolf Ságla. K proměnění nápadu ve skutečnost došlo v roce 1925. Od Františka Hudce bylo zapůjčeno harmonium. Hudební odbor vystupoval na schůzích jednoty a pořádal koncerty.¹⁶² Jeden z koncertů se konal dne 15. srpna 1925 ve velkém sále sokolovny. Zazněly skladby od A. Dvořáka, J. Verdiho, M. Orscheita a dalších. Zisk byl věnován k nakoupení not a hudebních nástrojů.

Další koncert proběhl v neděli 4. dubna 1926 od 20 hodin v sokolovně. Zazněly skladby od J. Fučíka *Našim hrdinům*, G. Rossiniho *Předehra k opeře Semiramis* a také od E. Titla *Alpská květina*.¹⁶³

V roce 1929 měl hudební odbor 9 členů. Byli to: Josef Knob, František Prošek, Gabriela Reichová, Jiří Poláček, Anna Reidlová, Antonín Voženílek, Jaroslav Pohnětal, Jan Šmucar a František Holub, který se stal dirigentem. V roce 1930 je od br. Hudce zakoupeno výše zmiňované harmonium. Dochovanou zajímavostí je dopis Karla Matějčka ze dne 23. května 1931. Nasavrcký rodák v něm zmiňuje věnování vlastní

¹⁶⁰ *Věstník sokolský: list Československé obce sokolské*. Praha: Československá obec sokolská, 10. června 1946, r. 44, č. 23, s. 286.

¹⁶¹ ŽEMLIČKOVÁ, Jarmila (archivářka TJ Sokol Nasavrky). E-mailová korespondence, červenec 2020.

¹⁶² *Almanach. 60 let TJ Sokol Nasavrky*. 1966.

¹⁶³ Pozvánka na koncert v Nasavrkách. Nasavrky: 1926. Archiv TJ Sokol Nasavrky, nečíslováno.

skladby *Pochod nasavrckého Sokola* pro dechovou hudbu nebo smyčcový orchestr jednotě Sokol Nasavrky při příležitosti výročí otevření sokolovny.¹⁶⁴

Hudební kroužek pořádal vzdělávací a výchovné koncerty. Jeden z nich se konal 25. března 1934 v *Obecné a měšťanské škole smíšené v Nasavrkách u Chrudimě*. V roce 1935 byl členům rozeslán dopis, aby opět po delší době začali zkoušet. O další činnosti nemáme zmínky, a to až do konce 2. světové války.

Z výpovědi Jaroslavy Žemličkové víme, že roku 1946 zahrál hudební odbor *Pochod nasavrckého Sokola*. Jeho činnost se dále rozvíjí a odbor má v roce 1948 celkem 13 členů. Dne 26. března 1949 se konal koncert v sokolovně Nasavrky. Dirigentem byl Jiří Vodrážka, sólistou na flétnu František Holub a na housle hrál Jiří Vodrážka. Na klavír doprovázela Marie Hudcová. Se stejným programem odbor vystupoval 23. dubna 1949 v Bojanově v tělocvičně střední školy. V dalších letech hrál hudební odbor každý rok alespoň jeden koncert. Odbor zaniká v roce 1966 úmrtím několika členů souboru.¹⁶⁵

2.14. Písek

Sokolská jednota v Písku byla založena 12. července 1868. První valné hromady se zúčastnilo 21 členů a starostou byl zvolen Tomáš Šobr.¹⁶⁶ Sokol v té době pořádal výlety a cvičení. Již v roce 1872 měla jednota svůj hudební odbor. Pod Sokolem působil také od roku 1882 veslařský odbor.¹⁶⁷

Informace o sokolské hudbě v Písku jsme získali z literatury *Dějiny Sokola píseckého 1868 – 1928*, *Památník Sokola píseckého k slavnosti 40letého jeho trvání*, které jsou v majetku TJ Sokol Písek. Kontaktovali jsme také Prácheňské muzeum v Písku, v jehož knihovně se taktéž některé písemné materiály věnují historii Sokola v Písku. Státní okresní archiv Písek disponuje fondem Sokola Písek, avšak nenalezneme zde žádnou samostatnou složku o hudebním odboru. Jsou zde k nahlédnutí účetní knihy, pamětní knihy, korespondence a další dokumentace.

Sokolská kapela

Dějiny sokolské kapely se začínají psát na valné hromadě 17. března 1872. Byl zde ustanoven výbor, který měl na starost pořádání kulturních akcí. Největším

¹⁶⁴ Dopis Karla MATĚJÍČKA z 23. května 1931. Archiv TJ Sokol Nasavrky, č. j. 134, nečíslováno.

¹⁶⁵ ŽEMLIČKOVÁ, Jarmila (archivářka TJ Sokol Nasavrky). Osobní výpověď, 13. června 2020.

¹⁶⁶ BURIAN, Jaroslav. *Památník Sokola píseckého k slavnosti 40letého jeho trvání*. Písek: 1908, s. 8.

¹⁶⁷ PEROUTKA, O. a kol. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968, s. 76.

úspěchem výboru bylo založení sokolské kapely. Podařilo se tak díky dohodě výboru s různými hudebníky z města, kteří byli ochotni v kapele působit. Kapela vystupovala při sokolských slavnostech, výletech a plesech.¹⁶⁸ Ve dnech 3. a 4. srpna 1878 oslavoval písecký Sokol 10 let od svého založení. Těchto událostí se účastnila i sokolská kapela. V podvečer 3. srpna 1878 se pořádal průvod sokolů městem, který kapela doprovázela. V neděli 4. srpna 1878 se konalo na koupališti veřejné cvičení a po něm následoval koncert kapely.¹⁶⁹ Další významnou událostí se jistě stal výlet 25. června 1880 do Nepomuku a na Zelenou Horu, kterého se celá sokolská kapela rovněž účastnila.¹⁷⁰ Kapela zanikla v roce 1881 pro neshody s hudebníky. „*Byla uzavřena úmluva o používání střelecké hudby k zábavám.*“¹⁷¹ Tak končí historie první písecké sokolské kapely.

Trubačský odbor

Jak se dovídáme z knihy *Dějiny Sokola píseckého 1868 – 1928*, trubačský odbor byl založen v srpnu roku 1913. V době svého vzniku měl 18 členů. Pouze 6 z nich byli dobří hudebníci, ostatní se hře na dechový nástroj teprve učili. Kapelníkem byl br. Matoušek. Nově založený odbor vystupoval poprvé na *Silvestrovském večeru*.¹⁷² Se začátkem 1. světové války došlo k přerušení činnosti odboru, jelikož muži a dorostenci museli odejít do války. K obnově trubačského odboru došlo v roce 1918. Kapelníkem se stal opět br. Matoušek. Toto hudební těleso doprovázelo jednotu téměř při veškerých aktivitách.¹⁷³

Další zmínkou v o působení trubačského odboru je též knize 23. duben 1921, kdy se konal zájezd do Heřmaně. I zde odbor vystupoval. V knize se dále dočteme, že v roce 1923 jednota Sokola oslavovala 10. výročí od založení trubačského odboru. Tou dobou měl odbor 32 členů, hudebníci uměli zahrát 174 skladeb a v tomto roce uspořádali celkem 18 vystoupení.¹⁷⁴ Na podzim roku 1923 se konal zájezd *K Českým menšinám do Vimperka*, kterého se účastnilo několik stovek lidí a trubačský odbor píseckého Sokola.¹⁷⁵

¹⁶⁸ KOPECKÝ, Theodor a Antonín ŠEBÁNEK. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: Nákladem tělocvičné jednoty Sokol, 1928, 139 s., s. 12.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 15.

¹⁷⁰ Tamtéž, s. 17.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 18.

¹⁷² Tamtéž, s. 80.

¹⁷³ Tamtéž, s. 115.

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 119.

¹⁷⁵ *Věstník sokolský: list Svazu československého sokolstva*. Praha: Svaz československého sokolstva, 4. října 1923, s. 648.

Dne 12. dubna 1924 se konal čajový večírek ve prospěch *Národní jednoty pošumavské*. Večer byl doplněn hudebními čísly trubačského odboru. Dne 2. srpna 1924 vystupoval trubačský odbor spolu s pěveckým sborem jednoty na tzv. *Náladovém večírku*.¹⁷⁶

Dne 12. června 1925 došlo k odhalení památníku Jana Žižky u Sudoměře. Události se tehdy účastnilo na 13 tisíc lidí. Mezi vystupujícími byl také trubačský odbor Sokola Písek. Další akcí, na které vystupoval trubačský odbor, bylo okrskové cvičení v Písku 6. července 1926. Tehdy zde vystupovalo 28 trubačů v krojích.¹⁷⁷

Poslední nalezená zmínka o trubačském odboru pochází z roku 1927, kdy na valné hromadě odboru 12. ledna 1927 došlo ke změně kapelníka. Bratr Černý se své funkce vzdává a na jeho místo nově nastupuje A. Turek.¹⁷⁸ Další osud trubačského odboru se nám bohužel nepodařilo dohledat. Je však velmi pravděpodobné, že činnost odboru ještě nějakou dobu pokračovala. Poslední a ojedinělou zmínkou je zpráva z *Píseckých listů*, že dne 21. května 1939 pořádala sokolská kapela tradiční promenádní koncert.¹⁷⁹

2.15. Poděbrady

Historie Sokola v Poděbradech se začala psát 1. srpna 1863. „*Avšak ze života se mladý Sokol dlouho netěšil, zanikl jako více jiných.*“¹⁸⁰ Prvním náčelníkem byl tehdy František de Giorgi. Až 30. června 1881 byla uskutečněna valná hromada, na které se sešlo 22 obyvatel města, kteří se o vznik Sokola zasloužili. Starostou byl zvolen Antonín Vrbický. Byl založen cvičební odbor, jehož členové cvičili pravidelně v úterý a pátek. Jednota pořádala i plesy, výlety a další kulturní aktivity.¹⁸¹

Informace o hudebních tělesech jednoty jsme získali z knihy *Paměti Tělocvičné jednoty Sokol v Poděbradech 1863 – 1948*. Kniha má 521 ručně psaných stran, které sepsal Čeněk Klásek. Čerpal z dochovaných dobových dokumentů a archiválií, jejichž sdělení, jak uvádí, bylo často nejasné či vzájemně si odporující. Dalším důležitým zdrojem byla *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Poděbradech*. Kniha má 358 stran, ve kterých neodpovídá číslování. Jsou zde vlepeny novinové výstřižky

¹⁷⁶ KOPECKÝ, Theodor a Antonín ŠEBÁNEK. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: Nákladem tělocvičné jednoty Sokol, 1928, 139 s., s. 125.

¹⁷⁷ Tamtéž, s. 133.

¹⁷⁸ Tamtéž, s. 135.

¹⁷⁹ *Písecké Listy: věstník z Pootaví*. Písek: Max Hájek, 1. června 1939, r. 43, č. 22, s. 1.

¹⁸⁰ KLÁSEK, Čeněk. *Paměti Tělocvičné jednoty Sokol v Poděbradech 1863-1948*, s. 444.

¹⁸¹ Tamtéž.

z činnosti jednoty, fotografie z akcí jednoty a doplňují ručně psané komentáře. Obě knihy jsou v majetku Polabského muzea Poděbrady. Z dotazníku výstavního odboru České obce sokolské pro uspořádání výstavy u příležitosti VI. všesokolského sletu konaného v roce 1912 se dozvídáme, že hudební odbor vznikl roku 1908 a zanikl 1911.

Mezi další zdroje patří rozhovor s pamětnicí Zdislavou Kodešovou, která se narodila v roce 1930. Notový materiál v majetku poděbradské jednoty nám zpřístupnila v poděbradské sokolovně vzdělavatelka jednoty Markéta Rožová. Z celkového počtu přibližně deseti svazků můžeme zmínit například tyto skladby: *Hudba, K cvičení ženských odborů na sedmém všesokolském sletu v Praze 1920, Tělocvičné novinky sibiřské*. Autorem skladeb je K. Pospíšil.

Sokolská kapela

První zmínku o existenci sokolské kapely máme z roku 1884. Tehdy v březnu 1884 rozhodl zábavní výbor jednoty o zakoupení sokolských čepic pro hudebníky.¹⁸² Žádné další informace k tomuto hudebnímu tělesu se v kronice v dalších letech nenacházejí. Až v červnu v roce 1894 se dočítáme, že poděbradští hudebníci chtějí být oficiální spolkovou hudbou, a tak o své ustanovení žádají výbor místní sokolské jednoty. Ten souhlasil, nicméně požadoval, aby hudebníci nejdříve poctivě trénovali a až poté, co skladby dobře secvičí, vystupovali na veřejnosti. Kapelu řídil br. Mazura.¹⁸³ Dále se v pamětní knize dočteme, že zpěvy secvičoval právě br. Mazura, ovšem bez vedení dalšího kontextu.

V roce 1893 jednota aktivně pořádala hry v kuželkách. Byl sestaven pevný program, a aby hra byla zábavnější, koncertoval při ní Mazurův sbor nebo Kmochova sokolská hudba. Tyto hry končily pravidelně taneční zábavou.¹⁸⁴

Dne 15. listopadu 1906 se konal členský večírek, kde zpěv vedl br. Kratochvíl.¹⁸⁵ Na podzim roku 1906 pořádala jednota taneční hodiny, které byly ukončeny 5. prosince 1906. Na nich pravidelně vystupovala hudba pod vedením br. Mazury.¹⁸⁶

Přesnější informace uvádí až dotazník výstavního odboru České obce sokolské pro uspořádání výstavy u příležitosti VI. všesokolského sletu (r. 1912); položka č. 27 se ptá na vlastní hudební odbor nebo pěvecký sbor. Jednota kladně odpovídá na obě dvě

¹⁸² Tamtéž, s. 38.

¹⁸³ Tamtéž, s. 96.

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 122.

¹⁸⁵ Tamtéž, s. 171.

¹⁸⁶ Tamtéž, s. 173.

tyto položky. Pěvecký sbor byl založen roku 1906 a zanikl 1909. Hudební odbor vznikl roku 1908 a zanikl údajně 1911.¹⁸⁷

Dne 31. prosince 1910 pořádá jednota *Silvestra*. Program začínal v 7 hodin večer a v meziaktí vystupoval hudební odbor Sokola.¹⁸⁸ Dne 25. února 1912 pořádala sokolská jednota v Jiříkově divadle akademii. Byly zde sehrány jednoaktové divadelní hry a v pauzách mezi nimi divákům hrál sokolský hudební odbor.¹⁸⁹

V knize *Paměti Tělocvičné jednoty Sokol v Poděbradech 1863 – 1948* se dočteme mnoho informací o stavbě sokolovny, o osudech poděbradských sokolů za 2. světové války, nikoliv však o hudbě. S hudebním odborem nejsou spojena ani žádná jména či dochované fotografie. Jediným kapelníkem byl bratr Mazura. Nelze však s jistotou jeho kapelu označit za sokolskou, jelikož o této informaci nemáme žádný zdroj.

Hudební kroužek

V roce 1947 měla jednota hudební kroužek, který vedl br. Šena.¹⁹⁰ Existenci tohoto hudebního kroužku nám v matných vzpomínkách potvrdila také pamětnice Zdislava Kodešová (nar. 1930), avšak bez dalších bližších informací. Z této doby se v sokolovně nacházejí notové záznamy s texty písní, ze kterých nejspíše hudební kroužek hrával. Zmíňme např. skladby: *Za praporem sokolským*, *Vítězný pochod* (text: O. Pinskera, hudba Fr. Kmoch) nebo orchestrální *Hudba ku cvičení s železnými kruhy*, *Hudba ku valčíkovým prostným* (hudba: K. Pospíšil).

2.16. Praha – Praha 7

Při pátrání po informacích o kapelách v jednotě Praha 7 jsme se obrátili na Ing. Evu Petrovou, která je zaměstnankyní jednoty, a má tedy o jejím dění největší přehled. Dle jejích slov jednota o svůj archiv přišla v 50. letech 20. století při odebrání majetku. Podařilo se nám dohledat pouze strohé informace. Pamětníci ani jejich příbuzní, kteří by nás s tématem mohli blíže obeznámit, již nežijí.¹⁹¹

Víme ale, že v této pražské jednotě existoval nejprve trubačský sbor, později, v roce 1927, vznikl i velký symfonický orchestr a také sbor pěvecký. Sbor vedli po dobu jeho existence dirigenti p. Suchánek a p. Krupa. Tento orchestr vystupoval

¹⁸⁷ *Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Poděbradech*, s. 339.

¹⁸⁸ Tamtéž, s. 499.

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 67.

¹⁹⁰ KLÁSEK, Čeněk. *Paměti Tělocvičné jednoty Sokol v Poděbradech 1863-1948*, s. 423.

¹⁹¹ PETROVÁ, Eva (tajemnice jednoty v Praze 7). E-mailová korespondence, 28. srpna 2020.

nejen v sokolovně své domovské jednoty, ale také na dalších místech v Praze a zahraničí (např. Francie).¹⁹² Nepodařilo se však dohledat žádné informace ani fotografii, ze které by bylo možné určit velikost a obsazení orchestru.

2.17. Praha – Praha 5 – Zbraslav

Historie Sokola ve Zbraslavi se začala psát 11. srpna 1887. Již o dva dny později pořádal Sokol slavnosti ke svému založení. Sokolovna jednoty byla postavena v roce 1932. Jednota měla po svém založení cvičitelský odbor, divadelní odbor a odbor žen. V jednotě také působily trubačské sbory.

O existenci trubačských sborů v jednotě nás informoval její současný starosta Otakar Vlasák. Poskytl nám také informace z jejich historie, které jsou uloženy v archivu Sokol Zbraslav. Z dalších zdrojů se nám další zprávy o trubačských sborech získat nepodařilo.

První trubačský sbor

U vzniku prvního trubačského sboru sokolské jednoty Zbraslav, stojí osobnost Františka Kabeláče staršího. Tento mladý nadějný člen Sokola ve Zbraslavi se nejprve stal v roce 1903 náčelníkem cvičení. Pozvedá úroveň cvičení žáků a pomáhá se založením ženského odboru. Jelikož František Kabeláč st. byl nejen dobrý cvičitel, ale i vojenský kapelník, založil v roce 1908 trubačský sbor, ve kterém působili dorostenci.

Tento sbor se začal stávat tradiční součástí akcí a oslav, které jednota pořádala, a svými vystoupeními tak přispíval k jejich hladkému průběhu.¹⁹³ Dle dochované fotografie v sboru působilo sedm houslistů, jeden kontrabasista a pozounista. Na trubku hrál vedoucí kapely František Kabeláč. Fotografie sboru je na obr. 3.

¹⁹² Sokol Praha 7. T. J. *Sokol Praha VII: Historie*. [online], [cit. 2020-10-09]. Dostupné z: <http://www.sokol-p7.wz.cz/historie.html>

¹⁹³ *Pamětní kniha Sokola Zbraslav (1879) 1910-1942*. Praha-Zbraslav. Archiv sokolské jednoty Praha-Zbraslav, archivní číslo ASZ 0001.

Obr. 3: Trubačský sbor jednoty Zbraslav 1910

Druhý trubačský sbor

Dne 2. dubna 1913 založil František Kabeláč st. druhý trubačský sbor. Tento sbor podle dochovaných sborníků přispíval k dobré atmosféře při sokolských výletech a kulturních akcích až do roku 1928.¹⁹⁴ Dle slov Otakara Vlasáka se jedná nejspíše o chybu, jelikož v kronice jednoty lze najít zmínky o trubačském sboru až do roku 1934.¹⁹⁵

Trubačský sbor měl v době svých začátků jedenáct členů. Počet účinkujících hudebníků se stále pohyboval kolem tohoto čísla. V roce 1913 byl sbor nadměru aktivní. První veřejnou událostí, které se sbor účastnil, byl výlet do okolí Zbraslavi konaný 25. května 1913. Na výlet vyrazilo celkem 200 účastníků, z toho bylo 47 členů zbraslavského sokola včetně trubačského sboru.

O necelý měsíc později, 22. června 1913, byl uspořádán výlet do obce Solopysky, jehož se trubači taktéž zúčastnili. Následovala návštěva sokolské jednoty v Kobyliších dne 24. srpna rovněž za doprovodu trubačského sboru. Poslední akcí tohoto roku, kde trubačský sbor vystupoval, byly oslavy 25 let Sokola v Radotíně.

Po prvním úspěšném roce však nastal v historii trubačů zlom. V následujícím roce vypukla první světová válka. Je proto ochromena veškerá sokolská činnost, jelikož muži odcházejí na frontu. V roce 1916 zbraslavský Sokol neuspořádal žádnou akci. V roce 1917 začaly cvičit ženy a žákyně. Tento stav přetrvával ještě dlouhou dobu. Pokud byl trubačský sbor v tomto období aktivní, kronika se o tom nezmiňuje.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ VLASÁK, Otakar. E-mailová korespondence, 18. září 2020.

Domníváme se však, že vzhledem k uvedeným skutečnostem žádná jeho aktivita nebyla.

První poválečný zápis týkající se trubačů pochází z 19. září 1920. Toho dne se skupina zbraslavských Sokolů vydala na veřejné cvičení konané v Lipanech. Skupinu Sokolů doprovodil trubačský sbor. Další zmínka v kronice je zapsána k datu 30. června 1922. Byl uspořádán výlet na Křivoklát, kterého se zúčastnilo velké množství členů a také trubačský sbor. Výletu na Konopiště konaného 3. září 1922 se zúčastnilo 5 trubačů.

V roce 1923 se 27. května konal výlet do Karlova Týna. Trubačský sbor vystupoval na *Korporativní akci Mistra Jana Husa*. Začátkem září vystupovali členové v krojích a trubačský sbor na veřejném cvičení v Modřanech. Bohatá činnost v tomto roce pokračovala 8. – 9. září, kde se sbor účastnil župního výletu do Dobříše a Knína.

Poslední akcí byla 28. října 1923 účast trubačského sboru a všech místních organizací a spolků ve Zbraslavi na společné oslavě státního svátku *Dne vzniku samostatného československého státu*.

V dalších pěti letech dochází k útlumu činnosti a akcí, kterých se trubačský sbor účastnil, je o mnoho méně.

Ve dnech 24. – 25. května 1924 vystupovalo 18 členů trubačského sboru na župním výletu do Dobříše a Líšnice. Zde je zajímavý velký počet účastníků z řad trubačů. Vždy se jejich počet pohyboval v nižších číslech. Můžeme se tedy domnívat, že při mimořádném vystupování na župních či jiných akcích doplňovali sbor členové, kteří s ním běžně nevystupovali. Je také možné, že se k němu v takto mimořádných událostech přidávali i členové z okolních sokolských jednot. Celkem 7 trubačů vyrazilo 9. srpna 1925 na výlet na Skalku a do Mníšku pod Brdy.

Významnou událostí bylo odhalení pomníku padlým na Zbraslavi 1. července 1928. Zúčastnili se ho členové ve slavnostním kroji a trubačský sbor.

Celodenní výlet Budeč – Okoř – Středokluky konaný 8. července 1928 se taktéž neobešel bez účasti trubačského sboru.

Rok 1929 byl v činnosti trubačského sboru asi nejvýznamnější. Zahájen byl 5 května výletem v krojích do Bojova, Hvozdnic, Masečina a Štěchovic. Pro zpáteční cestu výletníci využili parník. Hojná účast 192 osob svědčila o úspěchu akce. Dne 19. května 1929 se jmenovaný sbor účastní slavnostního výkopu stavby nové sokolovny. Slavnostní položení základního kamene sokolovny proběhlo 11. srpna 1929. Při této příležitosti koncertovaly trubačské sbory Sokola zbraslavského a pražského.¹⁹⁶ Při kladení základního kamene sokolovny měl sbor asi nejvíce vystupujících za celé své období; ten den měl sbor 20 členů, nejen trumpetisty, ale i dva hráče na barytony, tubu, bicí a pozouny. Na této akci byla pořízena fotografie trubačského sboru (obr. 4).

Obr. 4: Trubačský sbor při kladení základního kamene sokolovny

V únoru 1930 proběhlo první promítání filmu v rozestavěné sokolovně. Akce se účastnil i trubačský sbor. Slavností otevření sokolovny se konalo 1. června 1930. V průvodu k nově otevřené zbraslavské sokolovně hrály tři sbory a průvodu se účastnilo 192 krojovaných Sokolů. Dále dne 9. srpna 1931 se uskutečnil výlet na Svatou Horu u Příbrami. V následujícím roce, 31. července 1932, koncertoval zbraslavský trubačský sbor na slavnostním otevření sokolovny v sousedním Radotíně. Této události se zúčastnilo 85 členů Sokola Zbraslav.

Poslední zmínkou o trubačském sboru v kronice je z 19. srpna 1934. Toho dne proběhl výlet do osady U Topolu, na který vyrazilo 70 členů. Od zmíněného data se již žádné další zprávy v kronice neobjevují. Nevyskytuje se zde ani zmínka, jak a proč trubačský sbor zanikl. Určitou roli v útlumu činnosti kapely mohl hrát také rozmach rozhlasu a instalace na tu dobu moderních reproduktorů ve zbraslavské sokolovně.

¹⁹⁶ *Pamětní kniha Sokola Zbraslav (1879) 1910-1942*. Praha – Zbraslav. Archiv sokolské jednoty Praha – Zbraslav, archivní číslo ASZ 0001.

V roce 1928 předal František Kabeláč st. funkci náčelníka svému synovi. Učinil tak po celých 25 letech. Jeho úlohu převzal syn F. Kabeláč, který také s trubačským sborem vystupoval. Můžeme se domnívat, že původní a silný hnací motor v osobnosti F. Kabeláče staršího se postupně měnil, vytrácel a mizel. Trubačský sbor Sokola Zbraslav skončil velmi pomalu, nenápadně, bez zanechání písemné zmínky.

Od této doby už žádné hudební těleso v jednotě nepůsobilo. „*Škoda, že není již mezi členstvem tolik obětavých bratří, kteří by odbor tento znovu vzkřísili.*“¹⁹⁷ Takto se vzpomíná na hudbu zbraslavského trubačského sboru.¹⁹⁸

2.18. Slaný

Historie tělocvičné jednoty Sokol Slaný se začala psát na valné hromadě 13 srpna 1865. Tehdy se jí zúčastnilo 60 členů, kteří ihned začali s dalšími sokolskými aktivitami. Nejvýznamnější aktivitou byla samozřejmě cvičení; Sokolové při nich vystřídali několik hostinských sálů.¹⁹⁹

Materiály pro zpracování historie sokolské hudby ve Slaném jsme získali přímo od TJ Sokol Slaný. Tiskoviny uložené ve svém archivu však nemají inventární číslo ani žádné další rozdělení, které by sloužilo k lepší orientaci. Jedná se o knihu *70 let Sokola v Slaném: Dějiny Jednoty 1865 – 1935 a Novoroční listy* (zprávy o činnosti jednoty za uplynulý rok). Veškeré materiály nám zpřístupnil starosta jednoty Libor Drobner.

První sokolská hudba

První sokolská hudba ve Slaném vznikla kolem roku 1866, přesné datum nám není známé. První zmínkou týkající se hudby je zpráva o ušití krojů pro jednotu. Kroje šil Josef Rössler v lednu 1867 a zhotovil jich 36. Část těchto krojů poté dostala sokolská hudba, která měla 16 členů. Pro hudbu byl pořízen buben, který také pronajímala ostatním kapelám, čímž si obstarávala nemalé množství peněz. Buben přímo ve Slaném vyrobil Karel Žaluda. Prvním kapelníkem sokolské hudby se stal Josef Procházka, povoláním písař.²⁰⁰

Činnost sokolské hudby pokračovala i v dalších letech. Hudba se stala součástí mnoha spolkových výletů, avšak byla za to několikrát dokonce napomínána: „*Marně*

¹⁹⁷ Autor neuveden. *60 let tělocvičné jednoty Sokol Zbraslav*. Zbraslav: Sokol, 1947.

¹⁹⁸ *Pamětní kniha Sokola Zbraslav (1879) 1910-1942*. Praha-Zbraslav. Archiv sokolské jednoty Praha-Zbraslav, archivní číslo ASZ 0001. archivní číslo ASZ 0001.

¹⁹⁹ RUS, Jarka. *70 let Sokola v Slaném: Dějiny Jednoty 1865-1935*. Slaný: Tělocvičná jednota Sokol, 1935. s. 12.

²⁰⁰ Tamtéž, s. 13.

zakazoval c. k. řad používání bubnů s poukazem, že bubny a jiné nástroje při pochodech dovoleny jsou jen vojsku.“²⁰¹ V roce 1869 jednota zakoupila 4 nové „trubky“, které se tehdy nazývaly sokolovky a vyráběly se pro účely dechových hudeb ve firmě Červený v Hradci Králové. Ferdinand Frič, ušil čtyři páry bílých rukavic. Tou dobou chodili na výlety pouze čtyři trubači. Byli náhradou za celou hudbu, jejíž účast na častých výletech není vždy možná a je také finančně nákladnější. První takový výlet se konal do Želevic 13. června 1869.²⁰²

Později se tato první hudba rozpadla, o čemž svědčí výše zmíněná zpráva týkající se snižujícího se počtu účastníků hudby na výletech. V letech 1870 – 1879 byly uskutečněny další výlety, které Sokol pořádal s ostatními spolky ze Slaného. Neúčinkovala na nich však již sokolská hudba. „*Po slavné kdysi spolkové hudbě je již dávno veta.*“²⁰³ Sokol prodal nejen obleky pro hudbu, ale také výše zmíněný buben do Mělníka.²⁰⁴

V dalších letech se objevuje alespoň snaha o založení pěveckého sboru. Vzniklo pěvecké okteto, které řídil Emil Verner. V téže době je znát v jednotě i snaha o obnovení původní sokolské hudby.

Druhá sokolská hudba – hudební odbor

V roce 1888 dochází dalšímu založení hudebního odboru, ačkoliv před tímto krokem varuje plzeňská jednota, která sděluje, že založení takového odboru „*jen soužení přináší.*“²⁰⁵ Výbor Sokola ve Slaném i přes toto varování zřízení hudebního odboru dovoluje. Jeho vedoucím se stává Gustav Hančl, který působil jako soudní úředník. Ten však nebyl dobrým kapelníkem, v čele kapely stál necelý rok. Výbor jeho sokolské kapele koupil hudební nástroje v ceně 125 zlatých a kontrabas za 26 zlatých, který prodával p. Chlumecký. Dále mu bylo přispíváno na hudebniny. Byl sestaven i speciální hudební řád. Neboť měl s vedením hudebního odboru velké obtíže, předal po necelém roce vedení odboru novému kapelníkovi Aloisi Záborskému. Nové hudební nástroje však Hančl odevzdává již poškozené a ani noty nejsou v nejlepším stavu.²⁰⁶

²⁰¹ Tamtéž, s. 19.

²⁰² Tamtéž.

²⁰³ Tamtéž, s. 31.

²⁰⁴ Tamtéž.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 57.

²⁰⁶ Tamtéž.

V pamětní knize *70 let Sokola v Slaném* se uvádí, že v následujícím roce 1889 dochází k ochabnutí činnosti a „ani sokolská hudba br. Al. Zábranského netáhne.“²⁰⁷ K úplnému zániku sokolské hudby ve Slaném nejspíše nedošlo a nenaplnují se výše zmiňovaná slova bratrské jednoty z Plzně. Důkazem toho je dochovaný plakát z otevření sokolovny ve Slaném z 15. srpna 1897, kde vystupovala hudba Sokola Slaný pod vedením Em. Tůmy, který působil v Kladně.²⁰⁸

Tamburašský odbor

Pro neshody v Sokole Slaný vznikla paralelně nová sokolská jednota s názvem Sokol Tyrš. Pod její hlavičkou vzniká tamburašský odbor, který měl v roce 1905 tři koncerty. Tato vzdorojednota však neměla dlouhého trvání a po šesti letech, v roce 1911 zaniká. Nikoliv však odbor tamburašů, který přechází pod hlavičku původní sokolské jednoty ve Slaném a působí tak i nadále.²⁰⁹ Na obr. 5 je zachycen tamburašský odbor s jeho členy:

- 1. řada zleva: Kořán F., Šoula Lud., Pešička Em., Ekrt Fr., Pertl Fr.;
- 2. řada zleva: Kunst F. Ptáček J., Žalud E., Žalud J., Sladký V., Kylián K., Holna.;
- 3. řada zleva: Hradec A., Abrahám, Ninger Al.;
- 4. řada zleva: Mrázek A., Vrba, Pilař J., Šulc A., Čapek St., Čechák B.

Obr. 5: Tamburašský odbor

²⁰⁷ Tamtéž, s. 63.

²⁰⁸ Plakát. *Otevření sokolovny ve Slaném*. Slaný: 15. srpna 1897. Archiv Sokola Slaný, nečíslováno.

²⁰⁹ RUS, Jarka. *70 let Sokola v Slaném: Dějiny Jednoty 1865-1935*. Slaný: Tělocvičná jednota Sokol, 1935. s. 93.

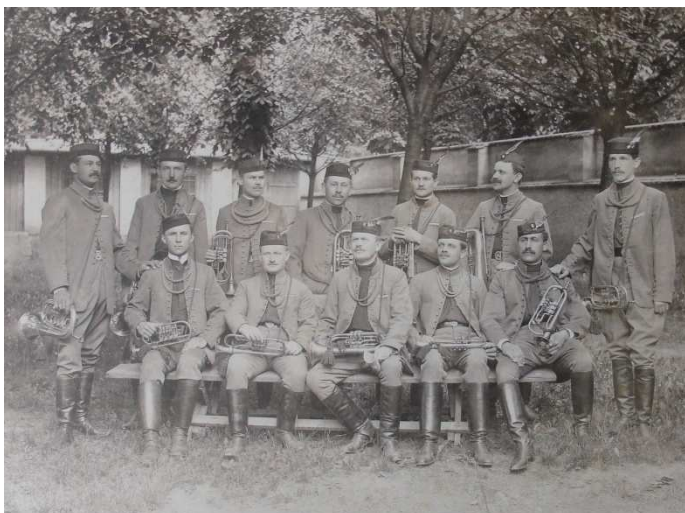
Trubačský sbor

Trubačský sbor byl založen již v roce 1901, tedy ještě před tamburašským odborem. Jeho činnost však měla o mnoho delší trvání. Hlavní iniciátor myšlenky na založení trubačského sboru byl pokladník František Holub. První koncert sboru se konal o Silvestru v roce jeho založení. Činnost však byla velmi nepravidelná a slabá. V odboru hráli především mladší členové a dorostenci. Rozkvět hudby ve Slaném však pokračuje a jednota zřizuje v roce 1902 pěvecký odbor, který vede Karel Novák. Pěvecký odbor měl až 57 členů, jeho éra však netrvá dlouho. Již v roce 1906 dochází k zániku pěveckého odboru.

Dne 23. července 1911 koncertoval ve Slaném trubačský sbor Sokola Žižkov. To se natolik některým mužům zalíbilo, že ačkoliv nebyli hudebníci, rozhodli se pro pevné založení trubačského sboru, který by cvičil a vystupoval pravidelně. Hlavním „tahounem“ myšlenky byl František Holub. Trubači pod vedením Josefa Čermáka nakoupili trubačské hudební nástroje v ceně 645 Kč u Josefa Zelenky na Malé Straně. I přesto, že většinou členové odboru předtím nebyli žádní hudebníci, učili se hrát velmi rychle. Výborem jednoty byl tento trubačský sbor schválen 5. září 1911, a mohl tak naplno rozvíjet svoji činnost.

Již 26. ledna 1912 vystupovali při loučení s br. Karlem Čížkem, který odcházel do Heřmanova Městce. Toto vystoupení bylo milým překvapením pro ostatní účastníky loučení i pro br. Čížka.

Trubačský sbor měl 13 členů, kteří koncertovali při 15 akcích jednoty. Jedná se o muže na fotografii (obr. 6):

Obr. 6: Trubačský sbor Sokola Slaný

- 1. řada zleva: Krisl Lad., Peters O., Čermák J., Hájek V., Koudelka R.;
- 2. řada zleva: Krisl Kar., Mildorf Kar., Pergl O., nevíme, Roedl, Holub F., Milfait K.

Hudebníci se postupně učili a odvážili se i na fanfáry z *Libuše* při Husových oslavách, které se konaly na Slánské Hoře.²¹⁰

Trubačský sbor působil v jednotě s velkými úspěchy i v dalších letech. Kapelníkem se stal Josef Čermák. Následně jej vystřídali František Maršálek a Josef Richter. Sbor měl kolem 20 členů. Po jednotě nepožadoval žádné finance a byl v tomto směru samostatný.²¹¹

Při větších sokolských akcích, jako byly všesokolské slety, župní a krajské akce, doprovázel účastníky z jednoty trubačský sbor. V roce 1926 měl sbor 28 členů. Kapelníkem byl v té době Josef Richter. Trubačský sbor vystupoval na VII. všesokolském sletu v Praze, kde v průvodu odehrál 54 skladeb. Po vystoupení 16. června 1927 v Tuřanech přestal trubačský sbor pracovat. Ve zmiňované pamětní knize se dočteme, že k další obnově došlo až 12. března 1929 díky snaze Oty Veselého. Tou dobou měl sbor 38 členů, kteří se celkem sešli na 57 zkouškách a 12 vystoupeních.²¹²

V roce 1931 odešel z pozice kapelníka Ota Veselý a střídá jej František Seidl, který byl kapelníkem pouze půl roku, a 28. října se stal vedoucím Václav Adámek, který byl úředníkem. Tou dobou se počet členů trubačského sboru zvýšil na 40. Hudebníci se ke zkouškám scházeli pravidelně jednou týdně. V té době se předsedou trubačů stal Čeněk Pražák, pokladníkem Antonín Pospíšil a hospodářem Rudolf Koudelka.²¹³ Sbor měl 54 zkoušek a vystupoval 12×. Inventář jednoty čítal 20 hudebních nástrojů v ceně 7 500 Kč, které byly majetkem jednoty. Další hudební nástroje patřily samotným členům odboru. Příjmy činily 3 228 Kč a výdaje byly 3 041 Kč.²¹⁴

V roce 1932 disponoval sbor majetkem ve stejné výši, jako tomu bylo v roce předchozím. I počet členů zůstal nezměněn. Trubačský sbor vystupoval s velkým úspěchem na 15 akcích svého domovského Sokola pouze za režijní náklady či zcela zdarma. Za zmínku stojí především vystoupení 5. června 1932 na župním sletu

²¹⁰ Tamtéž, s. 112-113.

²¹¹ Tamtéž, s. 169.

²¹² Tamtéž, s. 205.

²¹³ *Novoroční list, 1931 VI.* T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

²¹⁴ *Novoroční list, 1932 VII.* T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

ve Zlonicích a následný dopolední koncert na náměstí a vystoupení 11. září 1932 ve Slaném při legionářských slavnostech.

Považujeme za důležité zmínit fakt, že Václav Adámek je v *Novoročních listech* velmi vyzdvihován za jeho kvalitní, obětavou a příkladnou službu pro sbor.²¹⁵

„*Téměř po dvouleté přestávce zahájil v jubilejním roce náš trubačský sbor svou činnost pod vedením kapelníka Václava Adámka.*“²¹⁶ Ze sdělení je tedy zřejmé, že v letech 1933 a 1934 trubačský sbor z neznámých důvodů nevykazoval žádnou činnost. K její obnově došlo na první zkoušce 22. ledna 1935. K hudebníkům promluvil tehdejší starosta jednoty Karel Čížek, aby jim připomněl, stanovy sokolského sboru, sokolské zásady a také, jak mohou své jednotě posloužit a pomoci. Oživený sbor trénoval pravidelně každý pátek, přičemž zkoušek se účastnilo na 40 členů; nejednalo se pouze o hudebníky ze Slaného, ale i z okolních obcí. Všechny noty, ze kterých bylo hráváno, propůjčoval kapelník Václav Adámek ze svého soukromého archivu. Sbor hrával při pohřbech smuteční fanfáry, které V. Adámek skládal. Toho roku (1935) sbor vystupoval na 15 akcích, ze kterých jmenujme alespoň prezidentské oslavy dne 6. března, valnou hromadu jednoty 30. dubna nebo společné oslavy státního svátku 28. října.²¹⁷

V roce 1936 v *Novoročních listech* nacházíme informaci, že slánský Sokol nepořádá tolik akcí a dobrý trubačský sbor se plně nevyužívá. Nemilou událostí bylo udání na Sokola od jeho odpůrců. Udání na sbor trubačů podali Československé obci sokolské za účinkování zdarma na dětském dnu, který nebyl akcí Sokola. Tento přestupek se v tehdejším tisku několikrát objevoval a způsoboval hudebníkům nepříjemnosti. Sbor cvičil každou sobotu od března do října. Zkoušek se účastnilo 32 – 36 trubačů.²¹⁸ V následujících letech opět činnost opadá, od roku 1938 mají lidé již jiné starosti a na hudbu nemají pomyšlení. Během války došlo k zabrání majetku jednoty, který byl navrácen v roce 1945 do zničené sokolovny.²¹⁹ Nevíme však, zda se zabavení majetku týkalo i 20 hudebních nástrojů.

Činnost sboru byla po válce obnovena v roce 1946, a to opět pod vedením Václava Adámka, ale formálně nedošlo v jednotě k jeho znovuustanovení. První vystoupení se konalo 26. října 1946 na tělocvičné akademii. Trubačský sbor byl tehdy

²¹⁵ *Novoroční list, 1933 VIII.* T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

²¹⁶ *Novoroční list, 1936 XI.* T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ *Novoroční list, 1937 XII.* T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

²¹⁹ *Novoroční list, 1942 – 1946 XVII.* T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

obnovován za účelem vidiny XI. všesokolského sletu, kde měl sbor svoji jednotu doprovázet. Výbor jednoty si přál, aby přispěl k oživení sokolské činnosti. Nebylo však jednoduché sehnat nové členy, kteří by měli zájem o účinkování v tomto hudebním tělese. Mnozí z hudebníků nebyli ani členy Sokola.²²⁰ Od roku 1946 se kronika zmiňuje o trubačském sboru jako o hudebním odboru.

V roce 1947 přichází v Novoročním listu k zamyšlení: „*Hudební odbor v naší sokolovně hraje, ale je to náš odbor nebo není? Prozatím není, poněvadž dosud se neustavil.*“²²¹ Sokolové mluví o tomto hudebním odboru jako o přátelském, ale to nestačilo. Sokol Slaný požadoval, aby byl hudební odbor oficiálně zřízen a všichni hudebníci se stali členy Sokola.²²² O tom, zda poté k oficiálnímu ustanovení došlo, zmiňované sokolské tiskoviny mlčí.

Třetí sokolská hudba – hudební sdružení

V roce 1918 došlo k založení „hudebního sdružení“, které formálně se Sokolem nemělo nic společného. Velká část jeho členů však byli Sokolové, kteří chtěli, aby toto sdružení pod záštitu Sokola Slaný přešlo. Dne 22. července 1919 se hudební sdružení stalo hudebním sdružením Sokola. Karel Hořejší, továrník mlýnských zařízení, byl srdcem sdružení a na jeho osudu mu nesmírně záleželo. Kapelníkem se stal Josef Faitl.²²³ Hudební sdružení sloužilo jednotě spolu s trubačským sborem k zábavě a dalším akcím. Délka existenci sdružení nám není známá. Nejpozději v roce 1926 však již toto hudební těleso neexistuje. Od té doby nám zmiňované tiskoviny podávají informace pouze v souvislosti s trubačským sborem.

Smyčcový orchestr

Jak se dozvídáme z *Novoročního listu*, dne 5. listopadu 1931 vzniká ve Slaném smyčcový orchestr, jehož členové chtěli zdarma zkusit v sokolovně, a proto vznikl jako smyčcový orchestr Sokola Slaný. Na konci roku má smyčcový orchestr 25 aktivních členů. Dirigentem byl Václav Adámek, který vedl také trubačský sbor.²²⁴

V následujícím roce (1932) měl smyčcový orchestr celkem 14 zkoušek a 3 vystoupení. Koncertoval na Josefské zábavě *Družstva*, poté při *Sokolské sletové*

²²⁰ *Novoroční list, 1947 XVIII.* T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

²²¹ *Novoroční list, 1948 XIX.* T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

²²² Tamtéž.

²²³ RUS, Jarka. *70 let Sokola v Slaném: Dějiny Jednoty 1865-1935.* Slaný: Tělocvičná jednota Sokol, 1935. s. 169.

²²⁴ *Novoroční list, 1932 VII.* T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

akademii konané ve slánském divadle 2. dubna 1932. Další vystoupení se konalo 6. května na *Durasově večeru*.²²⁵

V následujících letech zmiňované historické prameny o smyčcovém orchestru nehovoří. Můžeme se domnívat, že se orchestr sloučil s trubačským sborem nebo zanikl úplně.

2.19. Smiřice

Ustanovující valná hromada jednoty proběhla 12. června 1898 a účastnilo se jí 50 členů. Na konci roku 1921 měla již 173 členů. Jednota vykonávala činnost v oblasti tělovýchovy a kultury. Pořádala besedy, přednášky a vzdělavatelské akce.

Státní okresní archiv Hradec Králové disponuje fondem s názvem *Sokol – tělocvičná jednota Smiřice (1901 – 2014)*. Jsou zde dochovány protokoly ze schůzí cvičitelského sboru 1926 – 1949, fotoalbum z roku 1938 a album novinových výstřižků z téhož roku. Je zde též dochován notový archiv obsahující například klavírní výtahy pro sokolský biograf a další notové zápisy z let 1901 – 1939. Neobsahuje však podrobnější zmínky o činnosti orchestru.

Jednotlivé zmínky o sokolské hudbě ve Smiřicích nacházíme v *Kronice Sokol Smiřice*, kterou psal kronikář Sokola Jan Pacák od roku 1933. Kroniku píše i zpětně a dle dochovaných archivních materiálů rekonstruuje období od vzniku Sokola v roce 1898 až do 1933 a poté v psaní kroniky pokračuje až do 2. července 1947, ze kterého pochází poslední zápis v kronice.²²⁶

Jednota původně neměla vlastní hudební odbor. V roce 1921 byl však do jednoty pořízen biograf; v té době se promítal pouze němý film, a proto ustanovil Sokol také hudební odbor, aby hudebním doprovodem němému filmu docílil jeho vyšší úspěšnosti, a tudíž i vyššího výdělku. Jak se dozvídáme z kroniky, prvními promítanými filmy byly *Černí myslivci* a *Krásná žebračka*. Pro hudební odbor byly nakoupeny hudební nástroje v ceně 1026,32 Kč.²²⁷

V roce 1923 již kronika mluví také o sokolském orchestru, který v polovině března účinkoval při přátelském večírku. Orchestr byl veden J. Pešákem, vzdělavatelem jednoty, učitelem a tehdejším dirigentem orchestru.²²⁸ J. Pešák však 2. dubna 1923

²²⁵ *Novoroční list, 1933 VIII.* T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

²²⁶ *Kronika Sokol Smiřice*, s. 289.

²²⁷ Tamtéž, s. 106.

²²⁸ Tamtéž, s. 115.

umírá. Pohřeb mu vypravila sokolská jednota spolu s pěveckou jednotou *Hanka*, působící ve Smiřicích. O hudební doprovod na jeho poslední cestě „*před vynesením těla v bytě, a pak při zastávce před školou.*“ se postaral orchestr jednoty Smiřice. Smuteční fanfáry poté zahrál trubačský sbor sokolské jednoty Hradec Králové. V jeho osobě ztrácí jednota Smiřice velkého hudebníka.²²⁹

Téhož roku byl biograf přenesen na nové místo. V této souvislosti byl pořízen nový klavír v ceně 10 000 Kč pro sokolský orchestr.²³⁰ O posvícení pořádala jednota posvícenský večírek, na kterém, jak uvádí kronika, obstaral hudbu br. F. Čertner.²³¹ Můžeme se tedy domnívat, že převzal úlohu po zemřelém dirigentovi. Bližší údaje se s ohledem na zpětné dopisování kroniky nedochovaly.

První vystoupení sokolského orchestru jednoty Smiřice v roce 1924 proběhlo již 17. ledna při čajovém večírku. Hudbu řídil opět F. Čertner.²³² V tomto roce nemáme žádné další zmínky o činnosti hudebního odboru.

Další událostí, o které se kronika zmiňuje, je Akademie pořádaná osvětovou komisí na oslavu 75. narozenin prezidenta T. G. Masaryka. Rovněž se zmiňuje o tom, že i na této akademii, konané 7. března 1925, sokolský orchestr účinkoval.²³³ O hudební činnosti se dále více informací nedozvídáme. Strohá informace, že výbor jednoty zakázal půjčování spolkového klavíru všem ostatním spolkům působících ve Smiřicích, dává najevo, že propůjčování klavíru nebylo praktické a že s ním nejspíše nebylo zacházeno tak, jak by si takový hudební nástroj zasloužil.²³⁴

V dubnu roku 1926 pořádal smiřický Sokol dva večírky. První večírek byl vzpomínkou na br. Josefa Nováka. Při této příležitosti bylo možné slyšet orchestr jednoty, který byl poprvé složen převážně z dorostenců.²³⁵ Kronika však neposkytuje další informace k těmto večerům.

Dle závěrečné zprávy Sokola Smiřice z roku 1926 navštěvovali orchestr jak starší členové, tak i mladí dorostenci. Jejich počet kolísal mezi 12 – 13 členy. Kroužek vystupoval při zábavních večerech, při loutkovém divadelním představení a samozřejmě

²²⁹ Tamtéž, s. 117.

²³⁰ Tamtéž, s. 120.

²³¹ Tamtéž, s. 121.

²³² Tamtéž, s. 123.

²³³ Tamtéž, s. 129.

²³⁴ Tamtéž, s. 130.

²³⁵ Tamtéž, s. 136.

také při promítání ve zmíněném biografu. V té době vedl orchestr Ing. V. Vlček, pod jehož vedením uskutečnil orchestr 17 vystoupení.²³⁶

V březnu roku 1927 se konaly oslavy narozenin prezidenta T. G. Masaryka, které byly uspořádány v městské dvoraně. Bylo sehráno loutkové divadlo pro mládež a poté následoval koncert sokolského orchestru. O měsíc později, 8. dubna 1927, bylo rozhodnuto o pořízení violoncella pro orchestr, jehož cena dosáhla výše 600 Kč.²³⁷

V srpnu téhož roku měl také proběhnout koncert orchestru v zámeckém parku, který „pro krajně nevlídné počasí byl odložen na příští neděli, ale ani tentokrát ku koncertu nedošlo pro déšť.“²³⁸ Na tuto událost bylo připraveno bohaté občerstvení, které měli členové problém zkonsumovat.

V neděli 27. listopadu 1927 secvičil Sokol ve spolupráci s dalšími spolky divadelní hru *Dědečkovy housle*. Hudbu řídil Jiří Lefner a účinkoval zde orchestr smiřické jednoty.²³⁹

Ke konci roku ještě došlo k pořízení nového harmonia pro orchestr. Harmonium vyrobila firma v Hradci Králové. Staré nevyhovující harmonium bylo vyměněno za nové a jednota doplatila částku 3000 Kč.²⁴⁰ V tomto roce měl orchestr celkem 34 představení pod vedením Ing. Vlčka a prof. Tureckého.²⁴¹

V roce 1928 se ve Smiřicích konaly oslavy 30. let od založení Sokola. Slavnostní besídka proběhla 25. března 1928. Na tuto událost byli pozváni zakládající členové smiřické jednoty Sokola. K úspěchu akce přispěl též orchestr jednoty.²⁴² Další zpráva, kterou kronika zmiňuje, je odprodej bubnu do Černožic, k němuž dochází na přelomu listopadu a prosince 1928.²⁴³

Tajný okrskový výlet 17. srpna 1929 směřoval do Černožic. Účastníci výletu ušli 14 kilometrů. Na závěr jim pro obveselení zahrál orchestr.²⁴⁴

²³⁶ Tamtéž, s. 141.

²³⁷ Tamtéž, s. 143.

²³⁸ Tamtéž, s. 144.

²³⁹ Smiřice. *Smiřice – pozvánky spolku Hanka*. [online], [cit. 2020-11-02]. Dostupné z: http://www.smirice.eu/spolky/hanka_pozvanky.htm

²⁴⁰ Tamtéž, s. 146.

²⁴¹ Tamtéž, s. 147.

²⁴² Tamtéž, s. 149.

²⁴³ Tamtéž, s. 152.

²⁴⁴ Tamtéž, s. 157.

V březnu 1930 sehrála divadelní jednota ochotníků *Jirásek* hru *Na Kozlanském Klepáči*. Tuto hru doprovodil sokolský orchestr.²⁴⁵ Mezi poslední zaznamenané události patří *Oslava 20. výročí založení čsl. branné moci*, konaná 8. listopad 1934 jednotou smiřického Sokola společně s legionáři. Program zpestřil orchestr Sokola, který zahrál před plným sálem.²⁴⁶

Na přelomu let 1935 a 1936 zaznamenal orchestr jednoty Sokola Smiřice významnou činnost: pod vedením J. Lefnara nacvičil hudbu k operetě *Na tý louce zelený* od Jára Beneše. Operetu zpívala pěvecká jednota *Hanka* a balet secvičil dorost Sokola Smiřice. O scénu a provedení divadelní hry se postaral spolek *Jirásek*. Premiéra se konala 25. prosince 1935 v Hořicích, kde se hrálo 4×, následovala vystoupení v Nové Pace (2×) a ve Smiřicích (7×). Všechna vystoupení byla zakončena bouřlivým potleskem. Jednota ze zisku obdržela 2000 Kč. Derniéra se konala 1. března 1936.²⁴⁷

V roce 1937 došlo opět k obnovení spolupráce smiřických spolků *Hanka*, *Jirásek* a *Sokol*, které společně secvičily druhou operetu s názvem *Ztracená varta*. Hudbu opět řídil a dirigoval J. Lefnar. Celkem se opereta hrála ve 4 reprízách. Hodnocení operety se dočteme v kronice: „*Opereta budí důvěru a lásku k naší armádě a je hodnotnější než loňská, Na tý louce zelený, ale také méně líbivá a hudebně i zpěvně méně zdařilá.*“ Další zmínky ani osud orchestru nám není znám.

2.20. Škvorec

Tělovýchovná jednota Sokol Škvorec byla založena 16. května 1928. Její činnost se zaměřovala především na fotbal. Sokol pořádal i kulturní akce v obci a měl i vlastní orchestr, o jehož historii se nepodařilo dohledat mnoho informací.

O existenci orchestru jsme se dozvěděli od Jana Psoty, který se zajímá o historii Českého Brodu a okolí. Kontakt jsme obdrželi od historika Muzea Říčany Jana Boukala, jelikož v muzeu samotném se žádné materiály k tématu nenacházejí a TJ Sokol Škvorec archiv nevlastní. Dle slov Jana Psoty byl sokolský archiv během 2. poloviny 20. století rozkraden. Stejný osud potkal i kroniku městyse Škvorec, která byla založena roku 1922 a vedena až do 80. let 20. století. Příslušný Státní okresní archiv Praha-východ nedisponuje žádnými materiály z historie škvoreckého Sokola.

²⁴⁵ Tamtéž, s. 161.

²⁴⁶ Tamtéž, s. 193.

²⁴⁷ Tamtéž, s. 204, 206, 209.

TJ Sokol Škvorec s námi nekomunikuje a jeho jediným současným zaměřením je fotbal. Po revoluci v roce 1989 jednota nevstoupila zpět pod hlavičku České obce sokolské.

Jedním z mála zachovaných fragmentů historie sokolského orchestru ve Škvorci je fotografie kapelníka Václava Cháni (obr. 7).

Obr. 7: Kapelník Václav Cháni

Další dochovanou fotografií (obr. 8) je nulté vystoupení Chániho sokolského orchestru, které proběhlo roku 1920. Na fotografii je nula přeškrtnuta a nahrazena jedničkou. Tato oprava je Janem Psotou považována za chybu. Foto je ve špatném stavu a ani z něho nelze rozeznat počet hudebníků. Fotografie má strojově napsaný popisek a pochází nejspíše z rozkradeného sokolského archivu. Při zesvětlování snímku Jan Psota zjistil, že fotografie byla pořízena na zámeckých schodech u zámku Škvorec.

Obr. 8: Sokolská kapela Václava Cháni

Jediným doloženým vystoupením sokolského orchestru, které je uvedeno v literatuře, je koncert při odhalování pamětní desky padlým obětem spojených obcí Přišimasy – Horka – Skřivany, a to v knize Jana Psoty *Pátrání po hrdinech*. Pamětní

deska je zasazena ve skalním útvaru Slouha na vrchu Klepec. Dne 26. září 1920 zde sokolský orchestr Václava Cháni ze Škvorce nejen hrál, ale výjimečně i zapěl obě části tehdejší národní hymny (Kde domov můj a Nad Tatrou sa blýská).²⁴⁸ V civilním životě byl Václav Cháňa mlékařem a bednářem. Zemřel v roce 1945. Jeho syn Josef zahynul již v 1. světové válce, kde působil podle odznaku na klopě v pozici kapelníka rakousko-uherské hudby.²⁴⁹

2.21. Třebechovice pod Orebem

Historii Sokola v Třebechovicích pod Orebem se nám nepodařilo dohledat, jelikož jednota nevlastní dokumenty ze své historie.

O existenci sokolské hudby v třebechovické jednotě jsme se dozvěděli především z dobových plakátů a pozvánek, které jsou přístupné na webu zabývající se historií obcí Smiřice a Holohlavy.²⁵⁰ Dle datace získané z tohoto zdroje působila kapela už v dobách Rakousko-Uherska. Od jednatele Sokola Třebechovice pod Orebem Jana Slavíka jsme se dozvěděli, že místní jednota Sokola nevlastní archiválie z tohoto období a ani neví o existenci sokolské hudby. Neuspěli jsme ani při pátrání v okresním archivu Hradec Králové, který fondem Sokola Třebechovice pod Orebem disponuje. Fond je zpřístupněný pouze částečně k nahlížení. Z obsahu fondu, který byl k dispozici, je však zjevné, že žádná část složku týkající se sokolské hudby neobsahuje. Nalezneme zde pouze seznamy a evidenci členů, zápisy z valných hromad, zápisy z výborů jednoty, cvičební činnost, záznamy docházky ke cvičení v letech 1900 – 1945. Z knih odborů jednoty je to kniha zápisů divadelního odboru, kniha správy sokolovny a kniha promítaných filmů. Jsou zde též veškeré dochované účetní materiály. Fond čítá 129 inventárních čísel.

První datovanou zmínku o kapele máme z časopisu *Dalibor*. Dne 8. září 1890 pořádal pěvecký spolek *Oreb* hudební akademii v zahradě J. Jarkovského v Třebechovicích pod Orebem. Zisk z hudební akademie byl věnován místnímu kostelu. Vystupovaly zde Milada Müllerová a Konstancie Pošibalová. Část hudebního programu měla na starost i kapela třebechovického Sokola pod vedením V. Jaroměřského.²⁵¹

²⁴⁸ PSOTA, Jan (historik, publicista). E-mailová korespondence, 28. července 2020.

²⁴⁹ PSOTA, Jan a kol. *Pátrání po hrdínech*. Úvaly: Spolek sousedů, 2018. ISBN 978-80-270-4318-7.

²⁵⁰ Smiřice. *Smiřice – pozvánky z let 1868 – 1895*. [online], [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <http://www.smirice.eu/dokumenty/pozvanky/index.htm>

²⁵¹ URBÁNEK, Fr. A. *Dalibor: Hudební listy*. Praha: Urbánek, 6. září 1890, r. 12, č. 31-32, s. 252.

Další informaci o kapele jsme získali z pozvánky na ples z 18. ledna 1891, kdy hrála na plese sboru dobrovolných hasičů ve Smiřicích. Téhož roku hrála kapela 1. února na Maškarním plese pěvecko-ochotnické jednoty Hanka, který se konal v hotelu Andrejsek ve Smiřicích. Jelikož se nejspíše hudba osvědčila, hrála další rok 7. února 1892 na stejném plese. Dne 2. února 1893 hudba Sokola třebechovického opět vystupovala na plese konaném *Hankou*. 28. ledna 1894 se konal společenský večer *Prvního Živnostenského Společenstva*. Událost byla uspořádána od osmi hodin večer a vystupovala na ní sokolská hudba ze Třebechovic. Dne 2. února 1895 pořádala v hotelu Andrejsek ples *Stolová společnost u Slezáků*.²⁵²

Z dobových pozvánek je patrné, že hudba Sokola třebechovického byla ve své době v nejbližším okolí velmi oblíbená. Svědčí o tom především rozmanitost spolků, které si tento hudební soubor na své plesy zvaly.²⁵³

V sobotu 23. července 1898 pořádala třebechovická městská rada slavnostní večírek u příležitosti narozenin Františka Palackého. Zde se již mluví o tom, že se o hudební program postará orchestrální hudba Sokola Třebechovice, kterou diriguje V. Jaroměřský. Posvícenský věneček se konal 8. října 1898 taktéž za účasti zmiňované hudby.²⁵⁴

Toto datum je poslední zmínkou o hudbě Sokola Třebechovice, kterou máme. Nepodařilo se nám dohledat žádné další dobové materiály.

2.22. Uherské Hradiště

Jednota Sokola v Uherském Hradišti vznikla roku 1872. Původně cvičili pouze muži, až kolem roku 1900 mohly v sokolské jednotě začít cvičit také ženy a dorost. V té době měl Sokol také odbor šermu. Později, v letech 1920 – 1922, vznikají další odbory jako pěvecký, cyklistický a divadelní. Vzniká i trubačský sbor.²⁵⁵

Ve Státním okresním archivu Uherské Hradiště se ve fondu Sokol Uherské Hradiště nachází pouze inventář majetku trubačského sboru z roku 1924.²⁵⁶ Složka obsahuje pouze strohé informace o hudebninách a hudebních nástrojích patřící jednotě.

²⁵² Smiřice. *Smiřice – pozvánky z let 1868 – 1895*. [online], [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <http://www.smirice.eu/dokumenty/pozvanky/index.htm>

²⁵³ Smiřice. *Smiřice – pozvánky spolku Hanka*. [online], [cit. 2020-11-02]. Dostupné z: http://www.smirice.eu/spolky/hanka_pozvanky.htm

²⁵⁴ Tamtéž.

²⁵⁵ ILČIKOVÁ, Barbora. E-mailové korespondence, září 2020.

²⁵⁶ *Inventář majetku trubačského sboru*. SOkA Uherské Hradiště, Sokol – tělocvičná jednota Uherské Hradiště. inv. č. 36, karton 5.

Veškeré další zmínky o existenci trubačského sboru jsou uloženy v archivu Sokola Uherské Hradiště. Tyto materiály nám zpřístupnila Barbora Ilčíková, která je vzdělavatelkou jednoty. Jedná se o publikace *50 let Sokola v Uherském Hradišti 1872 – 1922* a *Památník tělocvičné jednoty v Uherském Hradišti 1872 – 1947*, ze kterých budeme dále čerpat.

Již od samotného vzniku jednoty ji při výletech a cvičeních příležitostně doprovázel trubač. O „kvalitě“ těchto doprovodů svědčí následující zpráva. „*Produkce těchto bratrů trubačů-samouků nebyla vždy prvotřídní a uchu lahodná. Svědčí o tom zápis o stížnosti členů a návrh, aby, až se půjde příště na výlet, byli trubači zavřeni na kurník.*“²⁵⁷

První trubačský sbor

Kolem roku 1900 se jednota rozhodla zřídit kvarteto, které by jí doprovázelo při výletech a cvičeních. Tohoto kroku se zhostil Vlastimil Amort, který hrál na piston (dechový hudební nástroj). J. Bezděk hrával na baskřídlovku a František Ryneš a František Bubla hráli na signální trubky zvané sokolovky. Činnost trubačského sboru trvala několik let. Sbor se rozpadl poté, co Vlastimil Amort odešel do Ruska. Datum jeho odchodu neznáme a rovněž nevíme, kdy k rozpadu došlo. Hudební nástroje se ztratily.²⁵⁸

Druhý trubačský sbor a hudební odbor

Díky nadšení Jana Strejčka, který jednotu neustále doprovázel na bubínek při jejich výletech, proběhl v roce 1921 zdařilý pokus o založení druhého trubačského sboru v historii jednoty. Jeho kapelníkem se stal Ferdinand Nedbálek. Dobrovolníci, kteří se do sboru přihlásili, začali pod jeho vedením nacvičovat v lednu 1921. Jednota pro trubače zakoupila 6 hudebních nástrojů. „*A teď nastaly trampoty pro sousedy sokolovny. Dobrovolníci neznali oddechu v prvním zápalu. Tak to šlo bez únavy a více, méně povedené esta, esta, estadrata, znělo ze sokolovny dlouho do noci.*“²⁵⁹ První vystoupení se konalo při stavění máje 30. dubna 1921. Trubačský sbor zahrál známý *Sokolský pochod*. Stavění máje proběhlo na zahradě u Sokolovny. Sbor měl tehdy 8 členů. O den později, 1. května 1921, hráli hudebníci fanfáry ze Smetanovy *Libuše*“.

²⁵⁷ Autor neuveden. *50 let Sokola v Uherském Hradišti 1872 – 1922*, Uherské Hradiště: Tělocvičná jednota Sokol, 1922, 40 s., s. 15.

²⁵⁸ Tamtéž.

²⁵⁹ Tamtéž.

V roce 1922 došlo k rozšíření znovuzaloženého trubačského sboru o další členy, a ten tak čítal 20 členů. Ani to jednotě nestačilo a vytvořila novou organizační složku – hudební odbor. Došlo ke změně stanov a pod jeho záštitu spadal nejen trubačský sbor, ale i nově zřízený smyčcový orchestr.²⁶⁰

Další zmínku o činnosti máme z roku 1930, kde se uvádí, že sokolský trubačský sbor zahajuje druhé desetiletí své činnosti. Dne 17. srpna 1930 vystupoval na župním sletu v Uherském Hradišti. Odbor doprovázel jednotu při všech sportovních cvičeních. Dne 30. července 1931 doprovázel 30členný trubačský sbor průvod městem při veřejném cvičení, které jednota pořádala. V roce 1933 měl sbor trubačů celkem 25 vystoupení. V roce 1931 klesl počet vystoupení na 21, stejný počet vystoupení proběhl i v roce 1937.²⁶¹

Velkou ránou nejen pro činnost hudebního odboru bylo ukončení činnosti. „*Dne 14. dubna 1941 ve 14 hodin 30 minut byla veškerá činnost Sokola zastavena a 8. října Sokol rozpuštěn. Všecek majetek si přivlastnila německá NSDAP.*“²⁶² Členové NSDAP však neměli dostatek členů, kteří by zabavený majetek spravovali. Proto se o něho dál starali členové. Díky tomu se starostovi podařilo zachránit knihovnu, archiv a inventář hudebního odboru. Po válce již k obnově trubačského odboru nedošlo.²⁶³

2.23. Ústí nad Orlicí

Sokolská jednota v Ústí nad Orlicí byla založena na první valné hromadě 15. září 1887. Jednota Sokola měla nejen cvičitelský odbor, ale i divadelní, loutkařský a lyžařský odbor. Později byl v roce 1930 založen i trubačský sbor.

O sokolském trubačském sboru v Ústí nad Orlicí jsme našli první zmínku v místním muzeu, v podsbírce číslo 24. Obrátili jsme se také na sokolskou jednotu v Ústí nad Orlicí. Nikdo ze členů a dalších pamětníků o existenci kapely nic nevěděl. Mohli jsme nahlédnout do *Pamětní knihy tělocvičné jednoty Sokol v Ústí nad Orlicí*, které je psána od doby založení jednoty. V ní nacházíme zmínky o existenci trubačského sboru a dalším zdrojem informací je přímo *Kronika trubačského sboru Sokola*.

²⁶⁰ Autor neuveden. *50 let Sokola v Uherském Hradišti 1872 – 1922*. Uherské Hradiště: Tělocvičná jednota Sokol, 1922, 40 s.

²⁶¹ *Památník tělocvičné jednoty v Uherském Hradišti 1872 – 1947*, 1947, s. 7-9.

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ Tamtéž.

Na cvičitelské schůzi sokolské jednoty v Ústí nad Orlicí byl dne 10. června 1930 na návrh Jaromíra Lahulka, který byl významným orlickoústeckým hudebníkem, založen trubačský sbor. „Přihlásilo se 14 členů a sice (mimo br. Lahulka) bratři: Holas Frant., Jansa Vojt., Marhot O., Sedláčkové Pavel a Josef, Krásný, Váně, Janeba Rud., Sokol, Vrbický Ot., Cihlár, Novák, dorostenec Pour.“²⁶⁴ Toto tedy byli první členové nově založeného sboru trubačů. Hudební nástroje byly koupeny za 2800 Kč a byly zakoupeny pod cenou.²⁶⁵ „Už se těšíme, až nám zahrajou.“²⁶⁶ Tato věta v *Pamětní knize* je nejen dokladem toho, že se na výsledky trubačského sboru všichni těší, ale ukazuje na nářečí, které se v regionu používalo i ve psaných projevech.

Dne 10. dubna 1931 se v 8 hodin večer konala schůze jednoty. Na ní trubačský sbor zahrál, aby hudebníci ukázali své první výsledky svého snažení. „*Kmoch to ještě nebyl, ale na tu krátkou dobu, kterou bratři cvičí – byl výsledek více než dobrý.*“²⁶⁷ Je patrné, že již po velmi krátké době si orlickoústecký Sokol svého sboru vážil.

Trubačský sbor se začal pravidelně účastnit velké části sokolských akcí. Dne 5 května 1931 se žactvo a dorost vydalo spolu se sborem na výlet do Řetové na Mandl. O sedm dní později, 12. května 1931, se na stejném místě konala vzdělavatelská škola pro sokolskou jednotu Řetová za účasti trubačského sboru.²⁶⁸

Dne 7. června 1931 se konalo okrskové cvičení v Dlouhé Třebové. Ústeckou výpravu, která měla 150 členů, doprovázel svou hudbou kompletní trubačský sbor. Památku mistra Jana Husa uctil 5. července 1931 osvětový odbor jednoty. Při této příležitosti zahrál několik skladeb trubačský sbor.²⁶⁹

Dne 9. srpna 1931 se konal výlet do nedaleké obce Rybník, kterého se účastnily všechny oddíly jednoty Sokola Ústí nad Orlicí. „*Zúčastnil se také náš trubačský sbor, který se začíná těšiti velké pozornosti v celém okolí.*“²⁷⁰

Jak dále uvádí *Pamětní kniha Sokola Ústí nad Orlicí*, činnost jednoty v roce 1932 byla zahájena 7. ledna valnou hromadou, na které byl zvolen do výboru jednoty Oldřich Kocian, který zde trubačský sbor zastupoval. Další její člen, Rudolf Janeba, se stal 2. náčelníkem. Zisk z prodaného čaje, který byl nabízen na valné hromadě, činil

²⁶⁴ *Pamětní kniha tělocvičné jednoty Sokol v Ústí nad Orlicí*, s. 55.

²⁶⁵ Tamtéž.

²⁶⁶ Tamtéž.

²⁶⁷ Tamtéž, s. 61.

²⁶⁸ Tamtéž.

²⁶⁹ Tamtéž.

²⁷⁰ Tamtéž.

259,50 Kč a byl celý odevzdán trubačskému sboru, který se zahráním několik skladeb zasloužil o zpestření programu.²⁷¹

Dne 15. ledna 1932, v den pohřbu ústředního starosty Sokola J. Scheinera, složili v sokolovně slib noví členové sokolské jednoty. Slavnostní atmosféru ceremoniálu umocnil trubačský sbor, který zahrál nejen národní hymny, ale i svižný *Sokolský pochod*.²⁷²

Dne 5. února 1932 se konalo veřejné uctění památky Dr. Josefa Scheinera. Této události se účastnilo velké množství místních spolků. Na úvod zahrál trubačský sbor jednoty pod vedením J. Lahulka skladbu *Dumky*, kterou složil významný místní rodák houslový virtuos Jaroslav Kocian.²⁷³

Dětský den uspořádaný 19. června 1932 se těšil vysoké účasti; žákyně a žáci cvičili sletová cvičení za doprovodu ústeckého trubačského sboru.²⁷⁴ Na IX. všesokolský slet odjelo z jednoty Ústí nad Orlicí 250 členů, z toho hudební odbor čítal 32 hudebníků.²⁷⁵

Okresového sletu ve Lhotce 24. července 1932 se účastnilo 36 cvičících členů a v průvodu hrál trubačský sbor z Ústí nad Orlicí, který měl 21 vystupujících.

Dne 17. září 1932 konaly se pod záštitou městské a osadní rady v Ústí nad Orlicí konaly veřejné oslavy 100. narozenin Dr. Miroslava Tyrše. Proběhlo zahájení fanfárami provedené hudebním odborem.

Dne 18. září 1932 proběhlo v Říčkách cvičení říčské sokolské jednoty, kterou doprovodil trubačský sbor ústeckého Sokola, jelikož jednota v Říčkách vlastní hudební těleso neměla. Dne 13. listopadu 1932 se konala hudební akademie, na které vystoupil p. Alalátka s hrou na klavír a paní Patsechová (zpěv). „*Na zdařilém průběhu měl též účast hudební odbor jednoty, který za pevného vedení bratra Lahulka činí překvapující pokroky.*“²⁷⁶

Valná schůze jednoty se konala 29. ledna 1933 od 7 hodin večer. Zástupcem trubačského sboru byl opět zvolen do výboru Oldřich Kocian. Program, stejně jako v roce předchozím, doplnil několika hudebními vystoupeními trubačský sbor.

²⁷¹ Tamtéž, s. 69-70.

²⁷² Tamtéž, s. 71.

²⁷³ Tamtéž, s. 70.

²⁷⁴ Tamtéž, s. 73.

²⁷⁵ Tamtéž, s. 75.

²⁷⁶ Tamtéž, s. 76.

Ani celodenní výlet na Žampach, který se konal 1. května 1933, se neobešel bez účasti trubačského sboru. Dne 29. června 1933 se konal III. okrskový slet v Kerharticích, kde v průvodu hrál trubačský sbor jednoty Ústí nad Orlicí. Téhož dne večer ještě koncertoval sbor v hospodě U Malinů.²⁷⁷ Sbor stihl vystupovat někdy i na dvou akcích během jednoho dne, a proto není s podivem, že o působení sboru máme v *Pamětní knize* uvedeno velké množství informací.

Hudební doprovod na táboře 10. září 1933, který se konal v Hylvátech, opět zajistil sokolský trubačský sbor. Slavnostního průvodu 28. října téhož roku se účastnili sokolové v krojích za doprovodu orlickoústeckého trubačského sboru. Na závěr roku 1933 trubačský sbor ještě spoluúčinkoval na lyžařském čaji v kerhartické sokolovně, který se konal 9. října.²⁷⁸

Rok 1934 začíná pro trubačský sbor na valné hromadě 14. ledna, kde se jeho hudební program stal již tradicí a stálým zpestřením. Do výboru jednoty bylo zvoleno několik členů trubačského sboru.²⁷⁹

Dne 17. února 1934. se opět v kerhartické sokolovně konal lyžařský čaj, kde hudbu obstaral trubačský sbor.²⁸⁰

Pamětní kniha dále uvádí informaci, že dne 10. června 1934 se konal okrskový slet Sokolstva v Hnátnici, kterého se rovněž trubačský sbor účastnil. Do Poličky na povinný župní slet vyrazili dorostenci s doprovodem trubačů. Další zmínka o činnosti pochází z 6. července 1934; Sokol slavnostně otvíral novou chatu na Mandlu za spoluúčinkování trubačského sboru jednoty.

Další akcí uvedenou v *Pamětní knize* je otevření nové sokolovny v Bystrém u Poličky „8. července naše hudba při otevření nové sokolovny v Bystrém u Poličky sklízela vavříny a bratři muzikanti oplývali chválou, přijatí a pohoštění, které se jim tamější jednotou dostalo.“

Sokolská kapela dále účinkovala na zahájení plavecké sezóny 15. července 1934.²⁸¹

²⁷⁷ Tamtéž, s. 78.

²⁷⁸ Tamtéž, s. 81.

²⁷⁹ Tamtéž, s. 82.

²⁸⁰ Tamtéž, s. 83.

²⁸¹ Tamtéž, s. 85.

Od roku 1935 píše *Pamětní knihu tělocvičné jednoty Sokol* nový autor. Zmínky o trubačském sboru se zde již tedy téměř nevyskytují. O roce 1935 a následující činnosti se zmiňuje samostatná *Kronika trubačského sboru*.

Na slavnostním slibu nových členů Sokola vystupoval trubačský odbor 27. ledna 1935. V tomto roce došlo předčasně k ukončení činnosti již začátkem prosince, jelikož dirigentovi J. Lahulkovi zemřel velmi blízký člověk.²⁸²

V následujících letech pokračuje činnost trubačského odboru stejným způsobem, jako tomu bývalo v předchozích letech. Sbor vystupoval na stejných akcích, které se konaly každoročně, proto se zde o nich dále nebudeme zmiňovat. Sbor hrál opět při lyžařském „čaji“, slavnostním slibu nových sokolů, při významných státních událostech, na kterých se Sokol podílel. Počet členů se ustálil na čísle 35. V tomto klidném rytmu pokračuje činnost až do roku 1940. Začátkem roku dochází kvůli 2. světové válce k ukončení činnosti a sbor byl obnoven až v roce 1946.²⁸³

V roce 1946 byla zahájena činnost smutnou událostí. Dne 25. ledna 1946 se konal sokolský pohřeb Josefa Pospíšila, který zemřel při sáňkování. Trubačský sbor se sešel ke zkoušce a nacvičil několik smutečních pochodů. První oficiální povolená zkouška se konala až 28. března 1946, dirigentem byl opět zvolen J. Lahulek. Činnost byla obnovena v plném rozsahu a sokolský trubačský sbor se účastnil stejných aktivit jako v předválečném období.²⁸⁴

Slibně rozvíjející činnost sboru zarazil nástup komunistů k moci. V *Městském muzeu Ústí nad Orlicí* se dochovalo několik dopisů z roku 1950 adresovaných dirigentovi sboru. V nich je řešeno, zda mají sokolský trubačský sbor rozpustit, či má pokračovat nadále ve své činnosti. Ústředí Sokola vyzývá k pokračování trubačského sboru, jelikož je škoda, aby takovéto významné hudební těleso zaniklo. Sbor tedy pokračuje v činnosti pod hlavičkou UTEXu a je připraven k tomu, že bude převeden pod záštitu ROH.²⁸⁵ Další osud sboru je nám neznámý.

²⁸² *Kronika trubačského sboru v Ústí nad Orlicí*. Ústí nad Orlicí: 1935. s. 13.

²⁸³ Tamtéž, s. 15.

²⁸⁴ Tamtéž, s. 17.

²⁸⁵ ČOS, Dopis adresovaný J. Lahulkovi dne 20. listopadu 1950. Městské muzeum Ústí nad Orlicí, inv. č. D 6371/1-3

2.24. Vodňany

O zdejší kapele lze uvést pouze strohé informace. Zmínku o existenci sokolské kapely ve Vodňanech lze nalézt pouze v almanachu od Rudolfa Berky.²⁸⁶

V *Almanachu král. město Vodňany a okolí* se dočteme velmi málo informací o této kapele. „Sokolská kapela byla založena roku 1875, používala sokolské kroje, ale neměla dlouhého trvání.“²⁸⁷

Při veřejném cvičení dne 19. září 1875 v Lázních sv. Marie Magdalény sokolská kapela vystoupila poprvé pro veřejnost. Hráči měli sokolský stejnokroj (tato informace je v textu podtržena). Na zřízení kapely měl vliv výbor jednoty. Stejnokroje pro kapelu vyšly organizaci na 165 zlatých a 22 kr.²⁸⁸ Od té doby jsme o kapele nenašli v kronice žádnou zmínku.

O činnosti kapely v dalších letech chybějí jakékoliv informace, ačkoliv Sokol ve Vodňanech organizoval nejen zábavy, ale i další akce, jak je možné se dočíst v knize *140 let vodňanského Sokola*. Ve 20. letech 19. století sokolská kapela navázala spolupráci se *Zpěváckým spolkem*. Společně organizovali hudební společenské akce.²⁸⁹ Tímto krokem došlo nejspíše k velmi těsnému sblížení a propojení obou souborů. Můžeme se domnívat, že oba soubory postupem času splynuly v jeden.

Organizace Sokol Vodňany nedisponuje svým vlastním archivem. Vše je uloženo v Městském muzeu a galerii Vodňany. Ve spolupráci se sokolskou jednotou a muzeem se nám nepodařilo kontaktovat ani žádné pamětníky, kteří by nás v bádání po této kapele dál posunuli. Rovněž není známo, že by byly dochovány nějaké fotografie vodňanské sokolské kapely.

2.25. Shrnutí

V kapitole se zmiňujeme o kapelách, o kterých jsme dohledali alespoň částečné informace. Důležitá zde byla spolupráce se státními institucemi (muzea a státní okresní archivy). Nejdůležitější však byla komunikace s činovníky jednot a pátrání v sokolských archivech.

²⁸⁶ BERKA, Rudolf. *140 let vodňanského Sokola*, 39 s., 2009, ISBN 978-80-260-0573-5. s. 6.

²⁸⁷ Autor neuveden. *Almanach král. město Vodňany a okolí*. Vodňany, 1914, s. 109.

²⁸⁸ *Zápisky a paměti Tělocvič. jednoty Sokol ve Vodňanech 1869 – 1893 (1954)*. Městské muzeum a galerie Vodňany, inv. č. 1185, s. 39.

²⁸⁹ BERKA, Rudolf. *140 let vodňanského Sokola*, 39 s., 2009, ISBN 978-80-260-0573-5. s. 12.

3. Ostatní kapely

V této kapitole se budeme věnovat sokolským kapelám, orchestrům a trubačským sborům, o kterých víme jen malé množství informací. V mnohých případech se nám nepodařilo zjistit informace z oblastního státního archivu, nekomunikovala s námi daná sokolská jednota a ani příslušné regionální muzeum nám nebylo schopné poskytnout bližší informace.

O kapelách, orchestrech či sborech jsme se tak dozvěděli z tiskovin (především z periodika *Sokolský věstník*) a webových stránek. Pokud se nám již v některých případech podařilo navázat kontakt s institucí či jednotou Sokola, pátrání nám nepřineslo větší úspěch. Mnohdy se stávalo, že ani sokolská jednota v daném místě o existenci hudby v jejich obci nebo městě nevěděla. Pražské jednoty Sokola jsou řazeny dle městských částí, do kterých jednota oficiálně patří.

Bystřice pod Hostýnem

Existenci kapely místního Sokola nám potvrdil současný starosta TJ Sokol Bystřice pod Hostýnem Ing. Zbyněk Svoboda. O kapele uvádí: „*Dle vzpomínek mé babičky ji řídil učitel Javorek. Hudebníci byli nedisciplinovaní a nechtěli chodit na zkoušky, jelikož učitel Javorek byl přísný.*“²⁹⁰

Brno-Královo Pole

O trubačském sboru z této jednoty referuje *Sokolský věstník* z roku 1922. Nalezneme v něm informaci, že oslavy 28. října doprovodil trubačský spor Sokola Královo Pole.²⁹¹

Bzenec

Jednovětá zmínka se objevuje v *Památku Sokola Bzenec 1892 – 1992*, v němž se dočítáme o blíže nespecifikované sokolské kapele dorostenců.²⁹²

Červený Kostelec

Katalog vydaný při příležitosti Krajiné výstavy v Červeném Kostelci uvádí, že výstavu doprovodí místní sokolská kapela, kterou diriguje Vojtěch Hanuš.²⁹³

²⁹⁰ SVOBODA, Zbyněk. Osobní výpověď, 20. října 2020.

²⁹¹ *Věstník sokolský: list československé obce sokolské*. Praha: Svaz československého sokolstva, 7. prosince 1922, r. 24, č. 49. s. 784. (Dále jen: *Věstník sokolský*)

²⁹² NOVOSAD, Alexej. *Památník Sokola Bzenec 1882 – 1992*. Bzenec: Tělocvičná jednota Sokol, 1992.

Česká Třebová

Zaměstnankyně Městského muzea Česká Třebová, Mgr. Jitka Peková, nám potvrzuje existenci sokolského trubačského sboru. Muzeum vlastní jednu fotografii, která nám nebyla pro účely bádání poskytnuta.²⁹⁴

Dobříš

Na oficiálních stránkách jednoty se dočteme, že v roce 1924 působil v jednotě Sokola Dobříš hudební odbor.²⁹⁵

Dýšina

Dle *Kroniky T. J. Dýšina* byl v sokolské jednotě založen v červnu 1939 hudební kvartet. Skupinu tvořili čtyři Josefové; Josef Sábla, Josef Novák, Josef Procházka a Josef Netrvala. Jejich první vystoupení se odehrálo na sokolské akademii 8. srpna v Nových Hutích. Další zmínky o kvartetu kronika neobsahuje.²⁹⁶

Hodonín

Na oficiálních webových stránkách jednoty se dočítáme, že TJ Sokol Hodonín měl v roce 1934 hudební kroužek.²⁹⁷

Holice

Z hudebního listu *Dalibor* (1899) víme, že sokolská kapela z Holic secvičila slavnostní ouverturu ze zpěvohry *Libuše*.²⁹⁸

Hustopeče nad Bečvou

Ve dnech 17. a 18. září 1899 se v Hustopečích konala hodová zábava. Jak uvádějí *Hlasy z Pobečví*, při hodové zábavě zahrála místní sokolská kapela.²⁹⁹

²⁹³ DUDEK, Bohumil. *Krajinská výstava v Červeném Kostelci od 30. července do 30. srpna 1899*. Hradec Králové: Výkonný výbor, 1899. s. 66.

²⁹⁴ PEKOVÁ, Jitka. E-mailová korespondence, 2. října 2020.

²⁹⁵ TRKOVSKÝ, Jaroslav. *Dokument vydaný k 130-tému výročí Sokola v Dobříši*. Dobříš: 1998. Jaroslav Trkovský byl v tomto roce starostou jednoty.

²⁹⁶ *Kronika T. J. S. Dýšina 1918 – 1946*. Dýšina: Tělocvičná jednota Sokol, 1946. Archiv Plzeň-sever, TJ Sokol Dýšina, f. 1306.

²⁹⁷ Sokol Hodonín. [online], [cit. 2020-10-04]. Dostupné z: <https://www.sokolhodonin.cz/sokol-hodonin-zalozen-04-1872/>

²⁹⁸ URBÁNEK, Fr. A. *Dalibor: Hudební listy*. Praha: Urbánek, 22. června 1889, r. 11, č. 8, s. 219.

²⁹⁹ *Hlasy z Pobečví: list ku hájení zájmů českého lidu v Pobečví*. Lipník: Družstvo vydavatelské, 1899, č. 38, s. 4.

Jablonné nad Orlicí

Aktivní člen Sokola v Jablonném nad Orlicí br. Kovář založil dechový sbor jednoty v roce 1935. První vystoupení se konalo 1. května 1935. O události nás informuje *Věstník Sokolské župy Orlické*.³⁰⁰

Jaroměř

Hudební listy *Dalibor* uvádějí zprávu o zahradním koncertu z 10. června 1888, na kterém vystupoval orchestr Sokola Jaroměř.

Jičín

Památník Sokola Jičínského píše o kapele Matěje Tikovského, která později spadala pod záštitu Sokola. Sokolská jednota v Jičíně nakoupila pro kapelu nové kroje a hudební nástroje.³⁰¹

Jílové u Prahy

Na oficiálních stránkách jednoty se dočteme o existenci hudebního kroužku.³⁰²

Komárov

Dle oficiálních stránek jednoty došlo k založení sokolského hudebního odboru v Komárově dne 29. října 1923.³⁰³

Kostelec na Hané

Sokolský věstník z roku 1924 inzeruje poptávku na trubky pro trubačský sbor v Kostelci na Hané.³⁰⁴

Krásná Hora nad Vltavou

Sokol měl pěvecko-hudební kroužek.³⁰⁵ Více informací nám neposkytla ani současná starostka Sokola v Krásné Hoře nad Vltavou, Olga Trachtová Hadáčková.

³⁰⁰ *Věstník Sokolské župy Orlické*. Hradec Králové: Sokolská župa Orlická, 5. června 1935, r. 32, č. 6, s. 170.

³⁰¹ *Tělocvičná jednota Sokol Jičín. Památník Sokola Jičínského na oslavu dne 28. června roku 1896: kdy byla svému účelu odevzdána tělocvična "Dům Palackého" za sletu Župy Krkonošské*. Jičín: Sokol Jičínský, 1896. s. 8.

³⁰² ČIHÁK, Václav. *Paměti královského Horního Města Jílového a jeho zlatých dolů*. Jílové: Okresní museum v Jílovém, 1948. Vytiskla Česká grafická Unie a.s. v Praze, 440 s., 2. vyd., s. 377.

³⁰³ T. J. Sokol Komárov. *Historie Tělocvičné jednoty Sokol Komárov*. [online], [cit. 2020-10-06]. Dostupné z: <http://www.tj-sokol-komarov.wbs.cz/Historie.html>

³⁰⁴ *Věstník sokolský*. 18. dubna 1934, r. 36, č. 16, s. 128.

³⁰⁵ *Kronika obce Krásná Hora nad Vltavou 1904 – 1913*.

Luže

Existenci sokolské kapely v Luži potvrzuje ředitel Městského muzea Skuteč, Libor Aksler.³⁰⁶

Mělník

Ve *Výroční zprávě* z roku 1921 se dočítáme o existenci trubačského sboru. Měl tehdy 14 členů, kteří skladby cvičili každé úterý a pátek. Sbormistrem byl A. Antonín. Trubačský sbor pořádal vlastní přátelský večer dne 27. září 1921 v *Tyršově domě* v Mělníku.³⁰⁷

Mnichovo Hradiště

Jak uvádí hudební listy *Dalibor*, při koncertu pěveckého spolku *Smetana* se o hudební doprovod postaral orchestr sokolské jednoty v Mnichově Hradišti pod vedením Františka Smutného.³⁰⁸

Moravské Knínice

Hudební odbor, jehož kapelník byl Josef Dvořák, zde vznikl v roce 1921. Informace jsme našli na webových stránkách sokolské jednoty.³⁰⁹

Moravské Budějovice

V článku číslo 1 z roku 1941 je trubačský sbor z Moravských Budějovic vyzdvihován za precizní provedení skladeb sokolského skladatele Františka Kmocha.³¹⁰

Mšeno

Informace o hudebním odboru, který vznikl po roce 1930 s kapelníkem Miroslavem Payerem, se nachází v publikaci *110 let tělovýchovy ve Mšeně*.³¹¹

Náchod

Dle slov Pavlíny Švandové, historičky náchodského muzea, první zprávy o sokolské hudbě máme ze 70. let 19. století. Jejím kapelníkem byl Max Phillip.³¹²

³⁰⁶ AKSLER, Libor. E-mailová korespondence, 10. září 2020.

³⁰⁷ *Výroční zpráva TJ Sokol na Mělníce 1921*. Mělník: 1922, s. 16, Regionální muzeum Mělník, inv. č. 48/R.

³⁰⁸ URBÁNEK, Fr. A. *Dalibor: Hudební listy*. Praha: Urbánek, 21. prosince 1895, r. 17, č. 47, 48, s. 369.

³⁰⁹ Moravské Knínice. *Z historie Tělocvičné jednoty Sokol Moravské Knínice od roku 1912 do roku 2012*. [online], [cit. 2020-10-14]. Dostupné z: <https://www.moravskekninice.cz/sokolmkninice/index.php?nid=2786&lid=cs&oid=321961>

³¹⁰ *Věstník sokolský*. 8. ledna 1941, r. 43, č. 1, s. 11.

³¹¹ Kol. autorů. *110 let tělovýchovy ve Mšeně*. Liberec: Severografia Liberec, 1975.

³¹² ŠVANDOVÁ, Pavlína. E-mailová korespondence, 12. srpen 2020.

Napajedla

Existenci jednoty v Napajedlích potvrzuje Tereza Gomolová Kovaříková, kurátorka Muzea Napajedla. Bližší informace se nám však nepodařilo dohledat.³¹³

Nehvizdy

Dne 16. června 1935 se konal na Strahově slet Podbělohorské župy Sokola. O hudební doprovod se postaral trubačský sbor z Malé Strany a vypomáhal mu také sokolský trubačský sbor z Nehvizd. O akci referuje *Sokolský věstník* z roku 1935, číslo 25.³¹⁴

Nové Veselí

Na webových stránkách sokolské jednoty Nové Veselí se dočteme o vzniku hudebního odboru v roce 1920, jehož kapelníkem byl Karel Promberger.³¹⁵

Nový Knín

Dalším zdrojem informací jsou opět webové stránky jednoty. Můžeme si na nich přečíst, že v Novém Kníně také fungoval hudební soubor Sokola.³¹⁶

Nový Rousínov

Trubačský sbor z Nového Rousínova se zúčastnil zájezdu na veřejné cvičení v Novém Jičíně konaném v roce 1924.³¹⁷

Olešnice

O existenci kapely informuje *Republikán*. Při pohřbu starosty jednoty Karla Kordiny zahrála sokolská kapela píseň *Boleráz, boleráz*.³¹⁸

Olšany u Prostějova

V roce 1923 došlo v jednotě Sokola Olšany k založení hudebního kroužku.³¹⁹

³¹³ GOMOLOVÁ KOLAŘÍKOVÁ, Tereza. E-mailová korespondence, 8. září 2020.

³¹⁴ *Věstník sokolský*. 19. června 1935, r. 37, č. 25, s. 198.

³¹⁵ Sokol Nové Veselí. *Historie*. [online], [cit. 2020-10-14] Dostupné z: <https://sokol.noveveseli.cz/historie>

³¹⁶ Tělocvičná jednota Sokol Nový Knín. *Historie*. [online], [cit. 2020-10-18] Dostupné z: https://sokolnovyknin.cz/?page_id=13

³¹⁷ *Věstník sokolský*. 30. října 1924, r. 26, č. 44, s. 698.

³¹⁸ *Republikán: list strany České státoprávní demokracie na českém jihu*. České Budějovice: Tiskařské a vydavatelské družstvo, 6. února 1936, r. 18, č. 10, s. 3.

³¹⁹ Sokol Olšany. *Tělocvičná jednota Sokol Olšany u Prostějova*. [online], [cit. 2020-10-20] Dostupné z: <http://www.sokol-olsany.cz/tj-sokol-olany/historie>

Pardubice

V časopise *Sokolský věstník* nacházíme zmínku z roku 1946 o existenci žákovského trubačského sboru v jednotě Sokola Pardubice I.³²⁰

Plzeň

Sokolskou hudbou disponovala i jednota Sokola Plzeň I. O její existenci se dočteme na plakátu, který je uložen v Západočeském muzeu v Plzni. Hudba hrála o Silvestrovském večeru 31. prosince 1936.³²¹

Police nad Metují

K založení sokolské kapely v Polici nad Metují došlo v roce 1888. Řídil ji Josef Špičák a kapela hrála koncertní i plesové skladby.³²²

Podolí-Dvorce

Trubačský sbor vystupoval v Děčíně při sokolské akademii. Zmínku o vystoupení jsme našli v tisku *Sokolský věstník* z roku 1922.³²³

Polná

Zmínky o sokolské hudbě v Polné se dočteme v knize *Kapitoly z dějin sokolského hnutí v Polné na Českomoravské vrchovině*. Sokolská hudba byla založena v roce 1894 především díky zásluze Karla Wollmanna. Dne 11. listopadu 1894 vystupovala sokolská hudba poprvé na veřejnosti při přátelském večeru. V roce 1909 došlo k reorganizaci sokolské hudby a tím se zvýšila její aktivita.³²⁴

Praha – Praha 7 (TJ Sokol Bubeneč)

Při jugoslávském večeru v roce 1933 zazněly jugoslávské skladby, které hrál trubačský odbor bubenečské jednoty.³²⁵

³²⁰ *Věstník sokolský*: 11. listopadu 1946, r. 44, č. 41, s. 533.

³²¹ *Plakát sokolské kapely na silvestr 31. prosince 1936*. Plzeň: 1936. Západočeské muzeum v Plzni. Nečíslováno.

³²² *Tělocvičná jednota Sokol Police nad Metují. Slavnostní list vydaný na památku pátého sjezdu Sokolské župy Podkrkonošské ku dni 29. měsíce června 1890 v Polici n.M.* V Polici nad Metují: Tělocvičná jednota Sokol, 1890, s. 47.

³²³ *Věstník sokolský*. 21. prosince 1922, r. 24, č. 51-52. s. 841.

³²⁴ URBÁNEK, Miloslav. *Kapitoly z dějin sokolského hnutí v Polné na českomoravské vrchovině*. T. J. Sokol Polná v letech 1869 – 1949. Polná: Město Polná, 2003, 139 s., s. 19, 23 a 28. ISBN 80-239-0692-5

³²⁵ *Věstník sokolský*. 25. května 1933, r. 35, č. 21, s. 325.

Praha – Praha 6 – Dejvice (TJ Sokol Praha-Hanspaulka)

Název nese jednota až od roku 2004. Dříve se jmenovala TJ Sokol Praha-Dejvice II. O existenci malého tanečního orchestru se dozvídáme v *Památníku vydaném k 80. letům trvání jednoty*. Památník se zmiňuje o malém tanečním orchestru, který byl založen v poválečném období. Bližší dataci nemáme.³²⁶

Praha – Praha 4 – Krč (TJ Sokol Praha-Krč)

O existenci trubačského odboru se dočteme v pamětní knize *Sokol Praha-Krč: 1893–1943*. Odbor byl založen v roce 1923. Již v roce 1926 došlo k jeho zániku a hudební nástroje byly později rozprodány.³²⁷

Praha – Praha 8 – Libeň (TJ Sokol Libeň)

Na oficiálních webových stránkách jednoty se dočteme o trubačském sboru, jehož založení se datuje nejspíše k roku 1885. O deset let později tento sbor zaniká a je obnoven v roce 1910.³²⁸

Praha – Praha 1 – Malá Strana (TJ Sokol Malá Strana)

Viz Nehvizdy.

Praha – Praha 4 – Modřany (TJ Sokol Modřany)

O existenci hudebního odboru se zmiňují oficiální webové stránky jednoty. Vedoucími hudebního odboru byli p. Hýbek a p. Tolar.³²⁹

Praha – Praha 4 – Nusle (TJ Sokol Nusle Praha)

Tajemník jednoty František Barac nám potvrzuje existenci sokolské kapely. Podrobnější materiály sokolské kapele se mu však doposud v archivu nuselského sokola nepodařilo dohledat.³³⁰

³²⁶ BERÁNEK, Ivan a Vratislav BERÁNEK. *Památník k 80. výročí založení sokolské tělocvičné jednoty v Praze na Hanspaulce*. Praha 6: Tělocvičná jednota Sokol Praha-Hanspaulka, 2011. s. 2. ISBN 978-80-254-9485-1

³²⁷ KUČERA, Al. *Sokol Praha-Krč: 1893-1943 : [jubilejní vzpomínky]*. Praha: T. J. Sokol Praha-Krč, 1946. 32 s., s. 14.

³²⁸ T. J. Sokol Praha Libeň. [online], [cit. 2020-11-15] Dostupné z: <http://www.sokol-liben.cz/dokument/historie-1/>

³²⁹ Sokol Modřany. *Historie T. J. Sokol Modřany*. [online], [cit. 2020-10-08] Dostupné http://www.sokolmodrany.cz/news-8-historie_tj_sokol_modrany.php

³³⁰ BARAC, František. E-mailová korespondence, 22. září 2020.

Praha – Praha 1 (jednota neexistuje)

Při vodní akademii 15. června 1911 vystupoval trubačský sbor a sbor tamburašů sokolské jednoty Praha 1.³³¹

Praha – Praha 9 – Prosek (TJ Sokol Prosek)

O existenci hudebního odboru se zmiňuje Otakar Mach na oficiálních webových stránkách jednoty.³³²

Praha – Praha 5 – Smíchov (TJ Sokol I. Smíchov)

Knih *Šedesát let tělocvičné jednoty Sokol I. na Smíchově* nám poskytuje informaci o vzniku trubačského sboru v roce 1910. Sbor měl původně pět členů.³³³

Praha – Praha 4 – Staré Město (TJ Sokol Praha Staré Město)

Sokolský věstník z roku 1912 referuje o soutěži pěveckých sokolských sborů, které soutěží v zahraničí. O slavnostní atmosféru soutěže se postaral trubačský sbor staroměstského Sokola.³³⁴

Praha – Praha 10 – Strašnice (TJ Sokol Praha – Strašnice)

Jak uvádějí oficiální webové stránky jednoty, byl trubačský odbor založen roku 1909. Bližší informace se nám nepodařilo dohledat.³³⁵

Praha – Praha 10 – Vršovice (TJ Sokol Praha Vršovice)

Jak uvádí K. Plaček v *Památniku Sokola ve Vršovicích*, víme, že k založení trubačského odboru došlo 30. července 1911.³³⁶

Praha – Praha 9 – Vysočany (TJ Sokol Vysočany)

O výletu do Kamenického Šenova, kam se vydal i hudební odbor jednoty Praha-Vysočany a svými zvuky tuto akci doprovázel, informuje *Věstník sokolský* v září 1925.³³⁷

³³¹ *Věstník sokolský*. 25. července 1911, r. 15, č. 14, s. 398.

³³² T. J. Sokol Prosek – Praha 9. *Historie*. [online], [cit. 2020-11-08]. Dostupné z: <http://www.sokolprosek.tyger.cz/index.php?p=historie>

³³³ LEPA, J. *Šedesát let tělocvičné jednoty Sokol I. na Smíchově*, s. 92-95.

³³⁴ *Věstník sokolský*. 25. června 1912, r. 16, č. 12, s. 458.

³³⁵ Sokol Strašnice. *Historické okénko*. [online], [cit. 2020-11-18]. Dostupné z: <http://www.sokol-strasnice.cz/index.asp?menu=631>

³³⁶ PLAČEK, K. *Památník Sokola ve Vršovicích 1870-1920*. Vršovice: Sokol Vršovice, 1921. 127 s, s. 89.

³³⁷ *Věstník sokolský*. 24. září 1925, r. 27, č. 34, s. 663.

Praha – Praha 2 – Vyšehrad (TJ Sokol Vyšehrad)

První zájezd sokolské jednoty Vyšehrad do Mimoně se konal v srpnu 1925. Jak se můžeme v *Sokolském věstníku* z tohoto roku dočíst, do Mimoně vyrazil i trubačský odbor Sokola Vyšehrad.³³⁸

Praha – Praha 3 – Žižkov (TJ Sokol Žižkov)

O existenci jednoty píše *Věstník sokolský* z roku 1909. V tomto roce byl sestaven trubačský sbor a byly mu zakoupeny jednotou Sokola hudební nástroje.³³⁹

Prachatice

V *Hlase lidu* se dozvídáme o existenci kapely Sokola v Prachaticích, která koncertovala při slavnosti 17. června 1923.³⁴⁰

Proseč pod Ještědem

Zmínku o existenci sokolské kapely nalezneme na oficiálních webových stránkách jednoty.³⁴¹

Příbor

Monika Chromečková z Muzea Novojičínka nám potvrzuje existenci sokolského hudebního odboru v Příboře. Hudební odbor založil J. Blazí v roce 1920. Později vznikl také sokolský orchestr, který vedl František Vojtěchovský.³⁴²

Příbram

V roce 1923 navštívila sokolská jednota Příbram jednotu v Žíhli, kterou měla svěřenou ke správě. Návštěva proběhla za doprovodu vlastního trubačského sboru. O události krátce referuje *Sokolský věstník*.³⁴³

Purkarec

Věstník sokolské župy Husovy představuje osobnost Jana Brože, který vedl hudební kroužek v Purkarci.³⁴⁴

³³⁸ *Věstník sokolský*. 27. srpna 1925, r. 27, č. 30, s. 586.

³³⁹ *Věstník sokolský*. 25. dubna 1909, r. 13, č. 9, s. 257.

³⁴⁰ *Hlas lidu: orgán české strany křesťansko-sociální*. České Budějovice: V. Bol. Pavlík-Sychra, 9. července 1923, r. 17, č. 76, s. 5.

³⁴¹ T. J. Sokol Proseč pod Ještědem. *Historie Sokolské jednoty v Proseči pod Ještědem*. [online], [cit. 2020-10-08]. Dostupné z: http://sokolppj.cz/?page_id=9

³⁴² CHROMEČKOVÁ, Monika. Emailová korespondence, 14. srpen 2020.

³⁴³ *Věstník sokolský*. 20. září 1923, r. 25, č. 38, s. 616.

³⁴⁴ *Věstník sokolské župy Husovy*. České Budějovice: Sokolská župa Husova, 1. října 1926, r. 11, č. 10, s. 191.

Rakovník

Věstník sokolský nás informuje o věnování pamětní desky s Janem Žižkou z Trocnova. Jeho slavnostní odhalení proběhlo 11. září 1927. Při slavnosti zahrál trubačský odbor Sokola Rakovník.³⁴⁵

Roudnice nad Labem

Župa Podřipská pořádala dne 28. června 1925 slet v Roudnici nad Labem. Při slavnostním průvodu členstvo Sokola doprovázel Trubačský sbor Roudnice nad Labem.³⁴⁶

Rtyňe v Podkrkonoší

Současný starosta rtyňského Sokola potvrzuje existenci sokolské kapely ve Rtyni v Podkrkonoší. Nemáme však k dispozici bližší informace.³⁴⁷

Rychnov nad Kněžnou

Na oficiálních webových stránkách jednoty Sokola Rychnov nad Kněžnou se dočítáme, že dne 5. ledna 1921 došlo k založení hudebního odboru jednoty.³⁴⁸

Skuteč

Existenci sokolské kapely ve Skutči potvrzuje ředitel Městského muzea Skuteč, Libor Aksler. Kapela dle jeho slov neměla dlouhého trvání a jejím kapelníkem byl František Havel.³⁴⁹

Slatiňany

Při oslavách 20 let existence sokolské jednoty ve Slatiňanech zahrál také dne 4. května 1930 trubačský sbor slatiňanské jednoty.³⁵⁰

Stará Bělá

O trubačském sboru ve Staré Bělé mluví *Sokolský věstník* z roku 1926 v souvislosti s prozkoumáním blíže neurčené stížnosti.³⁵¹

³⁴⁵ *Věstník sokolský*. 3. listopadu 1927, r. 29, č. 41, s. 685.

³⁴⁶ *Věstník sokolský*. 16. července 1925, r. 27, č. 27, s. 487.

³⁴⁷ BLAŽEK, Pavel. E-mailová korespondence, 20. října 2020.

³⁴⁸ T. J. Sokol Rychnov nad Kněžnou. *Historie*. [online], [cit. 2020-10-15]. Dostupné z: http://sokolrk.cz/?page_id=95

³⁴⁹ AKSLER, Libor. E-mailová korespondence, 10. září 2020.

³⁵⁰ KUBANTOVÁ, Andrea. *Dramatické a hudební vystoupení sokolů bylo součástí kultury tělocvičné jednoty před II. světovou válkou*. In: *Ozvěny Slatiňan*. Slatiňany: Město Slatiňany, říjen 2019.

³⁵¹ *Věstník sokolský*. 1. dubna 1926, r. 28, č. 13, s. 227.

Strakonice

Týdeník *Prácheň* informuje o divadelní hře *Macíčková dovolená*, při které vystoupí i trubačský sbor místního Sokola. Hra měla být uvedena 17. dubna 1922.³⁵²

Tršice

Pozvánka na slet pořádaný 25. června 1899 v Hranicích, byla otištěna v tisku *Hlasy z Pobečví*. Při sletu vystupovala Sokolská kapela z Tršic.³⁵³

Únětice

Článek v časopise *Sokolský věstník* z roku 1948 se zabývá hudbou a zpěvem v župě Podbělohorské. Je zde jmenován i trubačský sbor v Úněticích.³⁵⁴

Valašské Meziříčí

Hudební listy *Dalibor* nás informují o uvedení opery Josefa Illenera *Kvas krále Vondry XXVI*. Při její repríze dne 28. dubna 1880 zahraje i nově založená sokolská kapela.³⁵⁵

Vlčnov

Web *Folklorní akademie* uvádí zmínku, že ve 30. letech 20. století existovala ve Vlčnově sokolská hudba.³⁵⁶

Žamberk

Věstník Sokolské župy Orlické z roku 1924 uvádí, že při župní akademii v Žamberku vystupoval trubačský sbor Sokola Žamberk, který na úvod a závěr akademie zahrál slavnostní pochody.³⁵⁷

Žďár nad Sázavou

Informace o sokolské hudbě obsahuje Státní okresní archiv Žďár nad Sázavou. První hudba zde vznikla 14. února 1897. Hudba se rozpadla již v roce 1900. V historii Sokola Žďár nad Sázavou ještě několikrát došlo k pokusu o obnovení hudby. Většinou

³⁵² DVOŘÁK, Josef. *Prácheň: týdeník České Státoprávní Demokracie*. Strakonice: Josef Dvořák, 15. dubna 1922, r. 4, č. 15, s. 3.

³⁵³ *Hlasy z Pobečví: list ku hájení zájmů českého lidu v Pobečví*. Lipník: Družstvo vydavatelské, 1899. s. 1

³⁵⁴ *Věstník sokolský*: 24. února 1948, r. 46, č. 8, s. 126.

³⁵⁵ URBÁNEK, Fr. A. *Dalibor: Hudební listy*. Praha: Urbánek, 19. dubna 1890, r. 12, č. 20, s. 156.

³⁵⁶ Folklorní akademie. *Obec Vlčnov: Spolková činnost*. [online], [cit. 2020-10-06]. Dostupné z: <https://www.folklorni-akademie.cz/obec/vlcnov>

³⁵⁷ *Věstník Sokolské župy Orlické*. Hradec Králové: Sokolská župa Orlická, 5. ledna 1924, r. 21, č. 2, s. 34-35.

však bez většího úspěchu a hudební tělesa neměla delšího trvání, než několik měsíců.³⁵⁸

Shrnutí

Jak je patrné z tohoto seznamu sokolských kapel, sborů a orchestrů, je zde ještě velký prostor k dalšímu studování a bádání. Při pátrání po těchto hudbách by bylo nutné pročíst všechna tehdejší periodika z daných míst, zda se v nich nevyskytují další informace. Objevuje se zde velký prostor pro další, především regionální badatele. Je velmi pravděpodobné, že sokolské hudby existovaly i v dalších obcích a městech, pouze se nám nepodařilo narazit na instituci, či člověka, který by nás o skutečnosti informoval.

³⁵⁸ *Zápisky hudebního odboru Žďár nad Sázavou*. SOkA Žďár nad Sázavou. F.: Sokol T. J. Žďár nad Sázavou - 1869-1951 (1955), nečíslováno, s. 1-5.

Závěr

Diplomová práce *Kapely a orchestry sportovní organizace Sokol* se věnovala hudebním tělesům organizace Sokol. Cílem práce bylo dohledání, zmapování zpracování historie sokolských kapel v období Rakousko-Uherska a Československé republiky do roku 1948 na našem území.

Cíl práce byl naplněn, protože se nám podařilo historii mnoha významných sokolských kapel dohledat. Pokusili jsme se také sepsat co nejpřesnější seznam kapel, o kterých mnoho informací nevíme. Informace jsme našli nejčastěji v archivech sokolských jednot. Důležitým zdrojem byly také instituce jako muzea a státní okresní archivy.

Jedním z největších úspěchů bylo dohledání a zpracování historie sokolské filharmonie v Hradci Králové, která tehdy patřila k nejvýznamnějším hudebním tělesům v regionu. Při osobním bádání v archivech jednot ve Slaném, Ústí nad Orlicí, Uherském Hradišti, Lounech, Chrudimi, Nasavrkách, Poděbradech a Smiřicích jsme našli mnoho informací. Za úspěch považujeme i to, že se nám podařilo navázat mnohé kontakty z řad pamětníků a činovníků sokolských jednot, jakož i zástupců muzeí a státních okresních archivů.

Korespondovali jsme s téměř 200 osobami a napsali jsme celkově více než 1000 e-mailů a dopisů. Zkusili jsme oslovit většinu sokolských jednot, zda mají informaci o existenci hudební složky jejich jednoty. Mnohdy se nám však nedostalo žádné odpovědi, jindy získávání i kusých informací bylo velmi zdlouhavé. Pokud v obci již jednota zanikla, kontaktovali jsme alespoň zástupce obce, zda se lze setkat alespoň s pamětníky.

Velkým úskalím této práce byla právě spolupráce se státními okresními archivy. Fondy jednot obsahují mnohdy i několik desítek knih. Většinou se však žádná z nich samostatně nevěnuje hudebnímu tělesu v jednotě. Bylo tedy nutné požádat vždy jen o část dokumentů. Mnohdy jsme tedy neměli k dispozici ani správné dokumenty, kde by se informace nalézaly, neboť jejich poskytnutí nebylo vůbec umožněno.

Rovněž nesnadná situace nastávala v archivech sokolských jednot. Mnohdy jsme sice mohli pátrat v archivu, ten byl však často neuspořádaný a jenom pátrání po správných materiálech tedy trvalo celé hodiny. Také nebylo v možnostech autora práce pročíst veškerá regionální periodika a hudební listy z období existence sokolské

kapely. Zde se mohou nacházet zprávy o vystoupeních sokolských kapel, které nemáme doposud zdokumentovány. Na tyto články však žádná literatura neodkazuje, a nebylo je tak možné cíleně dohledat.

Ze získaných poznatků vyplývá, že dříve v sokolské organizaci působilo větší množství hudebních těles, než bychom se v současné době mohli domnívat. Sokolská hudební tělesa spadají také do nejméně probádané oblasti historie Sokola. Zjištění z této práce by mohla posloužit dalším badatelům při objevování další neodhalené sokolské historie.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

80 let Sokola Chrudimského. Chrudim: Sokol Chrudim, 1947.

Almanach. 60 let TJ Sokol Nasavrky, 1966.

Autor neuveden. *50 let Sokola v Uherském Hradišti 1872 – 1922*, Uherské Hradiště: Tělocvičná jednota Sokol, 1922.

Autor neuveden. *60 let tělocvičné jednoty Sokol Zbraslav*. Zbraslav: Sokol, 1947.

Autor neuveden. *Almanach král. město Vodňany a okolí*. Vodňany, 1914.

BERÁNEK, Ivan a Vratislav BERÁNEK. *Památník k 80. výročí založení sokolské tělocvičné jednoty v Praze na Hanspaulce*. Praha 6: Tělocvičná jednota Sokol Praha-Hanspaulka, 2011. ISBN 978-80-254-9485-1.

BERKA, Rudolf. *140 let vodňanského Sokola*, 2009, 39 s. ISBN 978-80-260-0573-5.

BURIAN, Jaroslav. *Památník Sokola píseckého k slavnosti 40letého jeho trvání*. Písek: 1908.

ČIHÁK, Václav. *Paměti královského Horního Města Jílového a jeho zlatých dolů*. Jílové: Okresní museum v Jílovém, 1948. Vytiskla Česká grafická Unie a.s. v Praze, 2. vyd.

DUDEK, Bohumil. *Krajinská výstava v Červeném Kostelci od 30. července do 30. srpna 1899*. Hradec Králové: Výkonný výbor, 1899.

JANDÁSEK, Ladislav a Jan PELIKÁN. *Stručné dějiny sokolstva*. Praha: Československá obec sokolská, 1946. 67 s.

JANDÁSEK, Ladislav. *Přehledné dějiny sokolstva: Část I. Od vzniku Sokoly (1862) do založení České obce sokolské (1889)*. Praha: Československá obec sokolská, 1936.

KLÁSEK, Čeněk. *Paměti Tělocvičné jednoty Sokol v Poděbradech 1863-1948*.

Kol. autorů. *Almanach vydaný při příležitosti stoletého výročí založení tělovýchovné jednoty SOKOL BOŘITOV 23. 6. 1907 – 23. 6. 2007*.

KOPECKÝ, Theodor a Antonín ŠEBÁNEK. *Dějiny Sokola píseckého 1868-1928*. Písek: Nákladem tělocvičné jednoty Sokol, 1928.

KUČERA, Al. *Sokol Praha-Krč: 1893-1943 : [jubilejní vzpomínky]*. Praha: T. J. Sokol Praha-Krč, 1946.

MAŠEK, Eduard a výbor TJ Sokol Dobřív. *120. výročí tělocvičné jednoty Sokol Dobřív*, Dobřív: 2010.

NOVOSAD, Alexej. *Památník Sokola Bzenec 1882 – 1992*. Bzenec: Tělocvičná jednota Sokol, 1992.

PEROUTKA, O. a kol. *100 let tělesné výchovy v okrese Písek*. Vimperk: Československý svaz tělesné výchovy, 1968.

PLAČEK, K. *Památník Sokola ve Vršovicích 1870-1920*. Vršovice: Sokol Vršovice, 1921. 127 s, s. 89.

PSOTA, Jan a kol. *Pátrání po hrdínech*. Úvaly: Spolek sousedů, 2018. ISBN 978-80-270-4318-7.

RUS, Jarka. *70 let Sokola v Slaném: Dějiny Jednoty 1865-1935*. Slaný: Tělocvičná jednota Sokol, 1935.

SMITKA, František. *Státní převrat v Čes. Budějovicích a jihočeské Sokolstvo*, České Budějovice: Sokolská župa Husova, 1928.

Tělocvičná jednota Sokol Jičín. Památník Sokola Jičínského na oslavu dne 28. června roku 1896: kdy byla svému účelu odevzdána tělocvična "Dům Palackého" za sletu Župy Krkonošské. Jičín: Sokol Jičínský, 1896.

Tělocvičná jednota Sokol Police nad Metují. Slavnostní list vydaný na památku pátého sjezdu Sokolské župy Podkrkonošské ku dni 29. měsíce června 1890 v Polici n.M. V Polici nad Metují: Tělocvičná jednota Sokol, 1890.

URBÁNEK, Miloslav. *Kapitoly z dějin sokolského hnutí v Polné na českomoravské vrchovině. T. J. Sokol Polná v letech 1869 – 1949*. Polná: Město Polná, 2003. ISBN 80-239-0692-5.

ŽIŽKA, Jiří. *Dějiny a současnost Sokola*. Praha: Česká obec sokolská, 2005, 58 s.

Periodika

DVOŘÁK, Josef. *Prácheň: týdeník České Státoprávní Demokracie*. Strakonice: Josef Dvořák, 15. dubna 1922, r. 4, č. 15.

Hlas lidu: orgán české strany křesťansko-sociální. České Budějovice: V. Bol. Pavlík-Sychra, 9. července 1923, r. 17, č. 76.

Choceňský zpravodaj, č. 6, Choceň: červen 2020.

Kraj Královéhradecký. Hradec Králové: M. Leonier – Pavlík, 1938, r. 29, č. 27, 63.

Kraj Královéhradecký. Hradec Králové: M. Leonier – Pavlík, 1939, r. 30, č. 2, 10, 12, 20, 44.

Kraj Královéhradecký. Hradec Králové: M. Leonier – Pavlík, 1941, r. 32, č. 11, 42.

Novotný, Jan. *Sokol v životě národa.* Slovo k historii: samostatná příloha deníku Svobodné slovo. Praha: Melantrich, 1990. Č. 25, 40 s.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1921, r. 24., č. 15.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1922, r. 25., č. 57.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1923, r. 26, č. 2, 3, 56, 82.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1924, r. 27, č. 31.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1925, r. 28, č. 46, 73.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1926, r. 29, č. 41, 43.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1927, r. 30, č. 31, 79.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1928, r. 31, č. 26.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1929, r. 32, č. 15, 16, 38, 47, 89.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1930, r. 33, č. 19, 32, 75.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1931, r. 34, č. 19, 80.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1932, r. 35, č. 12, 39.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1933, r. 36, č. 42.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1934, r. 37, č. 24, 36, 73, 74.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1935, r. 38, č. 6, 30, 48.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1936, r. 39, č. 6, 10, 33, 85.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1938, r. 41, č. 30, 63.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1939, r. 42, č. 5, 21, 35, 38, 61, 66.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1940, r. 43, č. 9, 12, 15, 20, 51.

Osvěta lidu. Hradec Králové: Tiskové a vydavatelské družstvo Osvěta lidu, 1941, r. 44, č. 7.

Písecké Listy: věstník z Pootaví. Písek: Max Hájek, 1. června 1939, r. 43, č. 22.

Republikán: list strany České státoprávní demokracie na českém jihu. České Budějovice: Tiskařské a vydavatelské družstvo, 6. února 1936, r. 18, č. 10.

URBÁNEK, Fr. A. *Dalibor: Hudební listy*. Praha: Urbánek, 19. dubna 1890, r. 12, č. 20.

URBÁNEK, Fr. A. *Dalibor: Hudební listy*. Praha: Urbánek, 21. prosince 1895, r. 17, č. 47, 48.

URBÁNEK, Fr. A. *Dalibor: Hudební listy*. Praha: Urbánek, 22. června 1889, r. 11, č. 8.

URBÁNEK, Fr. A. *Dalibor: Hudební listy*. Praha: Urbánek, 6. září 1890, r. 12, č. 31-32.

Věstník Sokolské župy Husovy. České Budějovice: Sokolská župa Husova, 1. října 1926, r. 11, č. 10.

Věstník Sokolské župy Orlické. Hradec Králové: Sokolská župa Orlická, 5. ledna 1924, r. 21, č. 2.

Věstník Sokolské župy Orlické. Hradec Králové: Sokolská župa Orlická, 5. června 1935, r. 32, č. 6.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 1. dubna 1926, r. 28, č. 13.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 11. listopadu 1946, r. 44, č. 41.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 16. července 1925, r. 27, č. 27.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 18. dubna 1934, r. 36, č. 16.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 20. září 1923, r. 25, č. 38.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 21. prosince 1922, r. 24, č. 51-52.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 24. února 1948, r. 46, č. 8.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 24. září 1925, r. 27, č. 34.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 25. července 1911, r. 15, č. 14.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 25. června 1912, r. 16, č. 12.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 25. dubna 1909, r. 13, č. 9.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 25. května 1933, r. 35, č. 21.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 27. srpna 1925, r. 27, č. 30.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 3. listopadu 1927, r. 29, č. 41.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 30. října 1924, r. 26, č. 44.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Svaz československého sokolstva, 7. prosince 1922, r. 24, č. 49.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Československá obec sokolská, 10. června 1946, r. 44, č. 23.

Věstník sokolský: list československé obce sokolské. Praha: Československá obec sokolská, 8. ledna 1941, r. 43, č. 1.

Věstník sokolský: list Československé obce sokolské. Praha: Československá obec sokolská, 19. června 1935, r. 37, č. 25.

Věstník sokolský: list Svazu československého sokolstva. Praha: Svaz československého sokolstva, 4. října 1923, r. 25.

Věstník sokolský: list Svazu československého sokolstva. Praha: Svaz československého sokolstva, 18. dubna 1934, r. 36, č. 16.

Kroniky a pamětní knihy

HARTL, Roman. *80. let výročí otevření sokolovny v Kounově.* Kounov: Obec Kounov, 2017.

Kronika jednoty 1919 – 1970. SOkA Rakovník: Tělocvičná jednota Sokol Kounov, nečíslováno.

Kronika obce Krásná Hora nad Vltavou 1904 – 1913.

Kronika Sokol Smiřice.

Kronika T. J. S. Dýšina 1918 – 1946. Dýšina: Tělocvičná jednota Sokol, 1946. Archiv Plzeň-sever, TJ Sokol Dýšina, f. 1306.

Kronika Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. SOkA Brno-venkov, fond G-127, inv. č. 20.

Kronika tělocvičné jednoty Sokol v Litomyšli 1870 – 1910. SOKA Svitavy, Tělocvičná jednota Sokol Litomyšl, inv. č. 1, kniha č. 456.

Kronika trubačského sboru v Ústí nad Orlicí. Ústí nad Orlicí: 1935.

Památník Tělocvičné jednoty v Uherském Hradišti 1872 – 1947, 1947.

Pamětní kniha Sokola Hostivice 1892 – 1911.

Pamětní kniha Sokola Hostivice 1912 – 1928.

Pamětní kniha Sokola Hostivice 1929 – 1938.

Pamětní kniha Sokola Zbraslav (1879) 1910-1942. Praha – Zbraslav. Archiv sokolské jednoty Praha – Zbraslav, archivní číslo ASZ 0001.

Pamětní kniha Tělocvičné jednoty Sokol v Poděbradech.

Pamětní kniha tělocvičné jednoty Sokol v Ústí nad Orlicí.

Archivní prameny

AUDY, Ladislav. *Dokument o historii T. J. Sokol Jevišovice*, 1968. Archiv Sokol Jevišovice, nečíslováno.

Dopis Karla MATĚJČKA z 23. května 1931. Archiv TJ Sokol Nasavrky, č. j. 134.

Novoroční list, 1931 VI. T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

Novoroční list, 1932 VII. T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

Novoroční list, 1933 VIII. T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

Novoroční list, 1936 XI. T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

Novoroční list, 1937 XII. T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

Novoroční list, 1942 – 1946 XVII. T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

Novoroční list, 1947 XVIII. T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

Novoroční list, 1948 XIX. T. J. Sokol Slaný. Archiv jednoty Sokol Slaný.

Plakát. *Otevření sokolovny ve Slaném.* Slaný: 15. srpna 1987. Archiv Sokola Slaný, nečíslováno.

Plakát sokolské kapely na silvestr 31. prosince 1936. Plzeň: 1936. Západočeské muzeum v Plzni, nečíslováno.

Pozvánka na koncert 11. listopadu 1927 v Hradci Králové. Hradec Králové: 1927.
Východočeské muzeum Hradec Králové, inv. č. HU/02-289.

Pozvánka na koncert 13. března 1937 v Hradci Králové. Hradec Králové: 1937.
Východočeské muzeum Hradec Králové, inv. č. HU/02-134.

Pozvánka na koncert 16. ledna 1936 k uctění památky skladatelů. Hradec Králové:
1926. Východočeské muzeum Hradec Králové, inv. č. HU/02147.

Pozvánka na koncert 9. prosince 1926 v Pardubicích. Hradec Králové: 1926.
Východočeské muzeum Hradec Králové, inv. č. HU/02-723, 314.

Pozvánka na koncert v Nasavrkách. Nasavrky: 1926. Archiv TJ Sokol Nasavrky,
nečíslováno.

Pozvánka na oslavy 25. výročí jednoty. Jevišovice: 1923. Archiv Sokola Jevišovice.

TRKOVSKÝ, Jaroslav. *Dokument vydaný k 130-tému výročí Sokola v Dobříši.* Dobříš:
1998.

Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1920. České Budějovice: 1921.

Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1923. České Budějovice: 1924.

Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1926. České Budějovice: 1927.

Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1927. České Budějovice: 1928.

Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1929. České Budějovice: 1930.

Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1931. České Budějovice: 1932.

Výroční zpráva Sokola České Budějovice 1933. České Budějovice: 1934.

Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol,
1927.

Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol,
1928.

Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol,
1929.

Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1930.

Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1931.

Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1933.

Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1934.

Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1935.

Výroční zpráva Tělocvičné jednoty Sokol Ivančice. Ivančice: Tělocvičná jednota Sokol, 1937.

Výroční zpráva TJ Sokol na Mělníce 1921. Mělník: 1922. Regionální muzeum Mělník, inv. č. 48/R.

Vzdělavatelova zpráva za rok 1925. SOkA Brno-venkov, fond G-127, inv. č. 77, *Valné hromady – podklady. Podklady z let 1920 – 1929.*

Zápis o výborové schůzi konané 12. dubna 1887.

Zápis o výborové schůzi konané 13. března 1887.

Zápis o výborové schůzi konané 8. března 1887.

Zápisky a paměti Tělocvič. jednoty Sokol ve Vodňanech 1869 – 1893 (1954). Městské muzeum a galerie Vodňany, inv. č. 1185.

Zápisky hudebního odboru Žďár nad Sázavou. SOkA Žďár nad Sázavou. F.: Sokol T. J. Žďár nad Sázavou - 1869-1951 (1955), nečíslováno.

Zápisy o schůzích výboru a valných hromadách. Zápisy z let 1887-1891. SOkA Brno-venkov, fond G-127, inv. č. 1.

Zpráva Hudebního kroužku Sokola v Ivančicích za rok 1922. SOkA Brno-venkov, fond G-127, inv. č. 77, *Valné hromady – podklady, Podklady z let 1920 – 1929.*

Osoby

AKSLER, Libor. E-mailová korespondence, 10. září 2020.

BARAC, František. E-mailová korespondence, 22. září 2020.

BLAŽEK, Pavel. E-mailová korespondence, 20. října 2020.

DRTINA, Karel (starosta jednoty v Praze 7). Osobní výpověď, 8. srpna 2020.

GOMOLOVÁ KOLAŘÍKOVÁ, Tereza. E-mailová korespondence, 8. září 2020.

CHROMEČKOVÁ, Monika. E-mailová korespondence, 14. srpen 2020.

ILČIKOVÁ, Barbora. E-mailové korespondence, září 2020.

PEKOVÁ, Jitka. E-mailová korespondence, 2. října 2020.

PETROVÁ, Eva (tajemnice jednoty v Praze 7). E-mailová korespondence, 28. srpna 2020.

POSPÍŠILOVÁ, Jana (kurátorka sbírky dějin 20. století z Muzea východních Čech v Hradci Králové). E-mailová korespondence, 20. září 2020.

PSOTA, Jan (historik, publicista). E-mailová korespondence, 28. července 2020.

SVOBODA, Zbyněk. Osobní výpověď, 20. října 2020.

ŠTROFA, Antonín (regionální historik). E-mailová korespondence, 17. července 2020.

ŠVANDOVÁ, Pavlína. E-mailová korespondence, 12. srpen 2020.

VAJČNER, Jan. Osobní výpověď, 13. června 2020.

VLASÁK, Otakar. E-mailová korespondence, 18. září 2020.

ŽEMLIČKOVÁ, Jarmila (archivářka TJ Sokol Nasavrky). E-mailová korespondence, červenec 2020.

ŽEMLIČKOVÁ, Jarmila (archivářka TJ Sokol Nasavrky). Osobní výpověď, 13. června 2020.

Internetové zdroje

Atletika Hradec Králové. *Historie tělocvičné jednoty*. [online], [cit. 2020-11-21]. Dostupné z: <http://www.atletikahk.cz/o-oddilu/historie-oddilu/historie-telocvicne-jednoty-sokol-hradec-kralove/>

Expedice Sekulum: Putování za záhadami a zajímavostmi regionu „Zrcadlo“. Historie Sokola Ivančice 1887 - 1918 I. [online], [cit. 2020-10-10]. Dostupné z: http://archiv.zrcadlo.info/expedice/90expedice10_08.pdf

Folklorní akademie. *Obec Vlčnov: Spolková činnost.* [online], [cit. 2020-10-06]. Dostupné z: <https://www.folklorni-akademie.cz/obec/vlcnov>

Moravské Knínice. *Z historie Tělocvičné jednoty Sokol Moravské Knínice od roku 1912 do roku 2012.* [online], [cit. 2020-10-14] Dostupné z: <https://www.moravskekninice.cz/sokolmkninice/index.php?nid=2786&lid=cs&oid=321961>

Plakát veřejného cvičení v Litomyšli z roku 1911. [online], [cit. 2020-09-10]. Dostupné z: <https://www.terryhoponozky.cz/serie/250-ceskoslovenske-sokolske-plakaty?page=2>.

Smiřice. *Smiřice – pozvánky spolku Hanka.* [online], [cit. 2020-11-02], Dostupné z: http://www.smirice.eu/spolky/hanka_pozvanky.htm

Smiřice. *Smiřice – pozvánky z let 1868 – 1895.* [online], [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <http://www.smirice.eu/dokumenty/pozvanky/index.htm>

Sokol Hodonín. [online], [cit. 2020-10-04]. Dostupné z: <https://www.sokolhodonin.cz/sokol-hodonin-zalozen-04-1872/>

Sokol Modřany. *Historie T. J. Sokol Modřany.* [online], [cit. 2020-10-08] Dostupné http://www.sokolmodrany.cz/news-8-historie_tj_sokol_modrany.php

Sokol Nové Veselí. *Historie.* [online], [cit. 2020-10-14] Dostupné z: <https://sokol.noveveseli.cz/historie>

Sokol Olšany. *Tělocvičná jednota Sokol Olšany u Prostějova.* [online], [cit. 2020-10-20]. Dostupné z: <http://www.sokol-olsany.cz/tj-sokol-olany/historie>

Sokol Praha 7. *T. J. Sokol Praha VII: Historie.* [online], [cit. 2020-10-09]. Dostupné z: <http://www.sokol-p7.wz.cz/historie.html>

Sokol Strašnice. *Historické okénko.* [online], [cit. 2020-11-18]. Dostupné z: <http://www.sokol-strasnice.cz/index.asp?menu=631>

Sokol. *Historie Sokola.* [online], [cit. 2020-12-02]. Dostupné z: https://sokol.eu/historie-sokola-pamatky?gclid=Cj0KCQiAqo3-BRDoARIsAE5vnaKcEeqn-H_JsjUsIKquY0ZpGuOhq1HI9YT0L_kw0bMWKjQ3Hbi57zYaAv5iEALw_wcB

T. J. Sokol České Budějovice: *Historie Sokola*. [online], [cit. 2020-09-05]. Dostupné z: <http://www.sokol-cbu.cz/sokolcb/organizace/historiesokola/>

T. J. Sokol Chrudim. *Tělocvičná jednota sokol Chrudim: Historie Sokola Chrudim*. [online], [cit. 2020-10-20]. Dostupné z: <https://tjsokolchrudim.estranky.cz/>

T. J. Sokol Jevišovice. *Historie Sokola v Jevišovicích*. [online], [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://sokoljevisovice.cz/historie-sokola-v-jevisovicich/>

T. J. Sokol Komárov. *Historie Tělocvičné jednoty Sokol Komárov*. [online], [cit. 2020-10-06]. Dostupné z: <http://www.tj-sokol-komarov.wbs.cz/Historie.html>

T. J. Sokol Nový Knín. *Historie*. [online], [cit. 2020-10-18]. Dostupné z: https://sokolnovyknin.cz/?page_id=13

T. J. Sokol Praha Libeň. [online], [cit. 2020-11-15]. Dostupné z: <http://www.sokol-liben.cz/dokument/historie-1/>

T. J. Sokol Proseč pod Ještědem. *Historie Sokolské jednoty v Proseči pod Ještědem*. [online], [cit. 2020-10-08]. Dostupné z: http://sokolppj.cz/?page_id=9

T. J. Sokol Prosek – Praha 9. *Historie*. [online], [cit. 2020-11-08]. Dostupné z: <http://www.sokolprosek.tyger.cz/index.php?p=historie>

T. J. Sokol Rychnov nad Kněžnou. *Historie*. [online], [cit. 2020-10-15]. Dostupné z: http://sokolrk.cz/?page_id=95

Župa Orlická. *Sokolská župa Orlická: Počátky Sokola v Hradci Králové*. [online], [cit. 2020-11-21]. Dostupné: <https://www.zupaorlicka.cz/index.php/kronika>

Fotografie

Obr. 9: Filharmonie Sokola Hradec Králové v Žamberku [fotografie]. Východočeské muzeum Hradec Králové, inv. č. KU 11-00218.

Obr. 10: Trubačský sbor Sokola Chrudim [fotografie]. LUKES. Vysoké Mýto: regionální muzeum Chrudim, 1926, sbírka fotografií, č. 5921.

Obr. 11: Trubačský sbor jednoty Zbraslav 1910. [fotografie]. Archiv Sokola Zbraslav, 1910.

Obr. 12: Trubačský sbor při kladení základního kamene sokolovny [fotografie]. Archiv Sokola Zbraslav, ASZ 0134.

Obr. 13: Tamburašský odbor [fotografie]. *Odbor tamburašů Sokola „Tyrš“ v Slaném*. Archiv Sokola Slaný, nečíslováno.

Obr. 14: Trubačský sbor Sokola Slaný [fotografie]. Archiv Sokola Slaný, nečíslováno.

Obr. 15: Kapelník Václav Cháňa [fotografie]. Soukromý archiv Jana Psoty.

Obr. 16: Sokolská kapela Václava Cháni [fotografie]. Soukromý archiv Jana Psoty.

Anotace

Jméno a příjmení:	Bc. Jan Kada
Katedra nebo ústav:	Katedra hudební výchovy
Vedoucí práce:	Mgr. Gabriela Coufalová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2021

Název práce:	Kapely a orchestry sportovní organizace Sokol
Název v angličtině:	Bands and orchestras of the sports organization Sokol
Anotace práce:	Práce čtenáři představuje historii kapel, orchestrů a trubačských sborů sportovní organizace Sokol na našem území v období Rakousko-Uherska a Československé republiky do roku 1948. V práci nalezneme jejich seznam a historii.
Klíčová slova:	Sportovní organizace Sokol, kapela, trubačský sbor, filharmonie.
Anotace v angličtině:	The work presents to the reader the history of bands, orchestras and trumpet choirs of the sports organization Sokol in our territory in the period of Austria-Hungary and the Czechoslovak Republic until 1948. In the work we find their list and history.
Klíčová slova v angličtině:	Sports organization Sokol, band, trumpet choir, philharmonic.
Přílohy vázané v práci:	
Rozsah práce:	81 stran
Jazyk práce:	Český jazyk